

Programmabegroting

2009-2012

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Bestuurlijk kader	6
Bestuurlijke en financiële overwegingen	6
Toelichting op programmabegroting / leeswijzer	8
DEEL 1 PROGRAMMAPLAN	11
Programma 1 Opgroeien in Epe	12
Programma 2 Actief in Epe	16
Programma 3 Zorg en opvang	19
Programma 4 Ruimte en wonen	22
Programma 5 Epe op orde	26
Programma 6 Duurzaamheid	29
Programma 7 Bedrijvigheid	31
Programma 8 Weer aan het werk	33
Programma 9 Leefbaar en veilig	36
Programma 10 Toezicht en handhaving	39
Programma 11 Organisatie en bedrijfsvoering	41
Overzicht algemene dekkingsmiddelen en 'onvoorzien'	46
DEEL 2 PARAGRAFEN	49
Paragraaf 1 Lokale heffingen	50
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen	55
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	58
Paragraaf 4 Financiering	62
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	65
Paragraaf 6 Verbonden partijen	68
Paragraaf 7 Grondbeleid	71
DEEL 3 FINANCIËLE BEGROTING	75
Financiële begroting	76
Overzicht baten en lasten	76
Uiteenzetting van de financiële positie	79
Financiële specificatie programma 1 Opgroeien in Epe	81
Financiële specificatie programma 2 Actief in Epe	83
Financiële specificatie programma 3 Zorg en Opvang	85
Financiële specificatie programma 4 Ruimte en wonen	87
Financiële specificatie programma 5 Epe op orde	89
Financiële specificatie programma 6 Duurzaamheid	90
Financiële specificatie programma 7 Bedrijvigheid	91
Financiële specificatie programma 8 Weer aan het werk	92
Financiële specificatie programma 9 Leefbaar en veilig	94
Financiële specificatie programma 10 Toezicht en handhaving	95
Financiële specificatie programma 11 Organisatie en bedrijfsvoering	96
Financiële specificatie Overzicht algemene dekkingsmiddelen	99

DEEL 4	BIJLAGEN	101
Bijlage 1	Bestuurlijk kader	102
Bijlage 2	Collegeprogramma 2006-2010	104
Bijlage 3	Bijlage bij Paragraaf 2 Weerstandsvermogen	109
Bijlage 4	Bijlagen bij Paragraaf 4 Financiering	114
Bijlage 5	Saldo meerjarenbegroting 2009-2012	116
Bijlage 6	Meerjarenbegroting 2009-2012 bestaand beleid (budgetprognose)	117
Bijlage 7	Nieuw beleid 2009-2012 uit vorige meerjarenbegroting (2008-2011)	123
Bijlage 8	Nieuw beleid huidige meerjarenbegroting	125
Bijlage 9	Dekkingsplan	137
Bijlage 10	Meerjareninvesteringsplan – bestaande projecten.....	139
Bijlage 11	Meerjareninvesteringsplan – nieuwe projecten	147
Bijlage 12	Investeringsbudget maar waarvoor andere dekkingsmiddelen worden ingezet.....	154
Bijlage 13	Kapitaallasten, urentoerekening en loon- en prijsstijgingen	156
Bijlage 14	Reserves en voorzieningen	157

Aan de gemeenteraad

Onderwerp: Programmabegroting 2009-2012

Epe, 30 september 2008

Geachte raad,

Hierbij bieden wij u de derde programmabegroting in deze bestuursperiode van ons college aan. Het jaar 2009 kenmerkt zich door de verdere uitwerking of afronding van vele plannen uit ons collegeprogramma en het opzetten van activiteiten voortkomend uit nieuwe ontwikkelingen. Dit lukt ons binnen de beschikbare financiële middelen en zonder belastingverhoging. Ondanks extra investeringen en verhoogde uitgaven kunnen wij u een sluitende begroting aanbieden. Dit wordt mede veroorzaakt doordat wij kritisch kijken naar bestaande begrotingsposten en de financiële voordelen hiervan meteen verwerken.

Binnen deze programmabegroting voeren we het collegeprogramma volledig uit. We spelen in op de landelijke ontwikkelingen om de dienstverlening aan de burger te verbeteren. Dit gebeurt in belangrijke mate via de ontwikkeling naar de elektronische overheid. De gemeente heeft hierin een belangrijke wettelijk voorgeschreven rol. Om de burger beter van dienst te zijn moet onze organisatie zich daar op aanpassen. Een tweetal uitdagende en inspirerende programma's dienen hier invulling aan te geven: het programma SLIM (**S**amenwerken-**L**ogische processen-**I**nnovatieve oplossingen-**M**inder regels) en het programma "Regiegemeente" dat inspeelt op de veranderende gemeentelijke rol en de daarbij benodigde, en daaraan aangepaste, ambtelijke organisatie. Eveneens moeten we ons gereed maken voor de door het rijk aan ons toegekende taken op de terreinen van veiligheid, jeugd en zorg. Ook is nieuwe en specifieke deskundigheid noodzakelijk voor de ruimtelijke ontwikkeling door de invoering van de Nieuwe Wet op de Ruimtelijke Ordening en de Grondexploitatiewet. Hiertegenover staat vermindering van personele formatie als gevolg van uitbesteding van taken.

Een andere belangrijke ontwikkeling is het op peil houden en brengen van voorzieningen. We werken voortvarend verder aan de realisering van reeds geplande welzijns- en sportaccommodaties, zoals de Eper Gemeentewoning, de Prins-Willem Alexanderhal, het Kulturhus in Oene en de Koekoek. Een nieuw project betreft de brandweerkazerne in Epe en grote investeringen in diverse schoolgebouwen. Waar mogelijk willen we deze grote investeringen op een innovatieve wijze, waaronder de financiering, met maatschappelijke partners realiseren. In de Perspectiefnota 2009 – 2012 schetsten we reeds een aantal van deze ontwikkelingen.

De financiële middelen die nodig zijn voor de hiervoor vermelde activiteiten en investeringen vinden we deels door een systematische doorlichting van de begroting. Daarnaast hanteren we een werkwijze die gericht is op innovatie, het gebruiken van alternatieve mogelijkheden/oplossingen en het uitwerken van nieuwe ideeën. Maar ook hebben we een kritische kijk op de huidige uitvoeringspraktijk, maken we scherpe keuzes en maken we zakelijke afspraken met uitvoerders. Als gemeente gaan we uit van de eigen kracht en mogelijkheden. Onze financiële positie is en blijft gezond de komende jaren. Wij kunnen de gewenste plannen realiseren en willen samen met uw raad een duurzame basis voor de toekomst leggen.

Toekomstgericht werken is voor ons een belangrijk item. We hebben dat al eerder aangegeven. De dorpsvisies komen in 2009 voor besluitvorming naar u toe. Een traject waar vele burgers en maatschappelijke organisaties hun bijdrage aan leveren. De resultaten uit dat traject zullen de opmaat vormen voor de nieuwe toekomstvisie.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Epe,
de burgemeester, de secretaris,

Inleiding

In de opzet van de programmabegroting zijn leidend de Toekomstvisie Epe 2010, het Collegeakkoord 2006-2010 en de Perspectiefnota 2009-2012.

Het collegeprogramma voeren we onverkort uit. Daarnaast willen we in deze begroting inspelen op een aantal ontwikkelingen die wij in de Perspectiefnota 2009-2012 hebben geschetst. Enerzijds betreft het samen met burgers en maatschappelijke organisaties zaken oppakken in de woon- en leefomgeving, gericht op wonen, zorg- en dienstverlening en de leefbaarheid. Anderzijds betreft het onze werkwijze die gericht dient te zijn op innovatie, andere mogelijkheden/oplossingen, nieuwe ideeën, kritische kijk op huidige uitvoeringspraktijk, het nut en noodzaakprincipe toepassen, het maken van scherpe keuzes, het meer samenwerken met inwoners/maatschappelijke organisaties/buur- en regiogemeenten, zakelijke afspraken met uitvoerders, als gemeente uitgaan van de eigen kracht.

De grote onderwerpen waar we in deze begroting op inzetten zijn de volgende. Ter verbetering van de dienstverlening aan de burger voeren we het programma SLIM (ontwikkeling naar elektronische overheid) uit en het programma "Regiegemeente" dat inspeelt op de veranderende gemeentelijke rol en de daarbij benodigde organisatie. We willen het voorzieningenniveau op peil houden en brengen. Naast de reeds geplande welzijns- en sportaccommodaties zijn de schoolgebouwen en de brandweerkazerne in de kern Epe opgenomen in het investeringsplan. Deze grote investeringen willen we op een innovatieve wijze, waaronder de financiering, liefst samen met maatschappelijke partners realiseren.

De financiering van de plannen is mogelijk door de stijging van de algemene uitkering, extra rijksuitkeringen voor specifieke taken, inzet van eenmalige financiële middelen en door een systematische doorlichting van de begroting.

Op grond van vorenstaande en het financieel meerjarenperspectief hebben wij de voorliggende programmabegroting opgesteld en daarbij een aantal beleidskeuzes gemaakt. Wij vermelden hierna de hoofdpunten daarvan.

Beleidskeuzes voor 2009-2012

Hoofdpunten voor 2009

Het kenmerk voor 2009 is de uitwerking van de vele plannen waarover reeds is besloten of binnenkort besloten wordt. Bij onderwijs zijn er onder meer activiteiten gaande betreffende voortijdig schoolverlaten, de opzet van brede scholen, huisvesting van scholen. De acties rond (ver)bouw van accommodaties vorderen gestaag. Naar verwachting start de daadwerkelijke bouw van zwembad de Koekoek, de Prins Willem-Alexanderhal en het Kulturhus in Oene. Op het terrein van de WMO zijn activiteiten gaande rond participatie, vrijwilligers en gezondheid. Woningbouw op diverse locaties in de gemeente loopt. Diverse activiteiten worden uitgevoerd bij ruimtelijke gebiedsontwikkeling. We ronden diverse bestemmingsplannen af en implementeren de nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening. Het verkeer en vervoersplan is in uitvoering alsmede de inrichting van duurzame veilige gebieden. Gewerkt wordt aan het opstellen van dorpsvisies en het integraal veiligheidsplan, waarover besloten gaat worden. Het realisatieplan voor de elektronische overheid alsmede de plannen voor de doorontwikkeling van de organisatie komen in uitwerking.

Ook starten we nieuwe ontwikkelingen. Opstellen van nieuw beleid doen we onder meer op het terrein van integratie in vervolg op inburgering, kunst en cultuur, openbaar groen. Mede op basis van de resultaten van de dorpsvisies willen we met de raad werken aan de ontwikkeling van de nieuwe toekomstvisie.

Hoofdpunten gepland voor 2010

In 2010 zal het met name gaan om het verder uitwerken en afronden van de in gang gezette onderwerpen. Verder worden er voorbereidingen getroffen voor de nieuwe bestuursperiode 2010-2014, zoals collegeakkoord en daarvan afgeleid het collegeprogramma.

Bestuurlijk kader

Kaderstelling door de gemeenteraad

In april 2006 is door uw raad het collegeakkoord 2006-2010 vastgesteld, een actueel kader voor deze nieuwe bestuursperiode. In de vorige raadsperiode is een aantal algemene kaders vastgesteld, naast vastgestelde beleidsnota's voor specifieke beleidsterreinen. Deze zijn voor ons college richtinggevend. Zowel voor vorm en inhoud van de programmabegroting alsook voor de wijze waarop de programmabegroting wordt uitgevoerd. Het gaat om de volgende kaders (een uitgebreide samenvatting hiervan treft u aan in bijlage 1 van deze programmabegroting):

Toekomstvisie Epe 2010 (besluit van de raad d.d. 20 maart 2003, nr. 2003-01389)

Hierbij zijn onder het motto "voortbouwen op kwaliteit" thematisch de hoofdlijnen van de toekomstige gewenste ontwikkelingen vastgesteld. Het gaat dan om verjonging en vergrijzing, voorzieningen en kernen, recreatie en toerisme en de ontwikkeling van het buitengebied.

Aansluitend op de toekomstvisie geeft het Collegeakkoord 2002-2006 prioritaire aandachtsgebieden voor die raadsperiode aan. Het gaat daarbij om het doen van extra investeringen op de gebieden van veiligheid en accommodaties en de verbetering van de gemeentelijke dienstverlening aan de burgers.

Collegeakkoord "Samen Beter!" (besluit van de raad d.d. 14 april 2006, nr. 06-022)

Dit Collegeakkoord speelt in op vijf hoofdlijnen. Een belangrijk speerpunt is het realiseren van een evenwichtig woningaanbod met behoud van de leefbaarheid in de dorpen, wijken en op het platteland. De gemeente Epe zal zich meer als recreatiegemeente moeten profileren waarbij rust, ruimte en stilte de kernwaarden zijn. Aandacht is er voor ouderen en jongeren met een op deze bevolkingsgroepen afgestemd woning- en voorzieningenaanbod.

We treffen specifieke maatregelen die met name gericht zijn op werk voor mensen die zich zelf niet kunnen redden en buiten de samenleving dreigen te vallen. Voor deze groep vormt de gemeente een vangnet. Ook is in dit akkoord opgenomen om burgers meer te betrekken bij het lokaal bestuur. Belangrijk vinden we de blijvende ondersteuning van vrijwilligerswerk en mantelzorg.

Perspectiefnota (besluit van de raad d.d. 12 juni 2008, nr. 08-024)

In deze nota heeft de raad richtinggevende uitspraken gedaan die door het college zijn gehanteerd bij de opstelling van de programmabegroting 2009-2012.

Kaderuitvoering door het college

De taak van ons college is de voorbereiding en uitvoering van de programmabegroting binnen de kaders en de prioritaire aandachtspunten van de raad. Ons collegeprogramma vormt hierbij de basis.

Bestuurlijke en financiële overwegingen

Perspectiefnota 2009-2012 als vertrekpunt

In de perspectiefnota zijn de visie en ambities van de gemeente op hoofdlijnen beschreven alsmede de strategische doelen voor de 11 programma's. Ze zijn gebaseerd op de Toekomstvisie Epe 2010 en het Collegeakkoord 2006-2010. Op basis van deze visie en ambities en de in de perspectiefnota beschreven strategische en financiële ontwikkelingen heeft de raad richtinggevende uitspraken geformuleerd. Deze uitspraken zijn door het College uitgewerkt als voorbereiding op de begroting 2009.

Richtinggevende uitspraken, resultaten en stand van zaken

De door de raad gegeven richtinggevende uitspraken zijn uitgewerkt en vertaald in voorliggende programmabegroting. De belangrijkste uitkomsten hiervan zijn:

	<i>Richtinggevende uitspraken</i>	<i>Resultaten en stand van zaken</i>
1.	Het financieel beleid zoals vastgelegd in de meerjarenbegroting 2008-2011 voortzetten.	De Meerjarenbegroting 2008-2011 is een basisdocument voor de voorliggende begroting.
2.	Afwegen verzoek om een investeringsbijdrage in de restyling van de Novetheek (openbare bibliotheek, vestiging Epe).	Een voorstel tot een investeringsbijdrage is opgenomen in de meerjarenbegroting.

3.	Een onderzoek uitvoeren door een onafhankelijk extern deskundige naar de kosten van aanpassingen aan de brandweerkazerne in de kern Epe.	Het onderzoek is uitgevoerd en er is een bedrag opgenomen in het meerjaren-investeringsplan.
4.	Een plan van aanpak opstellen waardoor voldaan wordt aan de archiefwet.	Voor de uitvoering van het opgestelde plan van aanpak zijn middelen opgenomen in de meerjarenbegroting.
5.	Middelen ramen voor het uitvoeren van een meerjarig programma "Regiegemeente" dat gericht is op de gemeentelijke organisatie in de toekomst (versterking bestuurs- en beleidskracht).	In de meerjarenbegroting zijn middelen opgenomen voor het uitvoeren van een meerjarig programma gericht op de toekomstbestendigheid van de organisatie.
6.	Middelen ramen voor de realisatie van de elektronische overheid via programma SLIM (personele capaciteit, hard- en software).	In de meerjarenbegroting zijn middelen opgenomen voor het uitvoeren van programma SLIM.
7.	Het raadsbudget verhogen voor de onderwerpen: digitale verslaglegging van de vergaderingen, verhoging van het werkbudget van de rekenkamercommissie en de evaluatie van het vergadermodel van de raad.	Alleen voor de digitale verslaglegging zijn middelen opgenomen in de meerjarenbegroting. De evaluatie van het vergadermodel kan intern uitgevoerd worden.

De programmabegroting 2009-2012: de hoofdlijnen in meerjarenperspectief

Vertrekpunt

De door de raad in het najaar 2007 vastgestelde meerjarenbegroting en in het voorjaar 2008 behandelde perspectiefnota zijn het uitgangspunt voor de opstelling van voorliggende begroting. De vorige meerjarenbegroting is sluitend en heeft nog een structurele buffer voor dekking van nog nader uit te werken beleid en ontwikkelingen. De perspectiefnota in het voorjaar laat zien dat het financiële beeld stabiel is. De stijging van de algemene uitkering geeft enige extra ruimte, daarnaast zal rekening moeten worden gehouden met een stijgende nominale kostenontwikkeling. In het voorjaar 2008 is gestart met de financiële doorlichting van de begroting. De eerste resultaten hiervan zullen worden betrokken bij de invulling van de begroting 2009.

Ontwikkelingen

De meicirculaire inzake de algemene uitkering geeft de financiële vertaling van het beeld dat bij de perspectiefnota is geschetst. Er is sprake van redelijke groei van de algemene uitkering. Deze groei gaat voor een belangrijk deel op aan loon, prijs en rentestijging. In de jaren 2009 en 2010 is sprake van een reële groei, het jaar 2011 laat een stagnatie zien. De uitkomst van de algemene uitkering is bepalend voor het financiële beeld in de meerjarenbegroting. De jaren 2009 en 2010 geven ruimte voor aanvullend beleid. In het jaar 2011 daalt de financiële ruimte. Aanvullende maatregelen zijn noodzakelijk om een constant financieel beeld/financiële ruimte te creëren.

In de voorstellen voor aanvullend beleid ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting zijn relatief veel eenmalige uitgaven opgenomen. Daarnaast zijn aanvullende investeringen noodzakelijk op het gebied van onderwijshuisvesting, brandweer en automatisering.

Oplossingsrichtingen

De uitvoering van het collegeakkoord zoals dat is opgenomen in vorige meerjarenbegrotingen, wordt onverkort gehandhaafd. Ook de financiële beleidslijn dat eenmalige uitgaven bekostigd worden uit eenmalige dekkingsmiddelen (voornamelijk reserves) is gecontinueerd. Surplus op reserves en de resultaten van de doorlichting van reserves zijn ingezet om eenmalige uitgaven te dekken. De structurele uitgaven van aanvullend beleid worden bekostigd door de inzet van de (nader in te vullen) buffer die in de vorige meerjarenbegroting is opgenomen en de structurele inzet van de resultaten van de doorlichting ingaande het jaar 2010/2011. De ingezette lijn van het uitbesteden van taken wordt gecontinueerd. De achterblijvende overheadkosten worden (taakstellend) gefaseerd verlaagd. Voor niet te beïnvloeden overhead is een voorziening getroffen. Het proces van doorlichting van de begroting wordt eveneens gecontinueerd. In 2009 zal de nadruk liggen op een beleidsinhoudelijke doorlichting.

Met deze aanvullende maatregelen en dekkingsmiddelen ontstaat een sluitende meerjarenbegroting en kunnen de belastingverhogingen beperkt blijven tot de jaarlijkse nominale aanpassing.

Toelichting op programmabegroting / leeswijzer

De opzet van de programmabegroting

De programmabegroting is een belangrijk sturingsinstrument voor de Raad en is het richtinggevend kader voor het College voor de ontwikkeling en uitvoering van beleid in het komende begrotingsjaar. De Raad stuurt en autoriseert het College op het niveau van de programma's.

Elke gemeente heeft vrijheid in de keuze van het aantal programma's en daarmee ook in de verdeling van de beleidsterreinen over de programma's. De informatie die per programma minimaal geleverd moet worden is echter wel nauwkeurig voorgeschreven, evenals informatie die in andere delen van de programmabegroting opgenomen moet worden. Dit betekent dus dat er in de presentatie van gegevens geen vrijheid bestaat en dat er voor een goede interpretatie van de begroting informatie uit verschillende delen van de begroting nodig is.

De voorliggende programmabegroting kent een opbouw bestaande uit vier delen te weten:

Deel 1 met een beschrijving van de 11 onderscheiden programma's en een overzicht van de algemene dekkingsmiddelen. Centraal in de beschrijving van de programma's staan de zogenaamde drie W-vragen. Het gaat daarbij om de vraag wat de gemeente wil bereiken (strategische doelen), wat de gemeente daarvoor gaat doen (uit te voeren activiteiten) en wat dat mag kosten.

Deel 2 met een beschrijving van de paragrafen die als doel hebben om de Raad in de gelegenheid te stellen beleidslijnen en randvoorwaarden vast te stellen en te controleren op enkele onderwerpen die een dwarsdoorsnede zijn van de onderscheiden programma's.

Deel 3 met een uiteenzetting van de financiële positie van de gemeente, een financiële specificatie van de kosten en baten per programma en enkele samenvattende financiële overzichten.

Deel 4 met een aantal bijlagen die dienen als toelichting op of uitwerking van diverse aspecten uit eerste drie delen.

Keuze programma's

Als basis voor de keuze van de hoofdindeling van de programma's binnen de programmabegroting is gekozen voor de vier pijlers van het Grote Steden Beleid te weten: sociaal, fysiek, economie en veiligheid. Hieraan is de pijler organisatie toegevoegd. Op basis van deze hoofdindeling is een onderverdeling gemaakt in elf te onderscheiden programma's.

De indeling in programma's van de programmabegroting wordt in de onderstaande tabel kort omschreven.

Pijler	Programma	Korte omschrijving
Sociaal	1. Opgroeien in Epe	Dit programma omvat de onderwerpen onderwijs en jeugd in brede zin. Het laatste betreft welzijnsaspecten zoals peuterspeelzaalwerk, voor- en vroegschoolse educatie, jeugd- en jongerenwerk en jeugdgezondheidszorg.
	2. Actief in Epe	Dit programma omvat de onderwerpen welzijn (o.a. sociaal cultureel werk incl. ouderen- en minderhedenwerk, opbouwwerk, vrijwilligerswerk), sport en cultuur (o.a. bibliotheek, kunstzinnige vorming, amateurkunstbeoefening). Daarnaast valt ook het onderwerp accommodaties op de voornoemde terreinen onder dit programma.
	3. Zorg en Opvang	Dit programma omvat de onderwerpen gezondheids-, verslavings- en ouderenzorg. Tevens vallen hieronder het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking en het bieden van maatschappelijke opvang (WMO), het algemeen maatschappelijk werk en integratie/inburgering van nieuwkomers/oudkomers.

Pijler	Programma	Korte omschrijving
Fysiek	4. Ruimte en Wonen	Dit programma omvat de onderwerpen ruimtelijke ordening, grond- en woningexploitatie, bouw- en woningtoezicht en volkshuisvesting.
	5. Epe op orde	Dit programma omvat onderwerpen betreffende het beheer en onderhoud van dat deel van de openbare ruimte dat kan worden beschreven als de bovengrondse infrastructuur en toebehoren.
	6. Duurzaamheid	Dit programma omvat de zorg voor het milieu, de belangrijkste onderwerpen zijn milieu, afvalverwijdering en de afvoer van overtollig regenwater en afvalwater.
Economie	7. Bedrijvigheid	Dit programma omvat de onderwerpen lokale economie (waaronder werkgelegenheid en bedrijfsterrainen), agrarische aangelegenheden, recreatie en toerisme.
	8. Weer aan het werk	Dit programma omvat onderwerpen die samenhangen met de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand.
Veiligheid	9. Leefbaar en veilig	Dit programma omvat de onderwerpen brandweer, politie, criminaliteit en overlast, leefbare en veilige leefomgeving. Het onderwerp integrale veiligheid valt ook onder dit programma.
	10. Toezicht en handhaving	Dit programma omvat de onderwerpen controle op uitvoering en de handhaving van wet- en regelgeving en de algemeen plaatselijke verordening.
Organisatie	11. Organisatie en bedrijfsvoering	Dit programma omvat de onderwerpen bestuur, griffie, personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, huisvesting, juridische zaken, communicatie en andere bedrijfsmiddelen zoals post, repro en facilitaire zaken.

Opzet beschrijving programma's

Centraal in de beschrijving van de programma's staan de zogenaamde drie W-vragen. Het gaat daarbij om de vraag wat de gemeente wil bereiken (strategische doelen), wat de gemeente daarvoor gaat doen (uit te voeren activiteiten) en wat dat mag kosten. Ten behoeve van een eenduidige en samenhangende beschrijving van de verschillende programma's en daarmee het bevorderen van de leesbaarheid en overzichtelijkheid wordt ieder programma volgens een vaste opzet beschreven. Dit wordt hieronder toegelicht.

Paragraaf	Korte omschrijving
1. Omschrijving programma	In deze paragraaf wordt omschreven welke onderwerpen binnen het programma vallen en hoe het programma is gerelateerd aan andere relevante programma's.
2. Wat willen we bereiken?	In deze paragraaf worden de strategische doelen beschreven. Het gaat daarbij om de gewenste verandering of situatie/toestand die door de gemeente met de uitvoering van het programma wordt nagestreefd.
3. Wat gaan we daarvoor doen?	In deze paragraaf worden politiek-bestuurlijke relevante activiteiten opgenomen die voor de uitvoering van het programma relevant zijn. Voorbeelden van activiteiten zijn: opstellen van een jeugdbeleidsplan, aanleg/verbeteren recreatieve fietspaden en dienstverlening publiekswinkel. Politiek-bestuurlijk relevante activiteiten zijn activiteiten die voldoen aan één of meer van de volgende voorwaarden: • de uitvoering van de activiteit draagt substantieel bij aan de realisatie van de strategische doelen/meetbare indicatoren van het programma • met de uitvoering van de activiteit zijn substantiële financiële en/of bestuurlijke risico's c.q. belangen gemoeid • de uitvoering van de activiteit moet ter besluitvorming worden voorgelegd aan de Raad • de uitvoering van de activiteit heeft politiek-bestuurlijk en/of maatschappelijk veel aandacht en ligt gevoelig • de uitvoering van de activiteit heeft te maken met belangrijke ontwikkelingen die spelen binnen het programma. Daarnaast moet helder blijken welk concreet resultaat (dus niet doel!) met de uitvoering van een activiteit wordt beoogd en de uitvoering van activiteiten moet haalbaar en realistisch zijn.
4. Wat mag dat kosten?	In deze paragraaf worden alle baten en lasten en de investeringen binnen het programma beschreven.

Strategische doelen en meetbare indicatoren

Centraal in de programmabegroting staan strategische doelen en meetbare indicatoren oftewel de vraag 'Wat willen we als gemeente bereiken?'

Verdere ontwikkeling

De ontwikkeling van de programmabegroting als sturingsinstrument voor de Raad en richtinggevend kader voor het College en de ambtelijke organisatie is nog niet voltooid. Het doel is te komen tot een afgestemd geheel van beoogde effecten – te halen doelen – te leveren prestaties. De meetbaarheid vindt plaats via diverse soorten indicatoren. In de rapportage over indicatoren, bij de Perspectiefnota 2008-2011 gevoegd, zijn daar al opmerkingen over gemaakt. De komende jaren zal niet zozeer de huidige opzet maar wel de kwaliteit van inhoudelijke invulling van de programmabegroting, zoals de ontwikkeling van betrouwbare en valide meetbare indicatoren verder worden ontwikkeld. Dit in relatie met het rapport 'Staat van de Gemeente'.

De paragrafen in de programmabegroting hebben inmiddels de gewenste kwaliteit bereikt.

Over de verdere uitwerking vindt afstemming plaats met de raadscommissie Planning en Control.

DEEL 1

PROGRAMMAPLAN

Programma 1 Opgroeien in Epe

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen onderwijs en jeugd in brede zin. Het laatste betreft welzijnsaspecten zoals peuterspeelzaalwerk, voor- en vroegschoolse educatie, jeugd- en jongerenwerk, jeugdgezondheidszorg.

De voorzieningen gericht op de jeugd maken ook deel uit van het basisaanbod aan voorzieningen waar in programma 2 “Actief in Epe” aandacht aan wordt gegeven. Er bestaat een relatie met de programma's 3 “Zorg en opvang” (jeugdgezondheidszorg, maatschappelijke ondersteuning) en 9 Veiligheid in Epe” (integrale veiligheid: thema “Jeugd en veiligheid”).

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

1. Versterken van de binding van jongeren aan de gemeente
2. Het voorkomen van achterstanden bij jeugdigen
3. Bevorderen van aanbod buitenschoolse culturele, maatschappelijke en sportactiviteiten gericht op jeugd
4. Voorkomen van overlast door jeugd

Wat gaan we daarvoor doen?

Onderwijsvoorzieningen	Portefeuillehouder: F.M. van Dam			
Activiteiten:	Uitvoering in:			
	2009	2010	2011	2012
1. Uitvoeren van de Lokaal Educatieve Agenda	X	X	X	X
2. Opstellen visie op toekomstig gebruik schoolgebouwen en Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen 2009-2012	X			
3. Uitvoeren Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen 2009-2012	X	X	X	X
4. Uitwerken regionaal plan “Schoolverlatersoffensief Stedendriehoek”	X	X		X
5. Opstellen visie op lokaal leerplichtbeleid	X			
6. Actualiseren huisvestingsverordening onderwijs	X			
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>				
7. Visie ontwikkelen op invoering van het brede schoolconcept in de gemeente Epe				
8. Realiseren van een aantal brede scholen	X	X		
9. Opzetten samenwerkingsstructuur in aanpak voortijdig schoolverlaten in de Stedendriehoek				
10. Ontwikkelen leerlingenoverdrachtdossier basisonderwijs – voortgezet onderwijs				
11. Programma jeugd en educatie/ werk opnemen in de beleidsnota integraal jeugdbeleid en uitvoeren				

Toelichting 2009

1. De Lokaal Educatieve Agenda wordt uitgevoerd.
2. Begin 2009 ontvangt de raad ter besluitvorming de beleidsvisie toekomstig gebruik schoolgebouwen (richtinggevend) en het IHP 2009-2012 (uitvoeringsdocument).
3. Na vaststelling van het IHP 2009-2012 vindt de uitvoering van de activiteiten plaats.
De volgende ontwikkelingen spelen op het gebied van onderwijshuisvesting:
 - a: Onderzoek unilokatie basisscholen wijk Hoge Weerd. Besluitvorming zal in 2009 plaatsvinden.
 - b: Huisvesting basisschool Mozaïek op één lokatie
 - c: Uitvoering realisatie Kulturhus Oene waarin herhuisvesting basisschool de Bongerd.
4. De gemeenten uit de Regio Stedendriehoek werken gezamenlijk aan de uitwerking van het regionale plan.
5. Het opstellen van de visie is een onderdeel van de uitwerking van het Regionaal project "Schoolverlaters Offensief Stedendriehoek. Een in 2008 opgesteld actieplan vormt de basis.
6. De bestaande verordening wordt geactualiseerd gebaseerd op een op rijksniveau ontworpen concept.
7. Is gerealiseerd.
8. Twee pilots worden verder vormgegeven in de schooljaren 2008/2009 en 2009/2010 op basis van opgestelde ontwikkeldocumenten. De twee pilots zijn de Gildeschool/Anne de Vriesschool (Epe) en de Krugerschool/t Mozaïek/de Ronde (Vaassen).
9. Is gerealiseerd.
10. Is gerealiseerd. Onderwerp maakt deel uit van het Elektronisch kinddossier dat vanuit landelijke richtlijnen regionaal vorm gegeven wordt.
11. Is gerealiseerd met het opstellen van de nota Integraal Jeugdbeleid.

Jeugd- en jongerenwerk		<i>Portefeuillehouder: R. de Vries/F.M. van Dam</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
1.	Uitwerken uitvoeringsprogramma integraal jeugdbeleid 2008-2011	X	X	X	
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
2.	Uitvoeren actieplan "Project Aanpakken"	X			
3.	Programma jeugd en veiligheid opnemen in beleidsnota integraal jeugdbeleid en uitvoeren				
4.	Opstellen educatief programma voor het primair onderwijs waarbij alle disciplines (kunst, cultuur, sport) aan bod komen (buitenschools activiteiten aanbod)				
5.	Uitvoeren educatief programma voor het primair onderwijs	X	X	X	X
6.	Opstellen naschools programma voor het voortgezet onderwijs (buitenschools activiteiten aanbod)				
7.	Uitvoeren naschools programma voor het voortgezet onderwijs	X	X	X	X
Toelichting 2009					
1.	Na vaststelling van de jeugdnota vindt de uitwerking van het uitvoeringsprogramma plaats.				
2.	Het actieplan wordt uitgevoerd.				
3.	Is gerealiseerd met het opstellen van de nota integraal jeugdbeleid.				
4.	Is onderdeel van het uitwerkingsprogramma van de nota integraal jeugdbeleid. Daarnaast zal dit ingebed worden binnen de Brede School				
5.	Na vaststelling van het educatief programma vindt de uitvoering plaats door de betreffende organisaties. Daarnaast zal dit een plek krijgen binnen de Brede School.				
6.	Is onderdeel van het uitwerkingsprogramma van de nota integraal jeugdbeleid.				
7.	Na vaststelling van het naschoolse programma vindt de uitvoering plaats door de betreffende organisaties.				

Jeugdzorg		<i>Portefeuillehouder: F.M. van Dam/H.J. Berkhoff</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
1. Implementeren van de regionale en lokale visie voor het opzetten van een Centrum voor Jeugd en Gezin.		X	X	X	X
2. Uitwerken regionaal plan "Jeugd en alcohol"		X	X		
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
3. Programma jeugd en zorg opnemen in de beleidsnota integraal jeugdbeleid en uitvoeren					
4. Realiseren van een sociale kaart gericht op organisaties werkzaam op het terrein van jeugd en zorg (voor jongeren, ouders en verwijzers) die frequent bijgehouden wordt					
5. Verbeteren van zorgstructuren in het basisonderwijs in de regio					
<i>Toelichting 2009</i>					
1. In 2008 is een regionale visie op het Centrum voor Jeugd en Gezin voorbereid. Op basis daarvan volgt vervolgens de lokale visie. Begin 2009 is besluitvorming hierover voorzien en wordt de uitwerking van het uitvoeringsprogramma gestart.					
2. De gemeenten uit de Regio Stedendriehoek werken gezamenlijk aan de uitwerking van het regionale plan.					
3. Is gerealiseerd met het opstellen van de nota integraal jeugdbeleid.					
4. Is gerealiseerd als uitwerking van convenantafspraken tussen regiogemeenten en provincie in het kader van aansluiting jeugdbeleid – jeugdzorg.					
5. Is gerealiseerd. In de regio is reeds besloten om met zorgadviesteams voor het basisonderwijs te werken en de werkwijzen van deze teams op elkaar af te stemmen. In Epe is al een zorgadviesteam werkzaam (MDT genaamd).					

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	<i>Realisatie</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>
	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
Lasten bestaand beleid	11.937	11.661	11.529	11.529	11.529	11.529
Lasten nieuw beleid			235	354	407	510
Lasten totaal	11.937	11.661	11.764	11.883	11.936	12.039
Baten bestaand beleid	7.739	7.092	7.010	7.010	7.010	7.010
Baten nieuw beleid				40	86	86
Baten totaal	7.739	7.092	7.010	7.050	7.096	7.096
Saldo	4.198	4.569	4.754	4.833	4.840	4.943

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

Lasten

Meerjarenramingen:

	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Maatschappelijke stages	22	22	22	22
Kinderopvang; versterking kwaliteit en toezicht	4	4	4	4
Kinderopvang inburgeraars	8	8	8	8
Opzetten centrum Jeugd en Gezin		40	86	86
Leerplicht	16	16	16	16
Verplaatsing speeltuin Jolijt	112			
Indexering subsidies Lokaal Sociaal Beleid (LSB)	7	7	7	7

Meerjareninvesteringsplan:

Invest. bedrag:

Onderhoud basisscholen:				
- Spreng Emst: verv. raamkozijnen	94	8	8	8
- Spreng Emst: verv. toiletgroep	45		4	4
- Spreng Emst: verv. dakkozijn en dakbedekking	99			9
- SmdB Emst: verv. toiletgroep (part. renovatie)	31	3	3	3
- SmdB Emst: verv. toiletgroep en kozijnen (part.ren.)	84	8	8	8
- Rotonde Vaassen: vervanging toiletgroep	29		3	3
- Risico inventarisatie noodoverstorten en valbeveiliging daken basisscholen	42	4	4	4
Valbeveiliging en noodoverstorten basisscholen				
- Investering 2010	121		11	11
- Investering 2012	156			14
Renovatie schoolgebouw Geerstraat	498			45
Nieuwbouw basisscholen Hoge Weerd				
- Noodhuisvesting Hoge Weerd school	208	24	24	24
- Nieuwbouw investering 2010	1.208		91	91
- Nieuwbouw investering 2011	2.452		184	184
- Inverdieneffect nieuwbouw			-21	-21
- Grondopbrengst; voordeel kapitaallasten	-2.060		-154	-154
1 ^{ste} Inrichting onderwijsleerpakket en meubilair Zuukerschool	17	2	2	2
SmdB Emst; plaatsing noodlokaal	161	19	19	19
1 ^{ste} Inrichting onderwijsleerpakket en meubilair SmdB Emst	17	2	2	2
RSG; vervanging asbesthoudende dakoverschotten	169		15	15
Uitbreiding De Mozaïek				
- Investering in 2010	1.208		91	91
- Inverdieneffect			-11	-11
- Grondopbrengst lok. Krugerstraat; voordeel kapitaallasten	-609		-46	-46
Nieuw Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs 2009 - 2012				
- Stelpost investeringen IHP 2009 – 2012 (2009)	370	33	33	33
- Stelpost investeringen IHP 2009 – 2012 (2010)	376		33	33
- Stelpost investeringen IHP 2009 – 2012 (2012)	388			35
Doorlichting van de begroting; investeringsplan		-37	-37	-37

Totale lasten

235 354 407 510

Baten

Meerjarenramingen:

Opzetten centrum Jeugd en Gezin	0	40	86	86
Totale baten	0	40	86	86

Programma 2 Actief in Epe

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen welzijn (o.a. sociaal cultureel werk incl. ouderen- en minderhedenwerk, opbouwwerk, vrijwilligerswerk), sport en cultuur (o.a. bibliotheek, kunstzinnige vorming, amateuristische kunstbeoefening). Daarnaast valt ook het onderwerp accommodaties op de voornoemde terreinen onder dit programma.

De onderwerpen welzijn, sport en cultuur vormen de kern voor het te realiseren basisaanbod aan voorzieningen zoals opgenomen in het lokaal sociaal beleid. De voorzieningen gericht op jeugd (0–18 jaar) vallen binnen programma 1 “Opgroeien in Epe”.

Dit programma draagt in belangrijke mate bij aan de leefbaarheid in de dorpen en wijken (inzet van voorzieningen, aandacht voor ontmoeting, tegengaan overlast en criminaliteit, kwaliteit van de woonomgeving). Er bestaat een relatie hierbij met de programma's 3 “Zorg en opvang” (maatschappelijke ondersteuning), 5 “Epe op orde” (openbare ruimte) en 9 “Leefbaar en veilig” (veilige leefomgeving).

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

Het stimuleren van maatschappelijke participatie van inwoners

Het tot stand brengen van een evenwichtig over de kernen gespreide sociale infrastructuur met activiteiten, voorzieningen en accommodaties
--

Bevorderen van financiële toegankelijkheid voor burgers bij voorzieningen voor welzijn, sport en cultuur
--

Wat gaan we daarvoor doen?

Beleid welzijn, sport en cultuur		Portefeuillehouder: H.J. Berkhoff/R. de Vries/ J.N. van Nuijs			
Activiteiten:		Uitvoering in:			
		2009	2010	2011	2012
1. Opstellen van basisaanbod aan voorzieningen in de vier dorpen 2. Opstellen visie op integratie met een uitvoeringsprogramma 3. Uitwerken van het uitvoeringsprogramma sport 4. Uitwerken van het uitvoeringsprogramma kunst- en cultuurbeleid 2006-2009 5. Opstellen beleidsnota Kunst en Cultuur 2010-2014		X			
		X			
		X	X	X	X
		X			
		X			
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
6. Opstellen nota mantelzorg en vrijwilligers in de zorg met een uitvoeringsprogramma 7. Uitwerken van het uitvoeringsprogramma mantelzorg en vrijwillige zorg 8. Opstellen nota “Maatschappelijke participatie” met daarin opgenomen o.a. het vrijwilligerswerk, cliëntenparticipatie en een uitvoeringsprogramma 9. Uitwerken van het uitvoeringsprogramma cliëntenparticipatie 10. Uitwerken van het uitvoeringsprogramma participatie 11. Ontwikkelen en invoeren van een regeling die financiële toegankelijkheid bevordert voor mensen met een beperkt inkomen					
		X	X		
		X	X		
		X	X	X	
		X	X	X	

Toelichting 2009

1. Met de resultaten uit de interactieve fase van de dorpsvisies wordt per dorp een basisaanbod aan voorzieningen geformuleerd op de terreinen wonen, werken, welzijn en zorg.
2. Bij de Perspectiefnota 2007-2010 is besloten om een visie te ontwikkelen op integratie. Dit naar aanleiding van de nieuwe Wet Inburgering per 1-1-2007. Inburgering is een eerste stap in het proces van integratie.
3. Na vaststelling van de beleidsnota sport eind 2008, start de uitwerking van het uitvoeringsprogramma.
4. Activiteiten voor 2009 zijn: deelnemen aan gebiedsgericht cultuurbeleid, uitvoering restyling Novetheek en uitvoering regionaal beleidsplan Novetheek, aanbieden van een cultureel aantrekkelijk programma van toeristen, opstellen van een percentage-regeling kunst.
5. Een nieuwe beleidsnota wordt voorbereid met in achtname van de evaluatie van de bestaande beleidsnota.
6. Is gerealiseerd.
7. Het uitvoeringsprogramma wordt uitgewerkt.
8. Is gerealiseerd.
9. Na installatie van de WMO-adviesraad wordt de cliëntenparticipatie verder vormgegeven door uitwerking van het uitvoeringsprogramma.
10. Het uitvoeringsprogramma wordt uitgewerkt.
11. Is gerealiseerd. Minimabeleid is in 2008 vastgesteld en heeft uitvoering vanaf 2008 tot en met 2011. Jaarlijks wordt beleid geëvalueerd.

Voorzieningen welzijn, sport en cultuur		<i>Portefeuillehouder: H.J. Berkhoff/R. de Vries/ J.N. van Nuijs</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		2009	2010	2011	2012
1. Privatiseren van dorpscentrum Eper Gemeentewoning		X			
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
2. Ontwikkelen van beleidsregels voor ondersteuning en stimulering van voorzieningen op het terrein van welzijn, sport en cultuur					
3. Realiseren project "Accommodaties in Epe"		X	X		
4. Stimuleren samenwerking organisaties en verenigingen in gebruik voorzieningen en activiteiten aanbod		X	X		

Toelichting 2009

1. In de besluitvorming rond het project "Accommodaties in Epe" inzake de Eper Gemeentewoning is opgenomen te komen tot privatiseren van het beheer en de exploitatie. Op basis van een extern onderzoek naar de mogelijkheden van privatisering in 2008 zijn er besluiten genomen. De uitwerking van deze besluitvorming vindt plaats.
2. Is gerealiseerd door vaststelling van de beleidsregel "Vrijstelling OZB voor accommodaties m.b.t. sport, cultuur en welzijn".
3. Naar verwachting wordt gestart met de bouw van De Koekoek in Vaassen, De PWA sporthal in Epe en het Kulturhus in Oene.
4. Dit doel komt bij de uitwerking van diverse onderdelen uit de programmabegroting aan de orde.

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	<i>Realisatie</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Lasten bestaand beleid	4.579	4.432	4.323	4.309	4.309	4.309
Lasten nieuw beleid			310	89	66	66
Lasten totaal	4.579	4.432	4.633	4.398	4.375	4.375
Baten bestaand beleid	1.019	1.198	1.063	1.063	1.063	1.063
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	1.019	1.198	1.063	1.063	1.063	1.063
Saldo	3.560	3.234	3.570	3.335	3.312	3.312

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

Lasten

Meerjarenramingen:

Samenvoegen werksoorten welzijnssector	80		32	32
Restyling Novetheek	156			
Project accommodaties Sporthal PWA		55		
Veteranendag	2	2	2	2
Carillon Hervormde Kerk Epe	1	1	1	1
Indexering subsidies Lokaal Sociaal Beleid (LSB)	33	33	33	33
Privatiseren dorpscentrum Eper Gemeentewoning	40			
Openstaande knelpunten beheer / exploitatie dorpscentrum Eper Gemeentewoning	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.

Meerjareninvesteringsplan:

Invest. bedrag:

Doorlichting van de begroting; investeringsplan

-2 -2 -2 -2

Totale lasten

310 89 66 66

Baten

Meerjarenramingen:

Totale baten

0 0 0 0

Programma 3 Zorg en opvang

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen gezondheids-, verslavings- en ouderenzorg. Tevens valt hieronder het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking en het bieden van maatschappelijke opvang (prestatievelden in de Wet Maatschappelijke Ondersteuning), het algemeen maatschappelijk werk en integratie/inburgering van nieuwkomers/oudkomers.

Het programma richt zich met name op groepen inwoners uit de samenleving die kwetsbaar zijn als gevolg van verschillende soorten van achterstand (lokaal sociaal beleid). Kernbegrippen zijn daarbij bevorderen zelfredzaamheid en participatie. Er bestaat een relatie met de programma's 2: "Actief in Epe" (welzijnsvoorzieningen) en 8: "Weer aan het werk" (bevordering arbeidsparticipatie).

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

1. Bevorderen van een zelfstandige leefwijze voor mensen met een beperking
2. Bevorderen van de inburgering van nieuwkomers
3. Verhogen van de gezondheid van de inwoners

Wat gaan we daarvoor doen?

Maatschappelijke Zorg		Portefeuillehouder: H.J. Berkhoff/J.N. van Nuijs			
Activiteiten:		Uitvoering in:			
		2009	2010	2011	2012
1. Uitwerken uitvoeringsprogramma ketenaanpak huiselijk geweld 2008-2011		X	X	X	
2. Uitwerken van het uitvoeringsprogramma Wet Inburgering		X	X	X	X
3. Uitwerken taakstelling huisvesting vergunninghouders		X			
4. Uitwerken van het uitvoeringsprogramma gezondheidsbeleid 2008-2011		X	X	X	
5. Uitwerken Beleidsplan WMO 2009-2012		X	X	X	X
6. Opstellen van antidiscriminatiebeleid		X			
7. Onderzoeken mogelijkheden voor materiële ondersteuning van de voedselbank		X			
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
8. Opstellen beleidsnota integraal ouderenbeleid met uitvoeringsprogramma		X			
9. Uitvoeren van uitvoeringsprogramma integraal ouderenbeleid		X	X	X	X
<i>Toelichting 2009</i>					
1. Na vaststelling van de regionale beleidsnota start de uitwerking van het uitvoeringsprogramma.					
2. De gemeente Apeldoorn draagt zorg voor de uitvoering van de Wet Inburgering. Apeldoorn verzorgt de trajecten voor inburgeringsplichtigen; geven informatie en advies over de Wet Inburgering en draagt zorg voor handhaving op dit gebied.					
3. Jaarlijks wordt de door het ministerie opgelegde taakstelling uitgevoerd.					
4. Het uitvoeringsprogramma wordt uitgevoerd.					
5. Na vaststelling van het Beleidsplan WMO 2009-2012 vindt de uitwerking plaats.					
6. Het betreft een regionale uitwerking van de wet "Gemeentelijke antidiscriminatievoorzieningen". Deze wet is erop gericht om een landelijke dekking van professionele antidiscriminatievoorzieningen te realiseren waardoor iedere burger in Nederland toegang heeft tot bijstand en advies in geval van discriminatie en er een waarborg is van een goede registratie van meldingen. Gemeenten ontvangen hiervoor rijksmiddelen. Met dit beleidsonderwerp wordt aansluiting gezocht bij de visieontwikkeling op integratie (programma 2).					
7. Dit onderzoek loopt en vindt plaats n.a.v. de door de raad overgenomen motie hieromtrent ingediend bij de behandeling van de Perspectiefnota 2009-2012. Nadat de resultaten bekend zijn, vindt besluitvorming plaats.					
8. Begin 2009 vindt er besluitvorming plaats over de beleidsnota.					
9. Na vaststelling van de beleidsnota start de uitwerking van het uitvoeringsprogramma.					

Wonen, zorg, welzijn		<i>Portefeuillehouder: H.J. Berkhoff</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
1. Behoeftte aan en mogelijkheden van woonzorgzones en woonvormen voor ouderen en gehandicapten bepalen		X			
2. (Aanzet tot) Realiseren van woonzorgzones		X	X	X	X
3. (Aanzet tot) Realiseren van een aantal woonvormen voor ouderen en gehandicapten		X	X	X	X
4. (Aanzet tot) Realiseren van een verpleeghuisvoorziening in de gemeente		X	X	X	
<i>Toelichting 2009</i>					
1. Op basis van de Regiomonitor die eind 2008 is afgerond, volgt een rapportage gericht op Epe. Hierna volgt een verdere specifiekere invulling van de Eper situatie.					
2. Samen met de uitkomsten van de dorpsvisies bepaalt het onderzoek bij punt 1 vermeld, de verdere actie.					
3. Samen met de uitkomsten van de dorpsvisies bepaalt het onderzoek bij punt 1 vermeld, de verdere actie.					
4. De zorgaanbieders hebben een gezamenlijk plan over de wijze waarop de verpleeghuisplaatsen bij de zorgcentra De Boskamp en de Klarbeek worden gerealiseerd. Na instemming door het ministerie van VWS kunnen in 2009 de bouwprocedures starten.					

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	<i>Realisatie</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>
	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
Lasten bestaand beleid	5.427	7.164	7.296	7.296	7.292	7.292
Lasten nieuw beleid			137	25	25	25
Lasten totaal	5.427	7.164	7.433	7.321	7.317	7.317
Baten bestaand beleid	885	972	981	981	981	981
Baten nieuw beleid			117	5	5	5
Baten totaal	885	972	1.098	986	986	986
Saldo	4.542	6.192	6.335	6.335	6.331	6.331

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

Lasten

Meerjarenramingen:

	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Hulpverlening t.b.v. huishoudelijk geweld	5	5	5	5
Uitvoering regeling generaal pardon	112			
Opzetten antidiscriminatievoorziening	12	12	12	12
Tolkdiensten	2	2	2	2
Indexering subsidies Lokaal Sociaal Beleid (LSB)	6	6	6	6

Meerjareninvesteringsplan:

Invest. bedrag:

Totale lasten	137	25	25	25
----------------------	------------	-----------	-----------	-----------

Baten

Meerjarenramingen:

Hulpverlening t.b.v. huishoudelijk geweld	5	5	5	5
Uitvoering regeling generaal pardon	112			
Totale baten	117	5	5	5

Programma 4 Ruimte en wonen

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen ruimtelijke ordening, grond- en woningexploitatie, bouw- en woningtoezicht en volkshuisvesting. Het onderdeel bouw- en woningtoezicht heeft een uitvoerend karakter. De activiteiten voor woningexploitatie zijn erg beperkt.

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

1. Bevorderen van een diversiteit aan woonaanbod om de leefbaarheid in de dorpen op peil te houden
2. Bevorderen van voldoende aanbod van betaalbare en goedkope woningen in koop- en huursector voor jong en oud
3. Behouden van het in de gemeente aanwezige cultuur- en natuurhistorisch erfgoed
4. Beheerste en duurzame ontwikkeling van het buitengebied met behoud van de landschappelijke waarden en met behoud van het primaat van de landbouw

Wat gaan we daarvoor doen?

Structuurplannen/-visies		Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs			
Activiteiten:		Uitvoering in:			
		2009	2010	2011	2012
1.	Participeren in uitvoering uitvoeringsprogramma Wisselse Poort	X	X	X	X
2.	Opstellen bestemmingsplan Landbouwwontwikkelingsgebied	X			
3.	Uitvoering ISV-2 (2005-2010)	X	X		
4.	Opstellen intergemeentelijk Landschapsontwikkelingsplan	X	X		
5.	Opstellen gebiedsvisies groene wigen	X			
6.	Regionale structuurvisie niet-bundelingsgebied	X			
7.	Visie op het centrum van Epe	X			
Toelichting 2009					
1. In 2008 is het integrale uitvoeringsprogramma Wisselse Poort (gebied tussen Epe en Vaassen) vastgesteld. Dit uitvoeringsprogramma loopt tot 2018 en omvat de uitvoering van projecten op het gebied van natuur en landschap, landbouw, water, economie en functieverandering en cultuurhistorie.					
2. Voor het landbouwwontwikkelingsgebied wordt op basis van het gebiedsplan een intergemeentelijk bestemmingsplan opgesteld inclusief beeldkwaliteitplan en exploitatieplan.					
3. Uitwerking van het uitvoeringsprogramma vindt plaats.					
4. In de eerste helft van 2009 vindt besluitvorming plaats inzake het intergemeentelijk landschapsontwikkelingsplan.					
5. Voor de twee groene wigen (Heerde/Epe en Epe/Vaassen) worden gebiedsvisies opgesteld en vindt er besluitvorming plaats. In deze gebiedsvisies worden de zones landschapsversterking nader uitgewerkt.					
6. Met de gemeenten in de Stedendriehoek wordt een regionale structuurvisie voor het niet-bundelingsgebied opgesteld. De vaststelling door de gemeenteraden is voorzien in september 2009.					
7. Een integrale visie op het centrum van Epe gericht op onder meer economie, wonen, groen, verkeer etc. wordt ter besluitvorming voorgelegd.					

Bestemmingsplannen (buitengebied)		<i>Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
1. Opstellen algehele herziening bestemmingsplan Buitengebied/repairatieplan ex artikel 30 WRO		X			
<i>Toelichting 2009</i>					
1. In het voorjaar is besluitvorming voorzien inzake het herzieningsplan.					

Bestemmingsplannen (industriegebied, bedrijven)		<i>Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs/F. van Dam</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
1. Start ontwikkeling bedrijfsterrein Eekterveld 4		X	X		
2. Planontwikkeling bouwmarkt St. Antonieweg/Kweekweg		X			
<i>Toelichting 2009</i>					
1. Een startnotitie voor dit project wordt opgesteld. Het geheel moet leiden tot vaststelling van het bestemmingsplan aan het eind van het jaar.					
2. Er is een intentieovereenkomst getekend om de bouwmarkt op de uitbreiding van bedrijventerrein Kweekweg te realiseren. De vestiging van de bouwmarkt is tevens in het bestemmingsplan mogelijk gemaakt. De planontwikkeling aan de St. Antonieweg gaat daarom niet door, tenzij de realisatie van de bouwmarkt op Kweekweg geen doorgang vindt.					

Bestemmingsplannen (woonkernen)		<i>Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
1. Plan van Aanpak: "Actualisering bestemmingsplannen"		X			
2. Planontwikkeling woningbouw De Pirk-Noord		X	X	X	
3. Planontwikkeling woningbouw Oene		X			
4. Planontwikkeling woningbouw Klaarbeek		X			
5. Planontwikkeling centrum Vaassen		X			
6. Planontwikkeling zorgcentrum De Boskamp		X			
7. Planontwikkeling zorgcentrum De Klaarbeek		X			
8. Planontwikkeling woningbouw Wvg-locaties		X			
9. Planontwikkeling 't Slath		X			
10. Planontwikkeling Kerkenland		X			
11. Planontwikkeling Oosterhof-zuid		X			
12. Ontwikkelen visie voor gebied 't Hogeland		X			
13. Ontwikkeling inbreidingsplannen met woningbouw		X	X	X	X

Toelichting 2009

1. Van de volgende bestemmingsplanning is de vaststelling voorzien: Epe-noord, Eekterveld, Vaassen-zuidwest, Wissel/Schaveren.
2. De vaststelling van het bestemmingsplan is voorzien in de eerste helft van 2009.
3. De planning is erop gericht het bestemmingsplan Oene-west in het najaar van 2008 vast te stellen. Daarnaast wordt een procedure gestart om door middel van een vrijstelling ex art. 19 lid 2 WRO versneld een bouwvergunning te verlenen.
4. Het bestemmingsplan is voor een groot gedeelte in werking getreden, maar nog niet onherroepelijk. De uitspraak van de Raad van State in de bodemprocedure is eind 2008 bekend. Voor het gedeelte dat in werking is getreden kan de projectontwikkelaar starten.
5. De planontwikkeling is afhankelijk van de besluitvorming rond de molen en de structuurvisie. Deze is eind 2008 voorzien. Eind 2009 kan de vaststelling van het bestemmingsplan plaatsvinden.
6. De vaststelling van het bestemmingsplan kan medio 2009 plaatsvinden waarna de bouw eind 2009 kan starten.
7. De vaststelling van het bestemmingsplan kan in het najaar van 2009 plaatsvinden.
8. Om de op de locaties 't Slath, Kerkenland en Oosterhof-Zuid gevestigde Wet Voorkeursrecht gemeenten te kunnen bestendigen dient uiterlijk in september 2009 door de raad voor deze locaties een bestemmingsplan te zijn vastgesteld.
9. De besluitvorming vindt uiterlijk in september 2009 plaats.
10. De besluitvorming vindt uiterlijk in september 2009 plaats.
11. De besluitvorming vindt uiterlijk in september 2009 plaats.
12. De besluitvorming inzake de visie is voorzien voor begin 2009.
13. De woonvisie wordt verder uitgevoerd. Woningbouwlocaties die niet in de woonvisie zijn voorzien, worden beoordeeld op basis van de beleidsregel "Woningbouw buiten de Woonvisie Epe 2005-2015".

Woningbouwprogrammering		<i>Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		2009	2010	2011	2012
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
1. Uitwerken van het uitvoeringsprogramma woonvisie		X	X	X	X
2. Evalueren en actualiseren van het woningtoewijzingsbeleid					
3. Inventariseren van bouwplekken in buitengebied binnen uit te werken zones landschapsversterking (uitwerking provinciaal streekplan).					
<i>Toelichting 2009</i>					
1. De uitwerking vindt plaats.					
2. Is gerealiseerd.					
3. Is gerealiseerd.					

Ruimte overig		<i>Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		2009	2010	2011	2012
1. Opstellen nota Grondbeleid 2009-2012		X			
2. Evaluatie welstandsnota		X			
3. Uitwerken uitvoeringsprogramma van de implementatie van de nieuwe Wro		X	X		
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
4. Opstellen beleidskader voor archeologische/ cultuurhistorische waarden met uitwerkingsprogramma		X			
5. Uitwerken van het uitvoeringsprogramma		X	X	X	X
<i>Toelichting 2009</i>					
1. In 2005 heeft de raad de Nota Grondbeleid 2005 vastgesteld. De gemeente is als gevolg van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) wettelijk verplicht éénmaal per vier jaar een Nota Grondbeleid vast te stellen.					
2. In 2008 wordt de huidige nota geëvalueerd. Vervolgens wordt een geactualiseerde welstandsnota opgesteld.					
3. Na besluitvorming over het uitvoeringsprogramma start de uitwerking.					
4. In 2009 wordt het beleidskader voor archeologische/ cultuurhistorische waarden ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.					
5. De uitwerking van het uitvoeringsprogramma start na vaststelling van het beleidskader.					

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	10.774	7.602	10.788	10.651	10.544	10.532
Lasten nieuw beleid			303	73	93	73
Lasten totaal	10.774	7.602	11.091	10.724	10.637	10.605
Baten bestaand beleid	10.028	5.422	8.682	8.545	8.418	8.406
Baten nieuw beleid			0	8	8	8
Baten totaal	10.028	5.422	8.682	8.553	8.426	8.414
Saldo	746	2.180	2.409	2.171	2.211	2.191

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

Lasten

Meerjarenramingen:

Implementatie nWRO en de Grondexploitatie
 Aanpassen welstandsnota na evaluatie
 Constructieberekeningen aanvragen bouwvergunning
 Stimulering goedkope woningbouw; part. opdrachtgeverschap

Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

280	65	65	65
15			
8	8	8	8
		20	

Meerjareninvesteringsplan:

Invest. bedrag:

Totale lasten

303	73	93	73
------------	-----------	-----------	-----------

Baten

Meerjarenramingen:

Constructieberekeningen (doorberekening veroorzaker)

Totale baten

	8	8	8
0	8	8	8

Programma 5 Epe op orde

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen betreffende het beheer en onderhoud van dat deel van de openbare ruimte dat kan worden beschreven als de bovengrondse infrastructuur en toebehoren. Het gaat dan om de zorg dat de wegen en pleinen, woonstraten en –erven hun functie adequaat kunnen blijven vervullen.

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

1. Bevorderen van een leefomgeving (openbare ruimte) die schoon en heel is
2. Vergroten van de verkeersveiligheid in de kernen en het buitengebied
3. Stimuleren van het gebruik van openbaar vervoer
4. In stand houden van een goed onderhouden wegstelsel

Wat gaan we daarvoor doen?

Verkeer en vervoer		Portefeuillehouder R. de Vries/J.N. van Nuijs			
Activiteiten:		Uitvoering in:			
		2009	2010	2011	2012
1. Aanleg ontsluitingsweg Kweekweg - N309		X			
2. Bijdrage leveren aan realiseren Veluwelijn (Apeldoorn-Zwolle)		X	X		
3. Inrichten van duurzaam veilige gebieden		X	X		
4. Opstellen parkeerbeleidsplan met uitvoeringsprogramma		X			
5. Uitwerken van het uitvoeringsprogramma parkeerbeleid		X	X	X	X
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
6. Uitvoeren haalbaarheidsonderzoek ontsluitingsweg bedrijventerrein Kweekweg in noordelijke richting		X			
7. Opstellen verkeer en vervoersplan met uitvoeringsprogramma		X			
8. Uitwerken van het uitvoeringsprogramma verkeer en vervoer		X	X	X	X
<i>Toelichting 2009</i>					
1. De aanleg wordt medio 2009 afgerond.					
2. In 2008 is de intentieverklaring Veluwelijn ondertekend om het openbaar vervoer tussen Apeldoorn en Zwolle te verbeteren. In 2009 vindt de planvorming plaats voor drie bushaltelocaties te weten: Epe centrum-zuid, Epe Klaarbeek en Emst Hezebrink. De realisatie is voorzien in 2010. Tevens worden er in de busroute optimalisaties aangebracht om de bestaande infrastructuur busvriendelijker te maken. Het project dient eind 2010 afgerond te zijn.					
3. In 2009 komen in uitvoering de plannen voor Epe Noordwest en Vaassen west (beide 60 km gebieden). Op basis van de evaluatie verkeersveiligheidsplan 2007 worden in 2009 de kernen Epe (rest bebouwde kom, o.a. Burgerenk) en Oene bebouwde kom geactualiseerd.					
4. Begin 2009 vindt er besluitvorming plaats over het plan. Vervolgens start de uitwerking van het uitvoeringsprogramma. Looptijd van het plan is 2009-2018.					
5. Na besluitvorming over het beleidsplan vindt de uitwerking plaats van het uitvoeringsprogramma.					
6. Is gerealiseerd.					
7. Begin 2009 vindt er besluitvorming plaats over het plan.					
8. Na besluitvorming over het beleidsplan vindt de uitwerking plaats van het uitvoeringsprogramma.					

Openbare ruimte		Portefeuillehouder H.J. Berkhoff			
Activiteiten:		Uitvoering in:			
		2009	2010	2011	2012
1.	Opstellen deel 2 van het bomenbeleidsplan	X			
2.	Uitwerken uitvoeringsprogramma bomenbeleidsplan	X	X	X	X
3.	Actualiseren groenstructuurplan met uitvoeringsprogramma	X			
4.	Uitwerken uitvoeringsprogramma groenstructuurplan		X X	X	X
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
5.	Aanpassen huisnummering in buitengebied overeenkomstig buurgemeenten	X			
Toelichting 2009					
1. Begin 2009 vindt er besluitvorming plaats over het plan. In dit tweede deel worden de hoofdstructuren van de boombeplanting en monumentale en waarde volle bomen in de gemeente vastgesteld en wordt een aanzet gegeven voor het uitvoeringsplan voor de komende jaren. 2. Na vaststelling van het plan start de uitwerking van het uitvoeringsprogramma. 3. Het bestaande Groenstructuurplan (1999-2009) wordt geactualiseerd. Met gebruik van de evaluatie uit 2007 gaat de actualisatie in op een visie op het openbaar groen in de kernen en in de wijken en een verdere uitwerking van het groenbeheer. Het Bomenbeleidsplan wordt meegenomen bij de visievorming. 4. Na vaststelling van het plan start de uitwerking van het uitvoeringsprogramma. 5. De huisnummering in het buitengebied op het niveau van de buurgemeenten brengen. Hiervoor zijn in het meerjareninvesteringsplan ingaande 2009 financiële middelen geraamd.					

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	5.525	6.020	5.960	5.941	5.965	5.988
Lasten nieuw beleid			187	161	141	282
Lasten totaal	5.525	6.020	6.147	6.102	6.106	6.270
Baten bestaand beleid	718	278	294	294	294	294
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	718	278	294	294	294	294
Saldo	4.807	5.742	5.853	5.808	5.812	5.976

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

Lasten

Meerjarenramingen:

Groenstructuurplan 2009 - 2018

Opstellen bosbeleidsplan

Beleids- en beheersplan openbare verlichting

Landschapsonwikkelingsplan (LOP)

Verwerking groen- en slibafval

Meerjareninvesteringsplan:

Invest. bedrag:

Signalering "U rijdt te snel"

Integrale wijkaanpak incl. "Duurzame Veilig" 30/60

ISV; Startprogramma "Duurzaam Veilig"

ISV; Startprogramma "Duurzaam Veilig"

Verbetering huisnummering buitengebied

Reconstructie Kerkhofweg Emst

Verbreden Smallertsweg Emst

Herinrichten Markt Epe

Reconstr. kruising Eperweg - Ooster Oenerweg, Oene

Oplossen parkeerproblematiek in diverse kernen in 2009

Oplossen parkeerproblematiek in diverse kernen in 2010

Oplossen parkeerproblematiek in diverse kernen in 2011

Herinrichting Apeldoornseweg in Vaassen

Digitale luchtfoto's 2009

Digitale luchtfoto's 2010

Digitale luchtfoto's 2011

Digitale luchtfoto's 2012

Realisatie Veluwelijn 2009

Realisatie Veluwelijn 2010

Vervanging banken hoofdstraat

Totale lasten

	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
	60			
		25		
	35			
	10	20	20	20
			p.m.	p.m.
	45	9	9	9
	246	22	22	22
	236	21	21	21
	240		21	21
	156	23	23	23
	108			10
	233			21
	542			49
	119			11
	52	5	5	5
	53	5	5	5
	53		5	5
	488			44
	4	2	2	2
	14	8	8	8
	4		-	-
	15			-
	55			
	148			
	39			6
	187	161	141	282

Programma 6 Duurzaamheid

Omschrijving programma

Het programma omvat de zorg voor het milieu. De belangrijkste onderwerpen uit het programma zijn milieu, afvalverwijdering en de afvoer van (overtollig) regenwater en afvalwater.

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

1. Bijdrage leveren aan een duurzame ontwikkeling van de leefomgeving voor nu en toekomstige generaties

2. Verbeteren van de milieukwaliteit van de leefomgeving
--

Wat gaan we daarvoor doen?

Milieubeleid algemeen		Portefeuillehouder H.J. Berkhoff			
Activiteiten:		Uitvoering in:			
		2009	2010	2011	2012
1. Opstellen en uitvoeren van maatwerkplannen sanering en riooloverstorten		X			
2. Uitvoeren milieubeleidsplan		X	X	X	X
3. Opstellen toekomstig duurzaamheidsbeleid		X			
4. Opstellen waterplan met uitvoeringsprogramma		X			
5. Uitwerken van uitvoeringsprogramma		X	X	X	X
Toelichting 2009					
1. Na goedkeuring van de Provincie en het Waterschap (eind 2008/begin 2009) starten de werkzaamheden voor de sanering van de overstorten op de Egelbeek en Hartensebeek in Vaassen.					
2. Na vaststelling van het milieubeleidsplan start de uitvoering van het uitwerkingsprogramma.					
3. De raad heeft in 2008 de startnota Duurzaamheid vastgesteld. Op basis van deze startnota wordt duurzaamheidsbeleid geformuleerd met een uitvoeringsprogramma.					
4. In het voorjaar 2009 vindt de besluitvorming over het plan plaats. Dit plan geeft de taken en ambities weer op het gebied van (afval) waterbeheer van waterschap, provincie en gemeente en de onderlinge samenwerking.					
5. Na vaststelling van het waterplan start de uitwerking van het uitvoeringsprogramma.					

Afvalinzameling en -verwerking		Portefeuillehouder H.J. Berkhoff			
Activiteiten:		Uitvoering in:			
		2009	2010	2011	2012
Collegeprogramma 2006-2010:					
1. Verruimen openingstijden milieustraat		X			
2. Realiseren van samenwerkingsverbanden inzake milieustraat		X			
3. Kiezen voor een afstemmingsvariant tarieven afvalverwerking		X			
4. Besluit nemen over invoeren Diftar		X			
5. Stimuleren projecten om zwerfvuil tegen te gaan		X	X	X	
6. Stimuleren van zelfcomposter		X	X	X	
Toelichting 2009					
1 t/m 4. De uitwerking van de activiteiten vindt plaats op basis van de dienstverleningsovereenkomst met Circulus. De uitwerking van de vier onderwerpen wordt in 2009 afgerond.					
5. Ondersteunen van projecten uit de samenleving op grond van ontworpen beleidslijnen.					
6. Actie vindt plaats vanuit Circulus.					

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	5.788	5.380	5.160	5.160	5.160	5.160
Lasten nieuw beleid			50	74	50	50
Lasten totaal	5.788	5.380	5.210	5.234	5.210	5.210
Baten bestaand beleid	5.577	5.309	5.464	5.464	5.464	5.464
Baten nieuw beleid			35	35	35	35
Baten totaal	5.577	5.309	5.499	5.499	5.499	5.499
Saldo	211	71	-289	-265	-289	-289

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

Lasten

Meerjarenramingen:

Duurzaamheid

Vervanging bodeminformatiesysteem; extra werkzaamheden derden

Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

50 50 50 50

24

Meerjareninvesteringsplan:

Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2009 *)	Invest. bedrag:	1.405
Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2010 *)		1.357
Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2011 *)		1.371
Gemeentelijk rioleringsplan (GRP) 2012 *)		1.374
Bergbezinkbassin/extra afkoppelen bouwkundig deel (2012) *)		1.255
Bergbezinkbassin/extra afkoppelen elektro-/mechanisch deel (2012) *)		314
Bodemsanering Veldeksterweg/Koekoeksweg (dekking uit reserves)		1.452

*) De kapitaallasten van deze investeringen zijn (nog) niet geraamd. Gebruikelijk is dat deze lasten in het jaar volgend op de investering worden geraamd en dan worden verwerkt in de tarieven. Voorbeeld: in de tariefstelling voor de begroting 2009 worden de kapitaallasten van de in 2008 uitgevoerde investeringen verwerkt. Voor een specificatie van de investeringen wordt verwezen naar bijlage 12.

Totale lasten

50 74 50 50

Baten

Meerjarenramingen:

Duurzaamheid

Totale baten

35 35 35 35

35 35 35 35

Programma 7 Bedrijvigheid

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen lokale economie (waaronder werkgelegenheid, bedrijfs-terreinen), agrarische aangelegenheden, recreatie en toerisme. De gemeentelijke rol is voorwaarden-scheppend (vestigingsmogelijkheden voor bedrijven, goede ontsluiting en bereikbaarheid, goed beheer van de openbare ruimte) en faciliterend (informatievoorziening, dienstverlening). Er bestaat een relatie met programma 4: "Ruimte en wonen" (economische aspecten in planontwikkeling en bestemmingsplannen).

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

1. Behouden en verder uitbouwen van sterk vertegenwoordigende beroepssectoren (onder meer industrie, zorg en dienstverlening, recreatie en toerisme, detailhandel)
2. Vergroten van de aantrekkelijkheid van de gemeente Epe op het terrein van recreatie en toerisme

Wat gaan we daarvoor doen?

Recreatie en toerisme		Portefeuillehouder: F.M. van Dam			
Activiteiten:		Uitvoering in:			
		2009	2010	2011	2012
1. Opstellen fietstotaalplan		X			
2. Aanleggen/verbeteren recreatieve fietspaden		X	X	X	X
3. Uitwerken RGV-plannen naar verdere verzelfstandiging		X	X		
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
4. Uitwerken van het uitvoeringsprogramma recreatie en toerisme		X	X	X	X
Toelichting 2009					
1. Provinciale besluitvorming leidt tot het definitieve fietstotaalplan.					
2. De Recreatie Gemeenschap Veluwe heeft plannen voorbereid voor verbetering van de recreatieve fietspaden in het bosgebied rondom Gortel (langs Hanendorperweg en Gortelseweg/Vierhouterweg). Uitvoering van deze plannen vindt plaats in 2009. Voor de komende jaren is een verdere verbetering/ uitbreiding van de recreatieve fietsverbindingen voorzien.					
3. De RGV werkt plannen uit en legt deze voor aan de gemeenten.					
4. Het uitvoeringsprogramma wordt uitgewerkt.					

Lokale economie		Portefeuillehouder: F.M. van Dam			
Activiteiten:		Uitvoering in:			
		2009	2010	2011	2012
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
1. Opstellen startnotitie over visieontwikkeling bedrijven en bedrijventerreinen					
2. Twee ISV-projecten "uitplaatsing bedrijven" realiseren		X	X		
3. Sluiten van een overeenkomst over de verplaatsing van het dierenpark met de provincie, waterschap en initiatiefnemer		X			
4. Opstellen notitie Vrijkomende Agrarische Bebouwing					
5. Opstellen beleidsvisie detailhandel					
Toelichting 2009					
1. Is gerealiseerd.					
2. Het betreft de verplaatsing van de bedrijven GGM te Emst en Buitenhuis te Vaassen. Deze verplaatsingen maken deel uit van de woningbouwprogramma's Emst (GMM) en Vaassen-Pirk noord (Buitenhuis).					
3. Nadat de overeenkomst is gesloten volgt het opstellen van het bestemmingsplan.					
4. Is gerealiseerd.					
5. Is gerealiseerd.					

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	548	640	678	678	678	678
Lasten nieuw beleid			9	14	19	24
Lasten totaal	548	640	687	692	697	702
Baten bestaand beleid	96	59	63	63	63	63
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	96	59	63	63	63	63
Saldo	452	581	624	629	634	639

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

Lasten

Meerjarenramingen:

Meerjareninvesteringsplan:

ISV; Toeristische fietspaden
ISV; Toeristische fietspaden
ISV; Toeristische fietspaden
ISV; Toeristische fietspaden

Invest. bedrag:

93 9 9 9 9
47 5 5 5
48 5 5
49 5

Totale lasten

9 14 19 24

Baten

Meerjarenramingen:

Totale baten

0 0 0 0

Programma 8 Weer aan het werk

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen die samenhangen met de uitvoering van de Wet Werk en Bijstand. De uitvoeringspraktijk is neergelegd in verordeningen. Er bestaat een relatie met programma 3: "Zorg en opvang" (bevorderen zelfredzaamheid).

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

1. Zoveel mogelijk beperken van de instroom in de uitkering (actief poortwachterschap)
2. Bevorderen van de uitstroom van uitkeringsgerechtigden naar de arbeidsmarkt
3. Verminderen van de schuldenproblematiek van Eper inwoners
4. Verminderen van armoede bij ouderen en gezinnen met een minimum-inkomen

Wat gaan we daarvoor doen?

Uitstroombevordering/ reïntegratie arbeidsmarkt		Portefeuillehouder J.N. van Nuijs			
Activiteiten:		Uitvoering in:			
		2009	2010	2011	2012
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
1. Opstellen trajectplannen voor uitkeringsgerechtigden in de B-stroom (zonder perspectief op betaalde arbeid) ter voorkoming van sociaal isolement		X	X	X	X
2. Verhogen uitstroompercentage		X	X	X	X
<i>Toelichting 2009</i>					
1. Voor uitkeringsgerechtigden die niet direct perspectief hebben op betaalde arbeid zal een trajectplan opgesteld worden met als uiteindelijk doel betaald werk. In 2009 is het doel 22 participatiebanen te realiseren. Begeleiding wordt verzorgd door de casemanagers van de gemeente Apeldoorn.					
2. Om het huidige uitstroompercentage van ruim 8% te verhogen zal extra ingezet worden op voornamelijk kleinschalige lokale projecten naast de reeds bestaande trajecten die via aanbesteding zijn ingekocht met de gemeente Apeldoorn. Door het instellen van het participatiefonds in 2009 zal onder andere meer maatwerk geleverd kunnen worden. Dit kan een gunstig effect hebben op de uitstroombevordering.					

Beleids inkomen		<i>Portefeuillehouder J.N. van Nuijs</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
1. Jaarlijkse rapportage leveren over de uitvoering Wet Werk en Bijstand (WWB)		X	X	X	X
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
2. Optimaal benutten budget bijzondere bijstand		X	X	X	
3. Gemeentelijke bemiddeling en financiering bij problematische schulden die niet via het wettelijke traject gesaneerd kunnen worden		X	X	X	X
<i>Toelichting 2009</i>					
1. Om een beeld te verschaffen in hoeverre de WWB overeenkomstig het gemeentelijk beleid wordt uitgevoerd, wordt jaarlijks een jaarverslag opgesteld met een overzicht van de behaalde resultaten. 2. Fasegewijs wordt in de periode 2008-2011 het huisbezoekproject bijzondere bijstand voor burgers tussen de 65 en 75 jaar uitgevoerd. Tot en met 2011 zijn middelen geraamd om dit project uit te kunnen voeren. In 2009 wordt de doelgroep (minima) in beeld gebracht om gericht bekendheid te kunnen geven aan bijzondere bijstand en minimabeleid. Het minimabeleid wordt geëvalueerd. 3. Gemeentelijke bemiddeling bij problematische schulden is een reguliere taak. Financiering van schulden die niet binnen het wettelijk traject gesaneerd kunnen worden is niet mogelijk. Om schuldenproblematiek integraal en constructief aan te pakken is het MDT schuldhelpverlening actief. Dit MDT maakt onderdeel uit van de structuur Multidisciplinaire teams in het kader van leefbaar- en veiligheid. De gemeente heeft de rol van voorzitter en binnen het MDT participeren de Stadsbank Apeldoorn, Triada en Verian maatschappelijk werk.					

Sociale werkvoorziening		<i>Portefeuillehouder J.N. van Nuijs</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
1. Implementeren van de gemoderniseerde Wet Sociale Werkvoorziening		X	X		
<i>Toelichting 2008</i>					
1. In 2008 is de nieuwe WSW gefaseerd ingevoerd. De nieuwe wet legt meer sturing en regie bij de gemeente. Bij de in- en uitvoering van de wet wordt samengewerkt met de gemeenten Heerde en Apeldoorn. In 2009 wordt in dit kader uitvoering gegeven aan de Verordening Cliëntenparticipatie WWB en WSW, Verordening persoonsgebonden budget begeleid werken WSW en de Verordening wachtlijstbeheer WSW. Daarnaast vindt een verdere uitwerking plaats van de vernieuwde bestuurlijke- en werkorganisatie, zoals in 2008 voorbereid.					

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	<i>Realisatie</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>
	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>
Lasten bestaand beleid	6.553	6.586	13.104	13.104	13.104	13.104
Lasten nieuw beleid			38			
Lasten totaal	6.553	6.586	13.142	13.104	13.104	13.104
Baten bestaand beleid	4.357	4.274	10.450	10.450	10.450	10.450
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	4.357	4.274	10.450	10.450	10.450	10.450
Saldo	2.196	2.312	2.692	2.654	2.654	2.654

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

Lasten

Meerjarenramingen:

Armoedebestrijding

Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
2009	2010	2011	2012

38

Meerjareninvesteringsplan:

Invest. bedrag:

Totale lasten

38	0	0	0
-----------	----------	----------	----------

Baten

Meerjarenramingen:

Totale baten

0	0	0	0
----------	----------	----------	----------

Programma 9 Leefbaar en veilig

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen brandweer, politie, criminaliteit en overlast, leefbare en veilige leefomgeving. Het programma geeft invulling aan de brede begrippen van leefbaar en veiligheid. Het onderwerp integrale veiligheid valt ook onder dit programma. Er bestaat een relatie met de programma's 1 (Opgroeien in Epe), 2 (Actief in Epe) en 5 (Epe op orde). Daar vindt de uitvoering plaats van de diverse leefbaarheids- en veiligheidsaspecten.

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

1. Bevorderen van een veilige woon- en leefomgeving
2. Bevorderen van bijdragen van bewoners aan de leefbaarheid in de kernen en wijken
3. Bevorderen van een goede, geëfende organisatie die snel en adequaat kan optreden bij een ramp

Wat gaan we daarvoor doen?

Veiligheid		Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs/M. van Lente/ R. de Vries/H.J. Berkhoff			
Activiteiten:		Uitvoering in:			
		2009	2010	2011	2012
1. Kwaliteitsbevordering basisbrandweerzorg		X	X	X	X
2. Oefenen van de ambtelijke organisatie in het optreden bij een ramp		X	X	X	X
3. Implementeren van nieuwe taken op het gebied van openbare orde en veiligheid		X	X		
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
4. Jaarlijks afspraken maken met de politie over en inzet op gemeentelijke speerpunten		X	X	X	X
5. Programma jeugd en veiligheid opnemen in beleidsnota Integraal Jeugdbeleid					
6. Inzetten van welzijns- en zorgvoorzieningen via (subsidie)afspraken en/of convenanten met maatschappelijke organisaties en burgers		X	X	X	X
7. Met bewoners een integraal veiligheidsplan opzetten		X			
8. Keurmerken "veilig wonen" en "veilig ondernemen" opnemen in elke overeenkomst tussen gemeente en projectontwikkelaar					
Toelichting 2009					
1. In 2009 wordt geïnvesteerd in kwaliteitsbevordering basisbrandweerzorg. Er wordt geïnvesteerd in realistisch oefenen om te voldoen aan landelijke gestelde maatstaven. Momenteel wordt er 2 keer per jaar realistisch geoefend. Het streven is om dit de komende jaren te intensiveren naar alle taken van de brandweer (brandbestrijding, hulpverlening en bestrijding ongevallen gevaarlijke stoffen). Daarnaast worden in 2010 de twee natuurbrandbestrijdingsvoertuigen van Epe en Vaassen vervangen. In 2009 zal tevens uitvoering worden gegeven aan het raadsbesluit met betrekking tot nieuw-/verbouw brandweerkazerne Epe.					
2. Een start wordt gemaakt met de uitvoering van een in 2008 opgesteld plan van aanpak opleiden en oefenen. Onder andere worden oefeningen voor specifieke actiecentra georganiseerd.					
3. Vanuit nieuwe wettelijke verplichtingen (Veiligheidshuis, wet tijdelijk huisverbod, anti-discriminatiewet) dienen diverse taken in de gemeentelijke organisatie geborgd en uitgevoerd te worden. Dit geldt ook voor taken voortkomend uit afspraken binnen de politieregio (project NOG-veiliger).					
4. Is gerealiseerd. Jaarlijks maken politie en gemeente afspraken over gemeentelijke speerpunten.					
5. Is gerealiseerd met het opstellen van de nota Integraal Jeugdbeleid.					
6. Dit onderwerp komt terug bij het afsluiten van subsidieafspraken en/of convenanten.					
7. Bij het opstellen van dorpsvisies komt ook het onderdeel veiligheid aan de orde. De resultaten vanuit het interactieve traject rond dorpsvisies betreffende veiligheid komen terug in het integraal veiligheidsplan. Ook de resultaten van de voor 2009 geplande veiligheidsmonitor worden meegenomen. Vervolgens start de uitwerking van het plan.					
8. Is gerealiseerd. Keurmerken worden meegenomen in de overeenkomsten.					

Leefbaarheid		<i>Portefeuillehouder: J.N. van Nuijs/H.J. Berkhoff</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
1. Uitwerken uitvoeringsprogramma's behorende bij de dorpsvisies.		X	X	X	X
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
2. Uitwerken samenwerkingsstructuur leefbaarheid: wijk-/buurtgericht werken, ketenbenadering					
3. Opstellen en invoeren (subsidie)methodiek voor initiatieven van burgers gericht op het bevorderen van leefbaarheid in de wijk		X			
4. Opstellen visie per dorp met een uitvoeringsprogramma in samenwerking met de bevolking		X			
<i>Toelichting 2009:</i>					
1. Na de vaststelling van de dorpsvisies volgt de start van de uitwerking van de uitvoeringsprogramma's.					
2. Is gerealiseerd. De samenwerkingsstructuur functioneert op basis van een met maatschappelijke partners gesloten convenant. Afspraken zijn gemaakt over de werkwijze zowel gericht op individueel gerichte zaken als op wijk/buurtgerichte zaken, de personele invulling en de wijze waarop informatiestromen lopen.					
3. Na vaststelling van de methodiek eind 2008 vindt nu de invoering plaats.					
4. Besluitvorming inzake de dorpsvisies is voorzien in het voorjaar van 2009.					

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	<i>Realisatie</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>
	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
Lasten bestaand beleid	1.353	1.553	1.661	1.661	1.661	1.661
Lasten nieuw beleid			128	243	158	158
Lasten totaal	1.353	1.553	1.789	1.904	1.819	1.819
Baten bestaand beleid	41	33	31	31	31	31
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	41	33	31	31	31	31
Saldo	1.312	1.520	1.758	1.873	1.788	1.788

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

Lasten

Meerjarenramingen:

	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Bevorderen veilige woon- en leefomgeving	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Preventieve maatregelen Oud en Nieuw	5	5	5	5
Rampenbestrijding; opleiden en oefenen	10	10	10	10
Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland	4	10	10	10
Bevorderen leefbaarheid	5	10	10	10
Dorpsvisies: uitwerkingsprogramma's	20			

Meerjareninvesteringsplan:

Invest. bedrag:

Vervanging bosbrandbestrijdingsvoertuig (812, korps Epe)	321	37	37	37	37
Vervanging bosbrandbestrijdingsvoertuig (813, korps Vaassen)	311	36	36	36	36
Vervanging oefenmaterialen	8	2	2	2	2
Vervanging ademluchtmaskers	35	9	9	9	9
Vervanging ademluchttoestellen	68		10	10	10
Vervanging ademluchtcilinders	32		4	4	4
Pagers P2000	9			2	2
Portofoons C2000	51			13	13
Dienstauto 892	32		6	6	6
Bandweer Kazerne post Epe	1.152		104	104	104
Inverdientaakstelling				-100	-100
Totale lasten		128	243	158	158

Baten

Meerjarenramingen:

Totale baten	0	0	0	0
---------------------	----------	----------	----------	----------

Programma 10 Toezicht en handhaving

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen controle op uitvoering en handhaving van wet- en regelgeving en de algemene plaatselijke verordening.

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

1 Versterken van handhaving en toezicht

Wat gaan we daarvoor doen?

Vergunningverlening/handhaving		Portefeuillehouder: M. van Lente/F.M. van Dam			
Activiteiten:		Uitvoering in:			
		2009	2010	2011	2012
1. Invoeren omgevingsvergunning		X			
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
2. Inzetten van geadviseerde handhavingcapaciteit (K+V 2005)					
3. Vaststellen nieuw handhavingsbeleid					
4. Snel en zorgvuldig handelen via de Publiekswinkel		X	X	X	X
5. Monitoren vergunningverlening en handhaving		X	X	X	X
6. Opstellen notitie "Aanpak illegaal gebruik gemeentegronnen"					
<i>Toelichting 2009</i>					
1. De invoering is op landelijk niveau uitgesteld en vindt nu per 1-1-2010 plaats. De voorbereidingen voor de invoering van de omgevingsvergunning worden opgenomen in Programma SLIM.					
2. Is gerealiseerd.					
3. Is gerealiseerd. Het betreft de periode 2007-2010. Jaarlijks wordt een handhavingsuitvoeringsprogramma opgesteld.					
4. Is gerealiseerd. Verdere optimalisatie is een continue proces.					
5. De monitoring wordt meegenomen in het jaarlijkse uitvoeringsprogramma.					
6. Is gerealiseerd. De notitie heeft als titel "Handhaving clandestien grondgebruik in de gemeente Epe". Op basis van het in 2008 vast te stellen stappenplan en de vastgestelde notitie vindt de handhaving plaats.					

Bestuurlijke boete		Portefeuillehouder: F. van Dam			
Activiteiten:		Uitvoering in:			
		2009	2010	2011	2012
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
1. Onderzoek naar invoeren "bestuurlijke boete"		X			
2. Besluit nemen over invoeren "bestuurlijke boete"		X			
<i>Toelichting 2009</i>					
1. Nadat de besluitvorming inzake de landelijke regelgeving is afgerond, kan het onderzoek plaatsvinden.					
2. Op basis van het onderzoek vindt de besluitvorming plaats.					

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	1.255	1.686	1.545	1.545	1.545	1.545
Lasten nieuw beleid				25		
Lasten totaal	1.255	1.686	1.545	1.570	1.545	1.545
Baten bestaand beleid	612	638	701	701	701	701
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	612	638	701	701	701	701
Saldo	643	1.048	844	869	844	844

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

Lasten

Meerjarenramingen:

Opstellen beleidsnotitie begraafplaatsen

Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

25

Meerjareninvesteringsplan:

Invest. bedrag:

Inrichten begraafplaats *) 549

Bestemmingsplan *) 100

*) De kapitaallasten van deze investeringen zijn (nog) niet geraamd. Gebruikelijk is dat deze lasten in het jaar volgend op de investering worden geraamd en dan verwerkt worden in de tarieven. Voorbeeld: in de tariefstelling voor de begroting 2009 worden de kapitaallasten van de in 2008 uitgevoerde investeringen verwerkt.

Totale lasten

0 25 0 0

Baten

Meerjarenramingen:

Totale baten

0 0 0 0

Programma 11 Organisatie en bedrijfsvoering

Omschrijving programma

Het programma omvat de onderwerpen algemeen bestuur, personeel, informatievoorziening, organisatie, financiën, huisvesting, juridische zaken, communicatie en andere bedrijfsmiddelen zoals post, repro en facilitaire zaken.

Wat willen we bereiken?

Strategische doelen:

1	Ontwikkelen van een klantgerichte organisatie die gericht is op een snelle, correcte en integere dienstverlening
2	Ontwikkelen van een op de samenleving gerichte organisatie die de dialoog aangaat met burgers en flexibel en slagvaardig inspeelt op ontwikkelingen en behoeftes
3	Ontwikkelen van een organisatie waarbij het resultaat voorop staat en alles draait om het willen bereiken van de afgesproken doelen met een efficiënte en rechtmatige inzet van middelen

Wat gaan we daarvoor doen?

Planning en control		Portefeuillehouder: M. van Lente/R. de Vries			
Activiteiten:		Uitvoering in:			
		2009	2010	2011	2012
1.	Ontwikkelen van de programmabegroting	X	X	X	X
2.	Uitvoeren jaarlijks onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van (delen van) programma's en paragrafen en van (onderdelen van) de organisatie-eenheden	X	X	X	X
Toelichting 2009					
1. Verdere uitwerking van: 1. de vervolgactiviteiten bij het ontwikkelen van indicatoren; 2. in relatie met het rapport 'Staat van de Gemeente' een eenduidige doelenset afgestemd op het gebruik in de toekomstvisie, het sociale en ruimtelijk kader, perspectiefnota, de programmabegroting, de beleidsnota's. Hierover vindt afstemming plaats met de raadscommissie planning en control.					
2. In 2009 vindt de beleidsmatige doorlichting van de begroting plaats. Deze doorlichting wordt tevens aangemerkt als zijnde het jaarlijks uit te voeren onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid.					

Gemeentelijk financieel beleid		<i>Portefeuillehouder:</i> <i>R. de Vries/H.J. Berkhoff/ F.M. van Dam</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
1. Hanteren uitgangspunten voor solide financieel beleid		X	X	X	X
2. Jaarlijks vaststellen WOZ-waarde		X	X	X	X
3. Onderzoek uitvoeren naar differentiatie voor specifieke leges en rechten					
4. Hondenbelasting omzetten naar een doelbelasting		X			
5. Onderzoek naar omzetten van toeristenbelasting in een doelbelasting					
<i>Toelichting 2009</i>					
1. De uitgangspunten zijn in het collegeprogramma 2006-2010 geformuleerd en toegepast bij de opstelling van de begroting 2009-2012.					
2. Ieder jaar worden de nieuwe WOZ-waarden vastgesteld. De WOZ-waarden moeten in concept gereed zijn voor 15 september het jaar voorafgaand aan de bekendmaking, dit in verband met het opstellen van de begroting. In ten minste 95% van de gevallen wordt de beschikking verzonden in februari van het belastingjaar.					
3. Is gerealiseerd.					
4. De investeringen van de voorzieningen ter bestrijding van hondenpoep worden met ingang van 2007 in drie jaren gefaseerd ingevoerd. De hondenbelasting blijft tot en met 2009 gehandhaafd in de huidige vorm. In 2010 wordt het buitengebied vrijgesteld en de hondenbelasting omgevormd tot een bestemmingsheffing. De voorbereiding daarvoor (vaststelling verordening hondenbelasting) vindt in 2009 plaats.					
5. Onderzoek is gereed; besluitvorming vindt plaats eind 2008.					

Burger en bestuur		<i>Portefeuillehouder:</i> <i>M. van Lente</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
1. Onderzoek uitvoeren naar methoden om de betrokkenheid van de burgers bij het bestuur te vergroten		X			
2. Kiezen van de toe te passen methode		X			
3. Actualiseren van de toekomstvisie		X			
<i>Toelichting 2009</i>					
1. Bij de vaststelling van het Collegeakkoord is afgesproken om de voor- en nadelen te onderzoeken van het burgerinitiatief en/of het referendum.					
2. Besluitvorming vindt plaats naar aanleiding van het onderzoek bij punt 1 vermeld.					
3. De actualisering vindt plaats op basis van het plan van aanpak door de raad eind 2008 vastgesteld. Hierbij wordt gebruik gemaakt van de resultaten van de dorpsvisies.					

Bestuurlijke projecten/reorganisaties (dienstverlening)		<i>Portefeuillehouder: M. van Lente/F.M. van Dam</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
1. Uitwerken van programma "Realisatie elektronische overheid"		X	X	X	X
2. Uitwerken plan van aanpak doorlichting/toetsing begroting		X			
3. Voldoen aan de archiefwet		X	X		
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
4. Verder invullen rol "regiegemeente"		X	X	X	X
5. Doorontwikkelen organisatievorm "Publieksmodel"		X	X	X	X
6. Opzetten en invoeren project "Minder regels"		X			
<i>Toelichting 2009</i>					
1. Na vaststelling van het beleidsplan eind 2008 start uitwerking van het programma.					
2. Na afronding van de financiële doorlichting in 2008, zullen in het vervolg elk jaar enkele programma's van de begroting beleidsmatig worden doorgevoerd. Met deze doorlichting wordt tevens het jaarlijkse doelmatigheidsonderzoek uitgevoerd.					
3. Overbrengen van archieven ouder dan 20 jaar naar de (nieuwe) archiefbewaarplaats. De archiefruimte onderbrengen in de archiefbewaarplaats.					
4. Uitrollen van het programma Regie in de organisatie conform de besluitvorming hierover eind 2008. De basis voor dit programma vormt het voorstel zoals opgenomen in de Perspectiefnota 2009-2012 met de daarbij behorende toelichting.					
5. Het betreft de uitwerking van de programma's SLIM en Regie.					
6. Verbonden met het project "Realisatie elektronische overheid" en ondergebracht in het programma SLIM.					

Regionale samenwerking		<i>Portefeuillehouder: M. van Lente</i>			
<i>Activiteiten:</i>		<i>Uitvoering in:</i>			
		<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
1. Uitwerken standpunt regionale samenwerking		X	X	X	X
<i>Collegeprogramma 2006-2010:</i>					
2. Standpunt bepalen over samenwerkingsverbanden met omliggende gemeenten					
<i>Toelichting 2009</i>					
1. Epe is lid van de Stedendriehoek. Op een aantal beleidsterreinen wordt nog samengewerkt in de regio Noord-Veluwe. Onderzocht wordt in hoeverre alle samenwerkende activiteiten ondergebracht kunnen worden binnen de Regio Stedendriehoek. In het voorjaar van 2009 zal de gemeenteraad hierover worden geïnformeerd. Vervolgens zullen de verdere stappen bepaald worden.					
2. Is gerealiseerd. Bij de Perspectiefnota 2008-2011 is besloten om de WGR-samenwerking in Regio Stedendriehoek volledig waar te willen maken.					

Wat mag dat kosten?

<i>Bedragen * € 1.000</i>	<i>Realisatie</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>	<i>Begroting</i>
	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
Lasten bestaand beleid	18.234	18.888	7.879	8.285	8.431	8.819
Lasten nieuw beleid			1.365	447	180	244
Lasten totaal	18.234	18.888	9.244	8.732	8.611	9.063
Baten bestaand beleid	9.677	14.775	2.422	2.357	2.417	2.762
Baten nieuw beleid			1.587	483	40	20
Baten totaal	9.677	14.775	4.009	2.840	2.457	2.782
Saldo	8.557	4.113	5.235	5.892	6.154	6.281

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

Lasten

Meerjarenramingen:

	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Archiefbeheer	45	46	9	9
Raadsvergadering digitale vastlegging	12	8	8	8
Salarissen en vergoedingen politieke ambtsdragers	12	49	74	74
Uitvoering BMC rapport "Epe toekomstbestendig"	174	74	74	74
Inkoopplatform	6	6	6	6
Gemeentehuis; onverzekerde schade	8	8	8	8
Incidentele uitgaven SLIM-traject:				
- externe kosten en inhuur	404	138		
- vervangende capaciteit	350	150		
Personele uitbreiding SLIM traject	106	106	106	106
Betrekken burger bij lokaal bestuur; onderzoek	10			
Betrekken burger bij lokaal bestuur; toekomstvisie	50			
Resultaat project "Doorlichting van de begroting"; normale exploitatie	0	-450	-500	-500

Meerjareninvesteringsplan:

Invest. bedrag:

Automatisering (ICT):					
- Vervanging technische infrastructuur	100	15	15	15	15
- Vervanging hard- en software en netwerkcomponenten (2009)	255	85	85	85	85
- Vervanging hard- en software en netwerkcomponenten (2010)	147		54	54	54
- Vervanging hard- en software en netwerkcomponenten (2011)	128		40	40	
- Vervanging hard- en software en netwerkcomponenten (2012)	77				23
- Aanschaf hardware i.k.v. SLIM traject (incl. exploitatiekosten) (2009)	60	24	24	24	24
- Aanschaf software i.k.v. SLIM traject (incl. exploitatiekosten) (2009)	271	126	126	126	126
- Aanschaf software i.k.v. SLIM traject (incl. exploitatiekosten) (2010)	27		15	15	15
- Dekking besteding uit begroting		-115	-115	-115	-115
- Aanschaf computers tbv raadsleden	43		13	13	13
Vervanging roterende archiefkasten DIV	52	6	6	6	6
Bedrijfsmiddelen Openbare werken (2009)	246	39	39	39	39
Bedrijfsmiddelen Openbare werken (2010)	250		40	40	40
Bedrijfsmiddelen Openbare werken (2011)	254			41	41
Bedrijfsmiddelen Openbare werken (2012)	258				41
Vervanging kopieermachine (2009)	5	2	2	2	2
Vervanging kopieermachine (2010)	5		2	2	2
Vervanging kopieermachine (2011)	5			2	2
Extra aanvraagstation reisdocumenten	4	1	1	1	1
Verkiezingen	30	5	5	5	5

Totale lasten

1.365 447 180 244

Bedragen * € 1.000

Baten

Meerjarenramingen:

Onttrekking aan reserves (eenmalige middelen) in verband met dekking van de uitgaven van:

		Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
- Verplaatsing speeltuin Jolijt	progr. 1.	112			
- O/O-opdracht 2.9: werksoorten welzijn	progr. 2.	80			
- Restyling Novetheek	progr. 2.	156			
- Sporthal PWA	progr. 2.		55		
- Nieuwe WRO en Grondexploitatiewet	progr. 4.	220			
- Welstandsnota	progr. 4.	15			
- Particulier opdrachtgeverschap	progr. 4.			20	
- Groenstructuurplan	progr. 5.	60			
- Bosbeleidsplan	progr. 5.		25		
- Plan openbare verlichting	progr. 5.	35			
- Bodeminformatiesysteem	progr. 6.		24		
- Beleidsnotitie begraafplaatsen	progr. 10.		25		
- Archiefbeheer	progr. 11.	45	46		
- BMC Epe toekomstbestendig	progr. 11.	100			
- EGEM/SLIM externe kosten en inhuur	progr. 11.	404	138		
- EGEM/SLIM vervangende capaciteit	progr. 11.	350	150		
Onttrekking reserve co-financiering in verband met:					
- Landschapsontwikkelingsplan (LOP)	progr. 5.	10	20	20	20
Totale baten		1.587	483	40	20

Overzicht algemene dekkingsmiddelen en 'onvoorzien'

Omschrijving

In het overzicht van algemene dekkingsmiddelen zijn opgenomen de baten die niet in de diverse programma's zijn opgenomen. Een aantal onderdelen is voorgeschreven door het BBV (artikel 8). De algemene dekkingsmiddelen kenmerken zich door hun vrije bestedingsdoel. De belangrijkste algemene dekkingsmiddelen zijn de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de onroerende-zaakbelastingen.

In dit hoofdstuk is eveneens het in de begroting opgenomen bedrag voor 'onvoorziene uitgaven' opgenomen.

In het overzicht zijn opgenomen:

- lokale heffingen
- algemene uitkering gemeentefonds
- dividend
- saldo van de financieringsfunctie
- overige algemene dekkingsmiddelen
- bedrag voor 'onvoorziene uitgaven'.

Overzicht

Bedragen * € 1.000

	<i>Realisatie</i> 2007	<i>Begroting</i> 2008	<i>Begroting</i> 2009	<i>Begroting</i> 2010	<i>Begroting</i> 2011	<i>Begroting</i> 2012
<i>Algemene dekkingsmiddelen:</i>						
Onroerende-zaakbelasting	3.544	3.734	3.810	3.920	4.034	4.149
Hondenbelasting*	153	180	175	95	96	97
Precariobelasting*	65	64	72	73	74	75
Forensenbelasting*	236	275	290	294	298	303
Toeristenbelasting*	479	510	548	556	564	573
Algemene uitkering	24.351	24.976	27.200	27.587	27.627	28.096
Dividend uitkeringen	690	157	169	169	169	169
Saldo financieringsfunctie	-6	-403	-843	-843	-843	-843
Overige alg. dekkingsmidd.	2.292	2.210	2.428	2.428	2.428	2.428
Totaal	31.804	31.703	33.849	34.279	34.447	35.047
<i>Onvoorziene uitgaven</i>	0	49	50	50	50	50

* De autonome inkomstenstijging van deze belastingen zijn verwerkt op programma 11.

Lokale heffingen

De belastingopbrengsten in dit overzicht zijn bruto opgenomen, dat wil zeggen zonder rekening te houden met de kwijtschelding.

Voor een inhoudelijke toelichting op de lokale heffingen wordt verwezen naar de paragraaf Lokale heffingen.

Algemene uitkering

De Algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2008.

Op basis van deze circulaire is een berekening gemaakt waaruit de volgende inkomsten blijken:

	Algemene uitkering autonoom	Budget WMO	Algemene uitkering totaal
2009	€ 23.885.812	€ 3.340.432	€ 27.226.244
2010	€ 24.246.241	€ 3.340.432	€ 27.586.673
2011	€ 24.286.811	€ 3.340.432	€ 27.627.243
2012	€ 24.755.124	€ 3.340.432	€ 28.095.556

De ontwikkelingen in de algemene uitkering zijn verwerkt in de programmabegroting 2009-2012. Voor een nadere uitwerking hiervan wordt verwezen naar de raadsbrief over de uitkomsten van de mei-circulaire 2008 (nr. 2008-13018). Deze stukken zijn opgenomen in de ter inzage liggende stukken.

Dividend

Dividend wordt ontvangen van de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) en van Waterbedrijf Vitens.

Saldo financieringsfunctie

Onder het saldo van de financieringsfunctie moet worden verstaan het saldo van (a) de betaalde rente over de aangegane leningen en over de aangetrokken middelen in rekeningcourant en (b) de ontvangen rente over de uitzettingen.

Overige algemene dekkingsmiddelen

Dit betreft de rente over de eigen financieringsmiddelen vermeerderd met het saldo van de financieringsfunctie.

Onvoorzien

Dit bedrag is in de begroting beschikbaar voor uitgaven welke onvoorzien, onvermijdbaar en onuitstelbaar zijn. De aanwending hiervan vindt plaats in het kader van de 1^e en 2^e voortgangsrapportage.

Wat mag dat kosten?

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	304	364	414	434	434	434
Lasten nieuw beleid						
Lasten totaal	304	364	414	434	434	434
Baten bestaand beleid	32.107	31.926	34.202	34.672	34.827	35.445
Baten nieuw beleid				-90	-90	-90
Baten totaal	32.107	31.926	34.202	34.582	34.737	35.355
Saldo	-31.803	-31.562	-33.788	-34.148	-34.303	-34.921

Specificatie lasten en baten nieuw beleid

Bedragen * € 1.000

Lasten

Meerjarenramingen:

Meerjareninvesteringsplan:

Invest. bedrag:

Totale lasten

0 0 0 0

Baten

Meerjarenramingen:

Hondenbelasting als doelbelasting

-90 -90 -90

Totale baten

0 -90 -90 -90

DEEL 2

PARAGRAFEN

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen heeft tot doel inzicht te geven in het beleid en de uitvoering ten aanzien van de lokale heffingen. Het gaat hierbij om het beleid op het gebied van de tarieven, de lokale lastendruk en kwijtschelding. De gemeentelijke belastingen vormen een belangrijk onderdeel van de inkomsten van de gemeente. Een voorbeeld is de onroerende zaakbelasting (OZB). De OZB is een algemeen dekkingsmiddel. Daarnaast zijn er heffingen waarvan de opbrengst moet worden aangewend ter dekking van specifieke kosten, zoals bij de afvalstoffenheffing en het rioolrecht. De lokale heffingen zijn een integraal onderdeel van het gemeentelijk beleid. Ze raken namelijk de burger heel direct in zijn portemonnee. Daarbij wil deze waar voor zijn geld. Hierin heeft de raad een normerende, sturende functie.

De raad beslist op diverse momenten over onderdelen van lokale heffingen door het vaststellen van belastingverordeningen. Inzicht in het geheel van de lokale heffingen bij de begroting dient vooral de integrale afweging: wat worden de tarieven, hoe hoog is de lokale lastendruk, hoe ziet het kwijtscheldingsbeleid eruit? Beleidsmatige wijzigingen worden in deze paragraaf van de programmabegroting per belastingverordening – voor zover relevant – toegelicht. Redactionele en technische wijzigingen van de verordeningen worden in de afzonderlijke raadsvoorstellen toegelicht.

Beleidskaders

Het beleid betreffende de lokale heffingen is opgenomen in:

- de diverse belastingverordeningen en –regelingen;
- de nota lokale heffingen;
- het collegeakkoord 2006-2010;
- landelijke wet- en regelgeving (o.a. Gemeentewet).

Stand van zaken, ontwikkelingen en beleidsaanpassingen

Algemeen tarievenbeleid

In het collegeakkoord is ten aanzien van de lasten voor burgers het volgende bepaald:

- voor de trendmatige verhoging van de belastingen is de inflatie maatgevend. Dit percentage bedraagt 2,75% voor 2009.
- retributies (heffingen waar een individuele tegenprestatie van de overheid tegenover staat) zijn zoveel mogelijk 100% kostendekkend.

Voor zover van toepassing wordt hieronder per belastingsoort ingegaan op specifieke situaties.

Onroerende zaakbelastingen (OZB)

De OZB is een algemene heffing die bestaat uit een eigenaren- en gebruikersdeel. Het gebruikersdeel wordt alleen van niet-woningen geheven. Woongedeeltes binnen niet-woningen zijn vrijgesteld van OZB.

Voor het jaar 2009 gelden de WOZ-waarden per peildatum 1-1-2008. De waardeontwikkelingen worden gecompenseerd in de OZB-tarieven. Verder is het uitgangspunt dat *afwijkingen* in waardeontwikkeling ten opzichte van het landelijk gemiddelde, welke leiden tot een voor- of nadeel in de algemene uitkering, eveneens via de OZB-tarieven gecompenseerd worden. De begrote waardestijging van woningen bedraagt 2,5% en voor niet-woningen 1,8%. Per saldo is de waardestijging minder dan het landelijk gemiddelde, waardoor er een voordeel ontstaat in de algemene uitkering. Door het tarief met 0,7% te verlagen wordt dit gecompenseerd. Per saldo bedraagt de tariefsverhoging OZB dus 2,05% (2,75 – 0,7). Met ingang van 2009 wordt de OZB berekend als percentage van de WOZ-waarde in plaats van in euro's per € 2.500 waarde-eenheid. Dit leidt niet tot een andere opbrengst. De raming is als volgt:

woning eigenaar	niet-woning eigenaar	niet-woning gebruiker	totaal
€ 2.893.599	€ 532.352	€ 383.956	€ 3.809.907

Reinigingsheffingen

De heffingen dekken de kosten van inzameling en verwerking van huisvuil (afvalstoffenheffing), bedrijfsafval (reinigingsrechten) en het brengen van huisvuil (milieustraat). Deze kosten stijgen in 2009. Er is een tariefegaliserings-voorziening, waar overschotten en/of tekorten in enig jaar mee worden opgevangen. Het college heeft de systematiek van onttrekking aan de voorziening gewijzigd zodat de tarieven zoveel mogelijk trendmatig stijgen. Als gevolg van prijs/loonstijgingen, het doorberekenen van de kapitaallasten in de dienstverleningsovereenkomst en het feit dat door de lage stand van de voorziening daaraan minder dan vorig jaar kan worden onttrokken, is een tariefstijging nodig van 3,75% om de kosten volledig te verhalen.

De afgelopen jaren is bij de milieustraat het tarief aan de poort gelijk gehouden aan het tarief van 2003. Sinds 2008 wordt de milieustraat door Circulus geëxploiteerd. De lasten van de milieustraat die per saldo (dus na aftrek van de opbrengst) overblijven zijn onderdeel van de kosten van de dienstverleningsovereenkomst die met Circulus is afgesloten. Voor 2009 wordt gerekend op een lastenstijging van 3%. Om dezelfde netto last te houden is een stijging van het tarief aan de poort van 3% nodig. Dit tarief wordt vervolgens naar boven afgerond op € 0,05 teneinde de afhandeling zo efficiënt mogelijk te houden.

<i>jaar</i>	<i>eenpersoons- huishouden</i>	<i>meerpersoons- huishouden</i>	<i>extra GFT-container</i>	<i>extra restcontainer</i>	<i>milieustraat</i>	
					<i>restafval</i>	<i>puin</i>
2006	€ 195,12	€ 224,64	-	-	€ 1,30	€ 0,65
2007	€ 199,80	€ 229,92	-	-	€ 1,30	€ 0,65
2008	€ 200,04	€ 230,28	€ 106,20	€ 157,08	€ 1,30	€ 0,65
2009	€ 207,48	€ 238,92	€ 110,16	€ 162,96	€ 1,35	€ 0,70

<i>Jaar</i>	<i>Voorrijkosten</i>	<i>GFT</i>		<i>Restafval</i>	
		<i>140 liter</i>	<i>240 liter</i>	<i>140 liter</i>	<i>240 liter</i>
2006	€ 23,52	€ 81,84	€ 106,80	€ 103,92	€ 145,68
2007	€ 23,28	€ 77,28	€ 100,32	€ 106,56	€ 150,48
2008	€ 24,60	€ 82,80	€ 106,20	€ 112,44	€ 157,08
2009	€ 25,56	€ 85,92	€ 110,16	€ 116,64	€ 162,96

De totale opbrengst van de verschillende heffingen is, als volgt geraamd:

afvalstoffenheffing	€	3.075.033
reinigingsrechten	€	77.772

Rioolrechten

Sinds 2008 is het mogelijk om in plaats van de rioolrechten een verbrede rioolheffing in te stellen. Hiermee is een instrument voorhanden om de toegenomen taak op het gebied van waterbeheer, zoals afvloeiend hemelwater en grondwaterpeil, te bekostigen. Op dit moment is het invoeren van de nieuwe heffing nog facultatief. Vanaf 2010 is dit verplicht en vervalt de mogelijkheid tot het heffen van rioolrecht. Omdat op dit moment alle implicaties nog niet in beeld zijn, is op dit moment nog uitgegaan van de bestaande situatie. Er wordt evenwel gestreefd naar invoering per 2009 van de nieuwe verordening verbrede rioolheffing.

Net als bij de afvalstoffenheffing kent ook het rioolrecht een tariefseglarisatie-voorziening. Ook hier heeft het college de systematiek voor het doen van onttrekkingen gewijzigd, zodat de tariefstijging voor eigenaren als gebruikers gelijk is en het tarief zoveel als mogelijk trendmatig stijgt. Op basis daarvan is een onttrekking van € 298.116 noodzakelijk. De investeringslasten zijn ruim 3% gestegen ten opzichte van vorig jaar. De onderhoudslasten zijn ruim 10% gestegen. De tarieven stijgen met 2,75%.

De opbrengsten worden als volgt geraamd:

Rioolrecht eigenaren	€	926.919
Rioolrecht gebruikers	€	702.113

Forensenbelasting

De WOZ-waarde is de grondslag voor de heffing. Het minimumtarief van de forensenbelasting is gekoppeld aan het tarief voor een jaarplaats bij de toeristenbelasting. De opbrengst wordt geraamd op € 289.971.

Hondenbelasting

De hondenbelasting zal met ingang van 2010 worden omgezet naar een bestemmingsheffing. Tot die tijd zal de belasting in de huidige vorm worden gehandhaafd. Vanaf 2010 wordt het buitengebied vrijgesteld en dient de opbrengst alleen ter dekking van de gemaakte kosten die verband houden met de bestrijding van de overlast van honden(poep). Ondanks controle loopt het aantal geregistreerde honden licht terug. De opbrengst wordt geraamd op € 174.728.

Precariobelasting

Deze belasting wordt geheven voor het hebben van voorwerpen op, onder of boven voor de openbare dienst bestemde gemeentegrond. In het kader van 'Minder regels' wijzigt de Algemene plaatselijke verordening, zodat er voor veel voorwerpen geen vergunning meer vereist is. Met het oog op een doelmatige heffing wordt alleen nog precario geheven van terrassen, uistellingen, luifels e.d. en standplaatsen. De opbrengst wordt geraamd op € 56.298.

Toeristenbelasting

De opbrengst is gebaseerd op het aantal overnachtingen van toeristen. Het aantal overnachtingen is gebaseerd op het gemiddelde van de afgelopen jaren. In juni 2008 heeft de gemeenteraad het tarief voor 2009 vastgesteld op € 0,80 per overnachting. De opbrengst wordt geraamd op € 548.000.

Tevens zou in 2008 een onderzoek plaatsvinden naar de mogelijkheden van het omvormen van deze belasting tot een bestemmingsheffing. Bij het schrijven van deze paragraaf was een notitie hierover in concept gereed, maar had besluitvorming nog niet plaatsgevonden, zodat hier verder niet op ingegaan kan worden.

Baatbelasting riolering en rioolaanleg- en aansluitgeld

Deze belastingen dienen ter dekking van de kosten die gemoeid zijn met de aanleg van riolering. In het buitengebied is de aanleg van riolering voltooid, zodat er geen nieuwe verordening baatbelasting behoeft te worden vastgesteld. De geraamde opbrengst bedraagt € 36.295.

In 2007 is besloten om het tarief voor het rioolaanleg- en aansluitgeld jaarlijks niet meer te koppelen aan de kosten, maar geïndexeerd te verhogen. Uitgaande van 11 aansluitingen wordt de opbrengst geraamd op € 27.094.

Begraafrechten

De tarieven stijgen met 2,75%. Er zijn twee voorzieningen ingesteld om de kosten van onderhoud en grafrechten – ook in de toekomst – te kunnen bekostigen. Om de kosten voor 100% te dekken is per saldo een onttrekking ad € 50.846 nodig. De geraamde opbrengsten en lasten bedragen € 674.579.

Leges

Dit jaar zijn de legestarieven en kostentoerekening tegen het licht gehouden. Daarbij is onder andere de Handreiking kostentoerekening van het ministerie van BZK gebruikt. Op basis daarvan zijn nieuwe tarieven bepaald, die beter aansluiten bij de werkelijke kosten. In sommige gevallen betekent dit een tariefsverhoging. De Europese Dienstenrichtlijn, die vanaf eind 2009 ook in Nederland moet zijn ingevoerd, geeft aan dat er geen kruissubsidiëring tussen de verschillende producten mag plaatsvinden. Alleen wanneer er sprake is van een sterke samenhang in dienstverlening mag dat nog. Dit is een inperking ten opzichte van de huidige mogelijkheden van kostenverhaal. Er is voor gekozen om vanaf 2009 geen kruissubsidiëring meer te hanteren bij de tariefsbepaling van de diverse leges. Het voert te ver hierop gedetailleerd in te gaan. In de belastingvoorstellen die gelijktijdig met de begroting worden vastgesteld is een en ander uitgewerkt. De consequentie van de nieuwe methode is dat de legesverordening in zijn geheel niet meer 100% kostendekkend kan zijn. In totaal wordt ongeveer 93% van de kosten verhaald. De opbrengst wordt geraamd op € 1.781.987.

Marktgeld

De lasten van de exploitatie van de markt worden doorberekend in het marktgeld. De verhaalbare lasten stijgen in 2009 naar € 55.211. Samen met (wederom) een terugloop op de markt zorgt dit er voor dat een tariefsstijging van 18,4% noodzakelijk is om de kosten voor 100% te blijven verhalen.

Kostendekking

In onderstaand overzicht is de voor 2009 berekende mate van kostendekking van de diverse producten opgenomen. Daarbij is uitgegaan van de nieuwe legestarieven en ongewijzigde aantallen. Door een aantal onzekerheden is de hier gepresenteerde kostendekking een theoretische. Het betreft de ontwikkeling van het aantal vergunningaanvragen, het feit dat de APV en de gebruiksvergunning vereenvoudigd gaan worden (daarmee is in deze opzet nog geen rekening gehouden) en het feit dat in de afgelopen jaren de opbrengst vaak lager uitviel dan begroot. In de begroting is daarom uitgegaan van de huidige situatie, verhoogd met inflatie. In de tweede voortgangsrapportage 2009 kan naar verwachting meer inzicht worden verschaft in de daadwerkelijke opbrengst. In de raadsvoorstellen betreffende de wijzigingen van de belastingverordeningen wordt de kostendekking nader gespecificeerd. Om een vergelijking met andere gemeenten te maken verwijzen wij u naar de website www.coelo.nl.

productomschrijving	lasten	baten	kosten dekking
kopieën/archief	3.624	3.624	100%
bevolkingsadm/GBA	64.099	64.017	100%
naturalisaties en opties	9.379	5.316	57%
rijbewijzen	192.867	191.785	99%
reisdocumenten	305.017	275.375	90%
huwelijken	80.080	32.783	41%
uittreksels/akten burg. st.	6.614	4.320	65%
kadaster	1.530	1.446	95%
evenementen	30.018	30.017	100%
APV	36.465	34.755	95%
monumenten	1.008	1.008	100%
bijzondere wetten	49.146	45.144	92%
inritten	2.329	2.344	101%
kapvergunningen	65.007	64.970	100%
bodemtoets	6.038	6.072	101%
huisvestingsvergunning	3.345	3.360	100%
bouw/sloopvergunning	1.002.573	1.002.118	100%
gebruiksvergunning	50.606	13.533	27%
leges	1.909.744	1.781.987	93%

productomschrijving	lasten	baten	kosten dekking
marktgeld	55.211	55.212	100%
begraafrechten	674.579	674.578	100%
rioolaansluitgeld	52.016	27.094	52%
reinigingsheffingen	3.372.001	3.372.097	100%
rioolrechten	1.984.119	1.984.119	100%

Kwijtschelding

In Epe wordt kwijtschelding verleend voor de afvalstoffenheffing en het rioolrecht voor gebruikers. De gemeente is daarbij gebonden aan rijksregelgeving. Het invorderingsbeleid is nader vastgelegd in de Leidraad invordering.

Met ingang van 2009 is een nieuwe methode van automatische kwijtschelding mogelijk. Via één instantie kan de gemeente van tevoren controleren of iemand al dan niet voor kwijtschelding in aanmerking komt. Het gaat daarbij uitsluitend om mensen die in het verleden al een keer eerder kwijtschelding hebben aangevraagd en gekregen. Deze mensen ontvangen geen belastingaanslag meer. In andere gevallen moet kwijtschelding worden aangevraagd via een aanvraagformulier. Hieronder is een raming opgenomen van de te verlenen kwijtschelding:

Afvalstoffenheffing	€	61.576
Rioolrecht	€	7.052
Totaal	€	68.628

Belastingdruk

Belastingdruk wordt gedefinieerd als het quotiënt van de totale opbrengst OZB en het aantal inwoners. De belastingdruk voor 2009 bedraagt **€ 115,53**. Over de afgelopen jaren is het beeld als volgt:

Jaar	Belastingdruk	Mutatie
2006	€ 106,65	
2007	€ 108,26	+ 1,5%
2008	€ 111,90	+ 3,3%
2009	€ 115,53	+ 3,2%

Eind 2007 is de nota woonlasten vastgesteld, met daarin uitgangspunten voor de berekening van deze lasten. Op basis daarvan kan onderstaand overzicht worden samengesteld:

Overzicht	Woonlasten	2006	2007	2008	2009
Epe	éénpersoons	€ 463	€ 482	€ 476	€ 492
Landelijk	éénpersoons	€ 531	€ 547	€ 562	niet bekend
Epe	meerpersoons	€ 518	€ 548	€ 538	€ 555
Landelijk	meerpersoons	€ 591	€ 613	€ 629	niet bekend

Samenwerking

Het onderzoek naar samenwerking op het gebied van belastingheffing en WOZ is nog gaande. Daarbij ligt de focus op samenwerking met de gemeente Apeldoorn. Op dit moment wordt gezien of het personeel al met ingang van 2009 in dienst van Apeldoorn kan treden, zonder dat er ook al daadwerkelijk een verhuizing plaatsvindt. Voordat dat laatste kan gebeuren moeten er nog de nodige voorbereidingen worden getroffen.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen

Inleiding

In de paragraaf weerstandsvermogen wordt de relatie gelegd tussen de **weerstandscapaciteit** (de middelen die de gemeente in staat stellen om financiële tegenvallers op te vangen) en de aanwezige **risico's** (alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie). De relatie tussen beide is het weerstandsvermogen.

Anders gezegd: het weerstandsvermogen is het vermogen van de gemeente Epe om structurele én niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde zijn taken te kunnen voortzetten.

Deze paragraaf beoogt inzicht te geven in de elementen die van belang zijn bij het beoordelen van de gezondheid van de financiële positie: de omvang en achtergronden van de risico's en de aanwezige weerstandscapaciteit. Tevens wordt ingegaan op het beleid terzake.

Beleidskaders

De mate waarin de aanwezige weerstandscapaciteit als voldoende kan worden beschouwd, is afhankelijk van de wijze waarop de gemeente wil omgaan met de aanwezige risico's. Hiervoor is beleidsvorming nodig. Beleidsvorming in het algemeen omtrent weerstandscapaciteit en risico's zal plaatsvinden in een op te stellen nota weerstandsvermogen. Het doel hiervan is om de beheersing van de risico's een integraal onderdeel te laten zijn van de bedrijfsvoering. Op dit moment ligt de prioriteit echter meer bij het verbeteren van het huidige instrumentarium op het gebied van planning en control dan bij het opzetten van nieuwe instrumenten.

De gemeente Epe voert een risicomijdend financieel beleid. Dit komt onder meer tot uitdrukking in de wijze waarop in de begroting met risico's wordt omgegaan. Zoals uit deze paragraaf blijkt heeft de gemeente de risico's geïntroduceerd en is zich daardoor bewust van de risico's die worden gelopen. Daarnaast zijn de elementen van de weerstandscapaciteit in beeld gebracht.

In de jaarlijkse begrotingsstukken is op de volgende wijze rekening gehouden met de aanwezige risico's. Deze elementen vormen de basis voor het solide financiële beleid dat de gemeente Epe voert en brengen tot uitdrukking hoe aan risicomanagement wordt vorm gegeven:

- een structureel sluitende meerjarenbegroting;
- positieve rekeningsaldi worden toegevoegd aan de algemene reserve;
- de aanwezigheid van een toereikende algemene reserve, bestemmingsreserves en voorzieningen;
- een surplus in de reserves wordt in eerste instantie aangewend voor eenmalige uitgaven c.q. versnelde afschrijving van investeringen met een maatschappelijk nut;
- bespaarde rente van reserves wordt niet als structureel dekkingsmiddel ingezet;
- structurele uitgaven worden bekostigd door structurele inkomsten; incidentele inkomsten worden ingezet voor incidentele uitgaven of voor vervroegde afschrijving;
- geen verschuiving van lasten naar de toekomst;
- besluitvorming over nieuwe uitgaven of uitbreiding van bestaande uitgaven vindt plaats binnen het kader van de integrale afweging bij de perspectiefnota en de (meerjaren)begroting;
- raming van volledige kapitaallasten in het eerste planjaar;
- evenwicht tussen de gemiddelde afschrijvingstermijn van investeringen en aflossingstermijn van geldleningen;
- voor realisatie van grote investeringen worden tijdig reserves opgebouwd;
- risicomijdende financiering van nieuwe investeringen;
- raming in de begroting van een post onvoorzien incidenteel en structureel;
- een vaste normering/raming voor onderuitputting;
- de behoedzaamheidsreserve in de algemene uitkering wordt bij wijze van uitzondering incidenteel ingezet als dekkingsmiddel;
- het ramen van specifieke structurele en/of incidentele buffers;
- het beschikken over een onbenutte belastingcapaciteit en tarieven beneden de wettelijke drempeltarieven.

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen die de gemeente in staat stelt om financiële tegenvallers op te vangen. Onder deze middelen worden onder andere verstaan de algemene reserve, de onbenutte belastingcapaciteit, de kostendekkendheid van leges en rechten en de begrotingsruimte.

Als we bovenstaande onderdelen van de weerstandscapaciteit omzetten in een tabel ontstaat het volgende beeld:

Weerstandscapaciteit Bedragen * € 1.000	2009	2010	2011	2012
Algemene reserve	€ 3.062	€ 2.018	€ 2.048	€ 2.079
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 1.169	€ 1.169	€ 1.169	€ 1.169
Uitkomst budgetprognose (= begrotingsruimte)	€ 1.046	€ 1.058	€ 1.087	€ 1.638
Onvoorzien	€ 50	€ 50	€ 50	€ 50
Totaal	€ 5.327	€ 4.295	€ 4.354	€ 4.936

Deze standen zijn gebaseerd op de verwachte eindstanden van 2008. Voor een verdere onderbouwing van de onderdelen opgenomen in bovenstaande tabel wordt verwezen naar bijlage 3.

Risico's

Onder de risico's worden alle risico's verstaan waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Reguliere risico's – risico's die zich regelmatig voordoen en die veelal vrij goed meetbaar zijn – maken geen deel uit van de risico's hier omschreven, omdat deze risico's vrij goed in de begroting voorzien kunnen worden (door middel van het afsluiten van verzekeringen of door het vormen van voorzieningen).

Om een relatie te kunnen leggen met de weerstandscapaciteit is het noodzakelijk om te proberen de risico's te kwantificeren. Het is echter lastig om de risico's te kwantificeren en in veel gevallen zullen de gemaakte keuzes arbitrair zijn (wat is de kans dat een risico zich voordoet? welke bedragen zijn met de risico's gemoeid?).

We onderscheiden de risico's in twee categorieën; financiële risico's en risico's op eigendommen.

In het volgende overzicht is een opsomming gegeven van de verschillende risico's die de gemeente loopt. Hierbij is geprobeerd de risico's zoveel mogelijk te kwantificeren. In bijlage 3 worden de risico's afzonderlijk besproken en worden onderbouwingen gegeven voor de opgenomen bedragen.

Risico's				
Bedragen * € 1.000				
	2009	2010	2011	2012
Financiële risico's				
Afschrijving in relatie tot aflossing	€ 24	€ 24	€ 24	€ 24
Juridische risico's	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Planschadeclaims	€ 16	€ 16	€ 16	€ 16
Grondexploitatie	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Algemene uitkering	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Bodemsaneringen (nieuwe projecten)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Samenwerking met gemeenten of instanties	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Wet Werk en Bijstand	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
WVG	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Leerlingenvervoer	€ 25	€ 25	€ 25	€ 25
Wet sociale werkvoorziening	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Borg- en garantstellingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Renteontwikkelingen	€ 165	€ 165	€ 165	€ 165
Risico's op eigendommen				
Inspecties gebruiksvergunningen accommodaties	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Verzekeringen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal Risico's	€ 230	€ 230	€ 230	€ 230

Conclusie weerstandsvermogen

De gekwantificeerde risico's afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit laat het volgende beeld zien:

Weerstandsvermogen				
Bedragen * € 1.000				
	2009	2010	2011	2012
Weerstandscapaciteit	€ 5.327	€ 4.295	€ 4.354	€ 4.936
Risico's	€ 230	€ 230	€ 230	€ 230
Weerstandsvermogen	€ 5.097	€ 4.065	€ 4.124	€ 4.706

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de weerstandscapaciteit van Epe ruim voldoende is om de geschatte risico's op te vangen.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen wordt het beleidskader omtrent het onderhoud van kapitaalgoederen gegeven. De paragraaf geeft een dwarsdoorsnede van de begroting: uitgaven voor het onderhoud van de kapitaalgoederen komen op diverse beleidsvelden c.q. programma's voor.

De openbare ruimte binnen de gemeente Epe bestaat uit een tal van kapitaalgoederen, zoals wegen, bruggen, riolering, groen, gebouwen, straatverlichting en speelvoorzieningen.

De kwaliteit en het onderhoud van de kapitaalgoederen is bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. Omdat met het onderhoud van de kapitaalgoederen een aanzienlijk deel van de begroting is gemoeid, is een goed overzicht van belang ten behoeve van het inzicht in de financiële positie.

In het algemeen wordt het uitgangspunt gekozen in de gewenste kwaliteit in relatie tot de beschikbare financiële middelen. Hierbij zijn 'schoon' en 'heel' belangrijke criteria.

Beleidskaders

Het beleid van de gemeente Epe voor het onderhoud van de kapitaalgoederen is vastgelegd in de onderstaande beleidsplannen:

- Beleidsplan Wegen (2003)
- Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP 2007)
- Groenstructuurplan (1999)
- Beeldkwaliteitssysteem onderhoud openbare ruimte: BOR (2006)
- Beleidsplan Openbare Verlichting (2003)
- Speelruimtebeleidsplan (2001).
- Bomenbeleidsplan deel 1 (2006)

Hieronder wordt – per gemeentelijk kapitaalgoed – aangegeven wat de stand van zaken is met betrekking tot de uitvoering van het beleid, welke relevante ontwikkelingen er spelen per kapitaalgoed, of er noodzaak is voor bijstelling van het beleid, de financiële consequenties van het beleid en de vertaling ervan in de begroting.

Wegen

Het in december 2003 door de gemeenteraad van Epe vastgestelde beleidsplan wegen 2004-2005, is opgesteld om inzicht te verkrijgen in welke maatregelen en financiële middelen er nodig zijn om de kwaliteit van het wegennet te waarborgen. Bij de vaststelling van dit beleidsplan wegen is een voorziening voor het onderhoud van de wegen ingesteld om zodoende voor de lange termijn de onderhoudskosten van de wegen te kunnen dekken. Jaarlijks wordt daartoe een bedrag van ca. € 946.000 gestort in de voorziening onderhoud wegen.

In 2008 is de herziening van het beleid- en beheerplan Wegen ambtelijk voorbereid, bestuurlijke besluitvorming is voorzien in begin 2009. Doordat het onderhoudsniveau voor de wegen is vastgesteld en de financiële consequenties hiervan, in 2003, tot 2019 zijn gedekt door de jaarlijkse stortingen in en onttrekkingen aan de voorziening, is het financiële risico voor een belangrijk deel weggenomen.

Riolering

De raad heeft in 2007 een nieuw Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP) vast gesteld. In het vastgestelde GRP 2007-2011 worden de benodigde maatregelen voor het verbeteren en in standhouden van de riolering genoemd en worden de verwachte uitgaven van onderhoud en vervanging van de riolering opgenomen. Door de invoering van het rioolrecht (uitgangspunt: 100% kostendekking) is er geen financieel risico aanwezig. Op dit moment is er geen aanleiding om het huidige beleid te wijzigen.

Water

Alle belangrijke wateren in de gemeente Epe zijn in eigendom, beheer en onderhoud bij derden, met name het waterschap Veluwe. De gemeente beheert en onderhoudt voornamelijk bermsloten. Hiervoor zijn middelen in de begroting opgenomen.

De dekking van het onderhoud van de watergangen vindt plaats binnen de in de begroting opgenomen middelen. De risico's voor het waterbeheer worden weggenomen, door te werken met vastgestelde onderhoudsprogramma's. Hierdoor wordt een achterstand in het onderhoud voorkomen. Op dit moment is er geen aanleiding om het huidige beleid te wijzigen.

Bruggen

Voor het onderhoud van de gemeentelijke bruggen is in 2007 beleid vastgesteld. De gemeente Epe heeft van oudsher 31 betonnen en 9 houten bruggen in eigendom, beheer en onderhoud. Met de overname van 9 bruggen van Rijkswaterstaat (RWS) en 3 - in 2005 - nieuw gebouwde bruggen is het totaal aantal te onderhouden bruggen op 52 gekomen.

Met de overname van de bruggen van RWS is een voorziening ingesteld voor onderhoud van de bruggen. De onderhoudskosten kunnen worden gedekt uit de voorziening. De storting in de voorziening bedraagt € 25.000. De hoogte van de storting zal in 2012 opnieuw worden gezien. De meeste betonnen bruggen zijn meer dan 50 jaar oud. Op termijn zullen deze bruggen vervangen moeten worden. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat de levensduur van deze bruggen nog meer dan 20 jaar is. Door de in het beleidsplan gekozen systematiek van schouwen en inspectie zal tijdig worden gesignaleerd als een brug aan vervanging toe is. Daarmee kan in het MIP tijdig voor budgetten voor vervanging worden gezorgd.

Groen

Het 2^e deel van het bomenbeleidsplan is in 2008 ambtelijk voorbereid, de bestuurlijke besluitvorming vindt plaats in begin 2009. In dit tweede deel worden de hoofdstructuren van de boombeplanting en monumentale en waardevolle bomen in de gemeente vastgesteld en wordt een aanzet gegeven voor het uitvoeringsplan voor de komende jaren. Op basis van dit plan worden in de komende jaren (vanaf 2009) de gesignaleerde knelpunten aangepakt.

Voor het beheer van het openbaar groen, is in december 1999 het Groenstructuurplan vastgesteld. Het plan heeft een looptijd van 10 jaar. In 2007 heeft een evaluatie van het lopende Groenstructuurplan plaatsgevonden. Uit deze evaluatie is gebleken dat het Groenstructuurplan meer structuur en eenheid heeft gebracht in het groenbeheer, maar dat er behoefte is aan een vervolg waarin meer aandacht is voor een visie op de groenstructuur en het groenbeeld tot op wijkniveau. In 2009 wordt een nieuw Groenstructuurplan opgesteld dat het groenbeheer verder uitwerkt en een visie formuleert op het openbaar groen in de kernen en in de wijken. Deze visie wordt opgesteld in samenhang met de visie op de bomen in het Bomenbeleidsplan. Na vaststelling van het groenstructuurplan 2009 wordt vanaf 2010 gestart met de nadere uitwerking van het uitvoeringsplan en uitvoering van de jaarschijven 2010 en verder.

Voor het onderhoud van de openbare ruimte is een beeldkwaliteitplan openbare ruimte (BOR) opgesteld. Op basis van de door het college vastgestelde onderhoudsniveaus wordt de openbare ruimte regelmatig geschouwd. De schouwresultaten worden in een logboek vastgelegd en gerapporteerd aan college en raad.

Het onderhoudsniveau in de wijken en het buitengebied van gemeente Epe zit technisch op "laag". Dit betekent dat er wat betreft bomen meer dood hout in de kronen zit. Dit zou mogelijk voor schades kunnen zorgen als dit eruit waait. De afgelopen jaren hebben geleerd dat dit een aanvaardbaar risico is. Er zijn geen noemenswaardige schades gemeld en in de afgelopen twee jaar is een aantal bomen in slechte staat onder handen genomen.

Speelvoorzieningen

In oktober 2001 is door de gemeenteraad van Epe het speelruimtebeleidsplan vastgesteld. Het speelvoorzieningenniveau voldoet aan de richtlijnen van het Handboek Speelruimtebeleid van de NUSO. Op basis van inspectie is geconstateerd dat de speeltoestellen van de gemeente Epe voldoen aan de wet- en regelgeving (Besluit veiligheid attractie- en speeltoestellen). De kosten voor onderhoud, beheer en vervanging worden conform het speelruimtebeleidsplan in de begroting gedekt.

Openbare verlichting

Het Beleidsplan Openbare Verlichting is vastgesteld door het college op 25 februari 2003. Uitgangspunt voor het beleidsplan zijn de in Nederland geldende richtlijnen en algemeen geldende kaders. De installatie voor de openbare verlichting bevindt zich in het algemeen in een goede staat van onderhoud. Niet in alle, met name oudere, wijken wordt aan de richtwaarden voldaan. In de komende jaren is een aanzienlijk deel van de masten en armaturen aan het eind van de technische levensduur en dient dan te worden vervangen.

Daarnaast hebben zich in de afgelopen jaren op dit vakgebied veel nieuwe ontwikkelingen voorgedaan. Om deze nieuwe ontwikkelingen te verwerken is een nieuw beleids- en beheerplan voor de openbare verlichting nodig om sturing te geven aan de noodzakelijke investeringen. De financiële risico's voor de onderhoudskosten zijn weggenomen door de instelling van een voorziening. Voor toekomstige vervangingen is een reserve ingesteld.

Gebouwen

Uitgangspunt is dat voor alle gemeentelijke gebouwen een Meerjaren Onderhoudsplan (MOP) wordt opgesteld. Inmiddels zijn voor bijna alle gemeentelijke gebouwen deze onderhoudsplannen gereed (zie onderstaand overzicht). Voor die gebouwen waarvoor (nog) geen onderhoudsplan aanwezig is, staat de reden vermeld in volgend overzicht.

Gebouw	MOP	reden
Civiel Technisch Beheer:		
Gemeentewerf, Kweekweg 7, Epe	Aanwezig	
Milieustraat, Talhoutweg 26, Vaassen	Aanwezig	
Groen en Natuurbeheer (onderkomens)	Aanwezig	
Bossen:		
Bosschuur, incl. bijgebouwen	niet meer aanwezig	na herbouw nieuw opnemen
Renderklippenweg, Epe		
Kleine onderkomens Renderklippenweg	niet aanwezig	te gering
Begraafplaatsen	aanwezig	
Woningen	niet aanwezig	te gering; woningen worden verkocht na verlaten door huurders
Woonwagen (Koeweg 11, Emst)	niet aanwezig	te gering
Overige gemeentelijke objecten:		
Gemeentehuis, Markt 14 Epe	niet actueel	Actualisatie nodig; vindt plaats in 2009, na diverse verbouwingen
Streekarchief, Markt 14 Epe	niet aanwezig	opname naar nieuwbouw
Toiletgebouw Markt Epe	niet aanwezig	te gering van omvang
Brandweerkazerne Oene, Dorpsstraat 5, Oene	aanwezig	
Brandweerkazerne Vaassen, Laan van Fasna 69, Vaassen	aanwezig	
Ossenstal, Zeuvenbargweg 15, Epe	aanwezig	
Welzijnsgebouwen:	aanwezig	
Huisvesting Verslavingszorg, Apeldoornseweg 85, Vaassen	niet aanwezig	woonhuis; te gering
De Wieken, Molenstraat 15, Vaassen	aanwezig	beheer door derden
Eper Gemeente Woning, Stationsstraat 23-25, Epe	aanwezig	na totale verbouw opnieuw opnemen
Gymnastieklokalen	aanwezig	
Openbare basisscholen	aanwezig	
Bijzondere basisscholen	aanwezig	
Sportgebouwen	niet aanwezig	onderhoud en beheer geheel geprivatiseerd

In het onderstaand schema is weergegeven de wijze waarop de verschillende uitgaven voor onderhoud en aanpassingen worden gedekt in de gemeentelijke begroting. Door middel van een regelmatige bijstelling van het beheersysteem kunnen noodzakelijke stortingen in de voorzieningen worden aangepast.

			<i>Voorbeeld</i>	<i>Raming uitgaven</i>	<i>Verantw. van de uitgaven</i>
Uitgaven t.b.v. gemeentelijke gebouwen	Onderhoud	Dagelijks, klein onderhoud	reparaties	'onderhoud' in de begroting	'onderhoud' in de jaarrekening
		Groot (cyclisch) onderhoud	vervanging dakbedekking dakgoten	voorziening onderhoud o.b.v. MOP	jrl. dotatie aan de voorz. uitgaven t.l.v. de voorz.
	Technische aanpassingen	Klein	verplaatsen wand	'onderhoud' in de jaarlijkse begroting	'onderhoud' in de jaarrekening (jaarlijks budget voor onderhoud)
		Groot	interne verbouwing	MIP stelpost kap.lasten	krediet balans (jaarrek.) jrl. kap.lasten
	Uitbreiding of nieuwbouw		uitbreiding gemeentehuis; bouw van een school	MIP stelpost kap.lasten	krediet balans (jaarrek.) jrl. kap.lasten

Paragraaf 4 Financiering

Inleiding

De paragraaf financiering heeft tot doel inzicht te verschaffen in de activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële stromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's, ofwel: treasury.

Beleidskaders

De gemeente hanteert bij de uitvoering van de treasuryfunctie het treasurystatuut, zoals dit is vastgesteld door de gemeenteraad op 29 oktober 2001. Het treasurystatuut is voorgeschreven op grond van de Wet fido (Wet financiering decentrale overheid). In dit statuut is de beleidsmatige infrastructuur van de treasuryfunctie vastgelegd in de vorm van uitgangspunten, doelstellingen, richtlijnen en limieten. De stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van het treasurybeleid vindt zijn weerslag in deze paragraaf.

Waar staan we?

In het treasurystatuut is geregeld dat nieuwe leningen en uitzettingen worden afgestemd op de liquiditeitenplanning. De afstemming op de liquiditeitenplanning beoogt bedragen slechts te lenen c.q. uit te zetten gedurende de periode dat zij daadwerkelijk nodig c.q. beschikbaar zijn. Hiermee worden de rentekosten zoveel mogelijk beperkt en de rentebaten geoptimaliseerd. Vanaf 2006 worden alle nieuwe leningen en uitzettingen op deze planning afgestemd.

Relevante ontwikkelingen / risico's

Treasurybeheer

De Wet fido geeft twee concrete richtlijnen voor de gemeenten voor het beheersen van renterisico's. Het gaat daarbij om de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Kasgeldlimiet

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten. Juist voor kortere financiering geldt dat het renterisico aanzienlijk kan zijn, aangezien fluctuaties in de rente bij korte financiering direct invloed hebben op de rentelasten. Om een grens te stellen aan de korte financiering is in de Wet fido de kasgeldlimiet opgenomen. De kasgeldlimiet wordt berekend als een percentage (8,5%) van het totaal van de jaarbegroting van de gemeente bij aanvang van het begrotingsjaar. Voor Epe bedraagt de kasgeldlimiet voor 2009 ca. € 4,9 miljoen (zie bijlage 4). Uitgangspunt is dat het financieringstekort zoveel mogelijk met kort geld wordt gefinancierd omdat het rentepercentage voor kort geld lager is dan het percentage voor leningen met een lange looptijd. Voor het restant van het financieringstekort worden leningen met een langere looptijd aangetrokken.

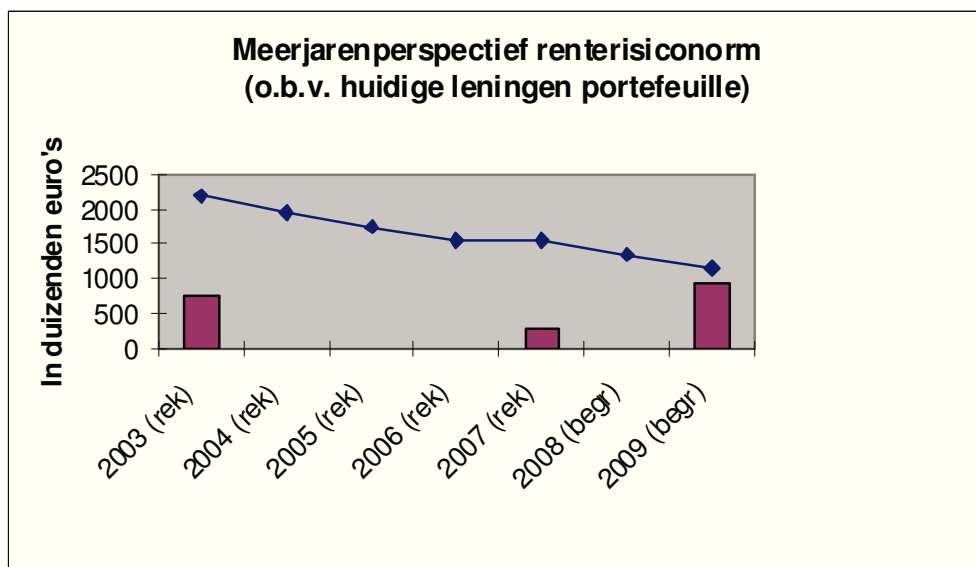
Renterisiconorm

Het doel van de renterisiconorm is het beperken van de gevolgen van een stijgende kapitaalmarktrente op de rentelasten van de organisatie. Dit wordt bereikt door een limiet te stellen aan dat deel van de vaste schuld waarover het rentepercentage in een bepaald jaar moet worden aangepast aan de op dat moment geldende markttarieven. De bedoelde aanpassingen van rentepercentages doen zich voor bij herfinanciering en renteherziening.

De renterisiconorm stelt dat per jaar maximaal 20% van de vaste schuld in aanmerking mag komen voor herfinanciering en/of renteherziening. Als gevolg van deze norm kan een rentestijging op de kapitaalmarkten slechts gedeeltelijk doorwerken in te betalen rentelasten over de vaste schuld. In 2009 bedraagt de renterisiconorm € 1.193.000 (De berekening is opgenomen in bijlage 4). De grafiek op de volgende pagina laat zien dat de renterisiconorm voor het komende jaar een lichte daling te zien geeft.

Dit is het gevolg van de dalende omvang van de vaste schuld. De grafiek is gebaseerd op de huidige leningenportefeuille.

Het renterisico voor 2009 bedraagt € 922.000. Het betreft de reguliere aflossingen van het huidige langlopende leningenbestand.

De renterisiconorm kan worden gezien als een nuttig instrument bij het beheersen van renterisico's. Dit betekent niet dat deze norm alle risico's van de organisatie bestrijkt. Bijvoorbeeld: de renterisico's op nieuw af te sluiten leningen (voor zover deze niet worden aangegaan om andere leningen af te lossen) maken geen deel uit van de berekening van de renterisiconorm.

Financiering

Financieringspositie

Voor 2009 is een financieringstekort begroot op ca. € 8 miljoen. Dit tekort wordt gefinancierd met langlopende en kortlopende geldleningen (ca. 5 miljoen).

Bij het opstellen van de begroting is uitgegaan van de volgende percentages:

Rente kort: 4,5 %
Rente lang: 5 %

In de meest recente rentevisie van de Nederlandse Bank d.d. juni 2008 worden voor 2009 de volgende percentages verwacht:

Rente kort: 4,4 %
Rente lang: 4,6 %

De huidige rente bedraagt:

Rente kort: 4,5 %
Rente lang: 5,0 %

Leningenportefeuille

In totaal staat in 2009 € 5.785.000 aan langlopende geldleningen uit. Het gemiddelde rentepercentage van deze leningen bedraagt 5,0%.

Uitzettingen

Het beleid van de gemeente Epe is om de tijdelijke overtollige middelen risicomijdend uit te zetten. Net als voorgaande jaren zullen de overtollige middelen op een deposito gestort worden bij een kredietinstelling die voldoet aan de voorwaarden die in het treasurystatuut zijn gesteld. Daarnaast heeft de gemeente diverse uitzettingen/beleggingen bij o.a. de BNG en Vitens uit hoofde van haar publieke taak.

EMU-saldo

In het bestuurlijk akkoord "Beheersen EMU-saldo lokale overheid" tussen het Rijk en de lokale overheden is afgesproken dat vanaf begroting 2006 het EMU-saldo berekend en vermeld moet worden. Deze berekening is opgenomen in bijlage 4.

Conclusie

De financiering en tijdelijke uitzettingen van overtollige middelen vinden plaats binnen de kaders van het treasury statuut. De richtlijnen van de Wet fido (de kasgeldlimiet en de renterisiconorm) zullen niet worden overschreden. Gezien de recente rentevisie van de BNG zullen de rentelasten naar alle waarschijnlijkheid in 2009 de raming niet overschrijden en is er geen noodzaak om het beleid bij te stellen.

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

De paragraaf bedrijfsvoering heeft tot doel om inzicht te geven in de stand van zaken en de beleidsvoornemens op het gebied van de bedrijfsvoering aangezien een goede bedrijfsvoering van belang is voor een succesvolle uitvoering van de beschreven programma's. Onder bedrijfsvoering wordt daarbij verstaan personeel en organisatie, informatievoorziening en automatisering, financiën, huisvesting (incl. facilitaire zaken), interne communicatie en juridische zaken (PIOFHA-JC). Aangezien er een apart programma Organisatie en bedrijfsvoering is opgenomen in deze programmabegroting wordt in deze paragraaf voor een aantal onderdelen daarnaar verwezen.

Beleidskaders

Het beleidskader voor de inrichting van de organisatie en de bedrijfsvoering is het bestuurs- en managementconcept dat in 2001 is opgesteld en dat de basis vormt voor de nieuwe organisatiestructuur die in januari 2003 is ingevoerd. In het bestuurs- en managementconcept wordt beschreven hoe er wordt gewerkt, gemanaged, bestuurd en samengewerkt wordt binnen de gemeente Epe.

In de ontwikkeling van de organisatie van de gemeente Epe staan de volgende drie doelen centraal:

- ontwikkelen van een extern op de samenleving en bestuur gerichte organisatie die de dialoog aangaat met burgers en slagvaardig en flexibel inspeelt op ontwikkelingen en behoeftes;
- ontwikkelen van een klantgerichte organisatie die gericht is op een snelle, correcte en integere dienstverlening;
- ontwikkelen van een organisatie waarbij de resultaatgerichtheid voorop staat en alles draait om het willen bereiken van de afgesproken doelen met een doelmatige en rechtmatige inzet van middelen.

Het bestuurs- en managementconcept is (juridisch) vertaald in een aantal formeel vastgestelde verordeningen en regelingen. Enkele belangrijke daarbij zijn:

- organisatiebesluit;
- mandaatverordening;
- beheersverordeningen.

Het bestuurs- en managementconcept is daarnaast uitgewerkt in een aantal beleidskaders op deelaspecten van de bedrijfsvoering zoals:

- kadernota stukkenstroom procedure (College, 2003)
- kadernota personeelsvisie (College, 2004)
- raamwerk planning en control (Commissie 2005)
- notitie optimale planning en control cyclus (Commissie 2005)
- visie op de publiekswinkel van 1 naar 13000 loketten (Raad, 2004)
- kadernota taakverdeling vakafdelingen (Directie, 2004)
- kadernota prestatie- en competentiegericht beoordelen en belonen (College, 2004)
- kadernota afdelingsplannen (Directie, jaarlijks)
- kadernota opstellen tussentijdse rapportages (Directie, jaarlijks)
- afdelingsplannen (managers en directie, jaarlijks).

Speerpunten in de ontwikkeling van de bedrijfsvoering liggen de komende jaren op het gebied van de elektronische overheid en minder regels (SLIM programma).

Beleidsvoornemens voor 2009

In de onderstaande paragrafen wordt per onderdeel van de bedrijfsvoering ingegaan op de aandachtspunten in 2009.

Personeel

In 2009 wordt verdere invulling gegeven aan het leeftijdsbewust personeelsbeleid, waarin onder meer aan de orde komen; gezondheidsmanagement, strategische personeelsplanning en loopbaanbeleid. Benodigd daarvoor is een adequaat en operationeel personeelsinformatiesysteem, waarvoor al een project "professionalisering personeelsadministratie" is gestart.

Onderdeel van strategische personeelsplanning is ook de arbeidsmarktcommunicatie, en bij het loopbaanbeleid komen de loopbaanscan, traineeships en mobiliteit aan de orde.

Bij het gezondheidsmanagement is de bevordering van een gezonde levensstijl en worden inspanningen gedaan om het verzuimpercentage met 0,5 tot 1% te kunnen verlagen.

Huisvesting

De gezamenlijk met de gemeenten Hattem en Heerde te bouwen archiefbewaarplaats wordt in oktober 2008 opgeleverd door de aannemer. Begin 2009 zal de archivaris starten met zijn dienstverlening vanuit het centrale archief.

Communicatie

In 2008 is het Strategisch communicatieplan opgesteld. De gemeente wil inwoners niet alleen informeren maar ook laten meedenken. Dit vraagt om een meer toegespitste inzet op strategisch niveau van de eenheid communicatie. De eenheid moet op essentiële momenten vroegtijdig betrokken zijn en prioriteit geven aan ontwikkelingen die direct invloed hebben om de (leef)omgeving van inwoners. In het afdelingsplan van de afdeling Interne Dienstverlening wordt aandacht besteed aan deze prioritering.

Daarnaast is de eenheid betrokken bij het project SLIM: als projectleider- en uitvoerder van vijf deelprojecten, als adviseur bij de overige deelprojecten en als adviseur bij de interne communicatie rondom SLIM.

Juridische zaken

Het rechtmatig functioneren van de organisatie is het uitgangspunt van handelen. Om dat te realiseren zal op het gebied van juridische zaken de komende jaren het accent blijven liggen op de ontwikkeling van juridische kwaliteitszorg binnen de organisatie. Belangrijk daarbij is de verbetering van procedures en de ontwikkeling van systemen. Bijvoorbeeld een subsidieregister en een contractenbank. Het actueel houden van bestaande systemen maakt daarvan ook deel uit. De doorontwikkeling van het Interne Controleplan, waarin sinds 2008 de rechtmatigheidstoetsing is geïntegreerd, zal ook in 2009 aandacht vragen. Periodiek zal een aantal interne controles worden uitgevoerd om het rechtmatig functioneren te toetsen. Langzamerhand zal een verschuiving te zien zijn van een meer ontwikkelende naar een toetsende rol.

De verbeterpunten aangedragen door de commissie bezwaarschriften en de klachtenbehandelaar, maar ook van de rekenkamercommissie, zullen daarbij aandacht krijgen.

De juridische ondersteuning van de burgemeester zal worden verbeterd, door uitbreiding van de formatie in samenwerking met de gemeente Apeldoorn.

Voor 2009 zijn de volgende beleidsvoornemens geformuleerd op het gebied van juridische zaken:

- Het verder ontwikkelen van het Interne controleplan op het gebied van de rechtmatigheid.
- De implementatie van wijzigingen in de Algemene wet bestuursrecht en enkele daaraan verwante wetten, zoals de Wet dwangsom bij niet tijdig beslissen.

Organisatie

Op steeds meer beleidsvelden wordt van de gemeente verwacht de lokale regierol op zich te nemen. Die verwachting komt van landelijke en regionale overheden die via wetgeving of bestuurlijke afspraken steeds meer taken bij de lokale overheid neerleggen, maar ook van maatschappelijke organisaties. Regie betekent niet persé dat de gemeente alles zelf moet doen, maar wel dat de gemeente sturing geeft aan het proces zodat voldaan wordt aan wettelijke taken, de gewenste maatschappelijke effecten worden gehaald en ingespeeld wordt op (lokale) maatschappelijke ontwikkelingen. Regie is sturen aan de voorkant van het proces. Dit is ook de kern van het advies en de aanbevelingen uit het BMC-rapport "Is Epe toekomstbestendig? Versterk de inhoudelijke en beleidsmatige sturingsmogelijkheden binnen de ambtelijke organisatie. Investeer in sturing en denkracht. Versterk ook proceskwaliteiten en communicatieve vaardigheden. Ook bij de voorbereidingen van het project E-gemeente is de noodzaak onderkend om te investeren in visieontwikkeling en deskundigheid.

Bij de doorontwikkeling van de organisatie is in 2009 de focus gericht op twee programma's: Het programma E-gemeente, waarmee we de volgende doelen bereiken (zie I-visie):

- Voldoen aan de relevante regelgeving op het terrein van de basisregistraties als onderdeel van het landelijke stelsel van basisregistraties.
- Herinrichten van werkprocessen zodat wij efficiënt gebruik kunnen maken van nieuwe interne en externe vereisten en mogelijkheden voor informatie en communicatie.
- Inzetten van ICT zonder franje door uitsluitend gebruik te maken van landelijke normen, standaarden en richtlijnen en architectuur.
- Vergroten van de tevredenheid van onze inwoners door het verbeteren van onze digitale dienstverlening.

Het programma regiegemeente, waarmee wordt bereikt dat

- Regievoering plaatsvindt op basis van een visie, waardoor andere partners weten waar ze aan toe zijn en wat zij van de gemeente mogen en kunnen verwachten.
- De gemeente een duidelijke visie heeft op de maatschappelijke opgave en de oplossing ervan en inzicht in het beleidsnetwerk waarover de regie moet worden gevoerd.
- de regierol voor het gemeentebestuur en de samenwerking met lokale en regionale partijen wordt doordacht en vervolgens wordt bepaald welke regierol voor de verschillende beleidsvelden wordt gevraagd.
- De organisatie is ingericht op externe regie, in die zin dat met bewust personeels- en organisatiebeleid gezorgd wordt voor verschillende typen regisseurs met voldoende mandaat en een goede interne organisatie.

Informatievoorziening en automatisering

In 2008 is met de vaststelling van het realisatieplan EGEM een programmatisch uitvoeringskader verstrekt voor de jaren 2009-2012.

De uitvoering wordt gestuurd vanuit de SLIM-programmaorganisatie. Het betreft een langdurig ontwikkelingstraject, waarbij samenhangende aanpassingen in de organisatie, werkprocessen en werkcultuur noodzakelijk zijn.

Het EGEM-realisatieplan richt zich op de uitvoering van een groot aantal deelprojecten, die gezamenlijk vorm moeten geven aan de realisatie van de elektronische overheid.

Gedurende deze uitvoeringsperiode wordt eens per half jaar – in het kader van de planning en controlcyclus - een tussenrapportage over de voortgang aan de Raad aangeboden, zodat waar nodig bijgestuurd kan worden.

De uitvoering concentreert zich op het behalen van wettelijke vastgestelde doelstellingen en de interne randvoorwaarden om deze te kunnen behalen.

Ten aanzien van de automatisering zal onderzocht worden of samenwerking met andere gemeenten kan leiden tot voordelen ten aanzien van inkoop of het gebruik van hardware.

De technische infrastructuur zal verder worden aangepast aan de nieuwe gebruikseisen.

Planning en control

De activiteiten op dit deelgebied zijn beschreven in deel 1 van deze begroting; het betreft de onderwerpen doorlichting van de begroting en ontwikkeling van indicatoren. Daarnaast dient in 2009 de uitvoering van het interne controleplan volledig in eigen beheer georganiseerd en geïmplementeerd te worden.

In 2008 is gestart met de uitvoering van de (verbijzonderde) interne controle zoals vastgelegd in het Interne Controleplan 2008. De controle heeft zich toegespitst op de werking van processen en de rechtmatigheid. In een aantal gevallen zijn gebreken geconstateerd en verbeteringen voorgesteld en/of doorgevoerd. De geconstateerde gebreken hebben niet geleid tot materiële financiële consequenties voor de gemeente. Op basis van de ervaringen uit 2008 zal een Interne Controleplan 2009 worden opgesteld.

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

De paragraaf Verbonden Partijen geeft inzicht in de relaties en verbindingen van de gemeente met verbonden partijen. Van een 'verbonden partij' is sprake wanneer er bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend en wanneer er financiële belangen mee gemoeid zijn.

- onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel hebben in het bestuur van de participatie of het hebben van stemrecht;
- met financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld en die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

Voor het inzicht van de raad is het van belang dat de relatie tussen verbonden partijen en het publieke belang, zoals geconcretiseerd in de programma's, in hoofdlijnen wordt aangegeven. Verbonden partijen voeren vaak beleid uit dat de gemeente in principe zelf ook zou kunnen uitvoeren. De verbonden partijen worden in feite gemandateerd door de gemeente. De gemeente (of samenwerkende gemeenten) blijven uiteindelijk verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Er blijft dan voor de raad nog steeds een kaderstellende en controlerende taak bij de programma's. Kernvragen zijn dan bijvoorbeeld of de doelstellingen van verbonden partijen nog steeds corresponderen met die van de gemeente en of de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Andere belangrijke aspecten zijn de kosten - het budgettaire beslag - en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen.

Daarnaast is het zo dat in het monistische stelsel de raad de besluiten tot deelnemingen in bijvoorbeeld NV's moest goedkeuren. In het duale stelsel is dat niet meer het geval. Door de paragraaf verbonden partijen heeft de raad invloed op het aangaan van deelnemingen doordat hij kaders stelt.

Beleidskaders

De paragraaf Verbonden Partijen is een relatief nieuw onderdeel van de programmarekening. Het moet dan ook als een groeimodel worden gezien. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) geeft aan dat deze paragraaf tenminste bevat:

- de visie die de gemeente heeft op verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen;
- de beleidsvoornemens van de verbonden partijen.

Ook in de beheersverordening is een artikel opgenomen over verbonden partijen. In dit artikel is bepaald dat het college eenmaal in de vier jaar een (bijgestelde) nota verbonden partijen aanbiedt aan de raad. In de nota wordt van elke verbonden partij het bestuurlijk en financieel belang weergegeven. Daarnaast kan in de nota aandacht besteed worden aan:

- ontwikkelingen die van belang zijn;
- uitgangspunten;
- visie;
- een lange termijn aanpak;
- prioriteiten;
- de taakverdeling tussen de raad en het college.

De beheersverordening geeft aan dat de paragraaf verbonden partijen zal ingaan op de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering.

Daarnaast is in de verordening bepaald dat het aangaan van nieuwe participaties, het beëindigen van bestaande participaties en het wijzigen van bestaande participaties bevoegdheden zijn van de raad.

Ontwikkelingen

Op dit moment beschikt Epe nog niet over een nota verbonden partijen. Als gevolg van diverse vacatures kon deze nog niet worden opgesteld. Naar verwachting kan dit beleidsstuk eind 2009 aan de raad worden aangeboden.

Met betrekking tot de verbonden partijen zijn de volgende ontwikkelingen (in relatie tot de geformuleerde beleidslijn) van belang.

Felua

De Felua is in staat gebleken het afgelopen jaar de zaken te regelen binnen haar eigen middelen. De nieuw ingezette koers "Slagvaardig naar de toekomst" geeft aan dat de Felua weer redelijk in control is en voorbereid is voor de nieuwe WSW (Wet Sociale Werkvoorziening).

De verdeling van het aantal WSW-geïndiceerden tussen de gemeenten Apeldoorn, Epe en Heerde was in 2005 als volgt: Apeldoorn 964 personen (68%), Epe 292 personen (21%) en Heerde 162 personen (11%). Bij eventuele tekorten moet de gemeente 21% van de totale tekorten aanvullen.

De nieuwe WSW is op 1 januari 2008 van kracht geworden. In 2008 zijn hiervoor de benodigde voorstellen aan de raad aangeboden.

Regionale samenwerking

De gemeente Epe ligt op de scheidslijn van twee regio's. In hoofdlijnen richten wij ons voor volkshuisvesting en de regionale structuurvisie op de Noord-Veluwe en voor de sociale en economische pijler op de Stedendriehoek. Deelname aan de regio Stedendriehoek is sterk geïntensiveerd en ook qua volkshuisvesting en structuurvisie zal de gemeente zich meer gaan richten op de regio Stedendriehoek. Momenteel wordt er gewerkt aan de structuurvisie Niet-Bundelingsgebied, deze structuurvisie wordt rond september 2009 door de raden vastgesteld.

GGD

In 2008 is de GGD Noord-Veluwe toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling GGD Gelre-IJssel. Verdere congruentie met de Veiligheidsregio NOG ligt in het verschiet.

Wethouder Berkhoff maakt namens de kleinere gemeenten deel uit van het dagelijks bestuur.

Streekarchivariaat

De bijdrage in het streekarchivariaat betreft een deel van de salariskosten van de streekarchivaris, welke we delen met Hattem en Heerde.

De huidige archiefbewaarplaats voldoet ten aanzien van de bouwkundige eisen niet meer aan de geldende landelijke uitvoeringsregeling. Daarom is in oktober 2007 gestart met de nieuwbouw van het streekarchivariaat bij het gemeentehuis in Epe. De nieuwbouw is in het najaar van 2008 afgerond. De gemeenschappelijke regeling is hierop aangepast. In de begroting is ingaande 2008 rekening gehouden met een hogere gemeentelijke bijdrage van Epe hierin.

Veiligheidsregio Noord – en Oost-Gelderland (VNOG)

De algemene besturen van de Regio Achterhoek, het Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Noordwest Veluwe en de Regio Stedendriehoek hebben in 2000/2001 een bestuursovereenkomst gesloten inzake de opschaling (fusie) van de Regionale Brandweer en de Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen (GHOR). De aanleiding voor deze overeenkomst was het door het rijk geformuleerde en ingezette beleid inzake territoriale congruentie van de hulpverleningsregio's overeenkomstig de grenzen van de politieregio's. Als gevolg van een en ander zijn de drie gemeenschappelijke regelingen met betrekking tot brandweer en GHOR beëindigd en is een nieuwe specifiek op brandweer en GHOR gerichte regeling voor de nieuwe Veiligheidsregio NOG aangegaan. Begin 2004 hebben de gemeenteraden, colleges van burgemeester en wethouders en de burgemeesters van de deelnemende gemeenten in de drie regio's besloten tot het aangaan van de betreffende gemeenschappelijke regeling, die per 1 april 2004 van kracht is geworden. De gemeenschappelijke regeling voor de nieuwe Veiligheidsregio komt - behalve voor wat betreft de omvang van het samenwerkingsgebied - in grote lijnen overeen met de daarvoor in de drie regio's geldende regelingen. Wel zijn er enkele nieuwe elementen ingebouwd, met name als gevolg van de ontwikkelingen op het gebied van de kwaliteit van de brandweer en de GHOR-organisatie.

Inmiddels is de voorbereiding voor een nieuw wetsvoorstel inzake de veiligheidsregio's in de maak, evenals de clustervorming Epe, Voorst en Apeldoorn (EVA) die daarop reeds inspeelt.

Circulus

Met ingang van 1 januari 2008 zijn we aandeelhouder (11,02%) geworden van Circulus in verband met de overdracht van inzameling en verwerking van huishoudelijke afvalstoffen, alsmede de straatreiniging.

Circulus hanteert voor de bepaling van de kostprijs van de dienstverlening een methode waarbij (directe en indirecte) kosten worden toegekend aan activiteiten. Hierbij is geen rekening gehouden met onvoorziene gebeurtenissen.

Voor het opvangen van schommelingen in de bedrijfsvoering wordt een buffer in het eigen vermogen van Circulus opgebouwd, om te komen tot een solvabiliteit van 20% van het balanstotaal. Hiervoor heeft Epe, op basis van 11,02% van de aandelen, een achtergestelde lening aan Circulus verstrekt van €220.000.

Concrete financiële risico's zijn op dit moment niet te voorzien.

Financiën

In de begroting 2009 zijn de volgende bedragen opgenomen voor de verbonden partijen:

Verbonden partijen	Begroting 2009
	<i>Lasten</i>
Feluagroep	111.800
Regio Stedendriehoek	87.000
Streekarchivariaat Noord Veluwe	35.800
Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland openbare veiligheid	304.000
GGD	484.000
Circulus (DVO)	2.534.700
	<i>Baten</i>
BNG* (dividend)	120.000
Vitens* (dividend)	58.000
* Bestuurlijk belang wordt bepaald door het stemrecht tijdens de Vergadering van Aandeelhouders	

Risico's

Naast wat in de inleiding van deze paragraaf al is genoemd in algemene zin en de hierboven geschetste ontwikkelingen, zijn er geen andere specifieke risico's te melden.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inleiding

De paragraaf Grondbeleid beoogt inzicht te geven in het gemeentelijke beleid met betrekking tot de grondexploitatie. De grondexploitatie is een activiteit die voor de gemeente van groot belang is met het oog op de uitvoering van haar strategische doelstellingen.

Beleidskaders

In 2005 is de Nota Grondbeleid door de gemeenteraad vastgesteld. De in deze nota verwoorde uitgangspunten worden gehanteerd als kaders voor het grondbeleid van de gemeente Epe. In de beheersverordening van de gemeente Epe is vastgelegd dat het college ten minste eens per vier jaar een bijgestelde Nota Grondbeleid ter behandeling en vaststelling aan de gemeenteraad aanbiedt. Dit betekent dat in 2009 de Nota Grondbeleid wordt herzien.

Grondbeleid in Epe

Het grondbeleid heeft een grote invloed op en samenhang met de realisatie van met name de volgende programma's uit het collegeakkoord en de programmabegroting:

- Ruimte en wonen (programma 4: structuurvisie, ruimtelijke ordening, grond- en woningexploitatie, bouw- en woningtoezicht, volkshuisvesting);
- Bedrijvigheid (programma 7: ontwikkeling lokale economie, bestemmingsplannen, recreatie en toerisme).

In de Nota Grondbeleid 2005 wordt gekozen voor een actief grondbeleid. Reden van deze keuze is de wens om een actieve en initiërende rol te spelen bij ruimtelijke processen om doelstellingen van de programma's beter en sneller te bereiken. Met een actieve en regisserende rol kan de gemeente bij de uitvoering van de ruimtelijke plannen maximale invloed uitoefenen op het programma en de uitvoeringsplanning ("wat wordt wanneer gebouwd"). Daarnaast biedt een actief grondbeleid de mogelijkheid om maximaal kostenverhaal toe te kunnen passen.

Aan de keuze voor een actief grondbeleid dient echter een 'tenzij' te worden toegevoegd. Als de praktijk uitwijst dat een actief grondbeleid niet de optimale keuze is of niet mogelijk is, staan andere mogelijkheden open, waarbij samenwerking met private partijen een rol speelt. Hierbij spelen de volgende aspecten een rol:

- betrekken van expertise en kennis van marktpartijen;
- eventuele grondposities van particuliere grondexploitanten;
- spreiding van risico's.

Op 1 juli 2008 is de Grondexploitatiewet in werking getreden. De Grondexploitatiewet biedt gemeenten de mogelijkheid om bij particuliere exploitatie alle kosten voortvloeiende uit de betreffende gebiedsontwikkeling op de particulier te kunnen verhalen. Het verlenen van een bouwvergunning aan een particuliere exploitant wordt met het invoeren van de Grondexploitatiewet gekoppeld aan het betalen van een bijdrage in de gebiedsontwikkeling (geen bijdrage, geen bouwvergunning). Daarnaast kunnen in het exploitatieplan, dat tegelijk met het bestemmingsplan moet worden vastgesteld, eisen worden opgenomen voor o.a. woningcategorieën, bouwrijp maken, inrichting van de openbare ruimte en de nutsvoorzieningen.

De uitvoering van het grondbeleid (grondexploitatie) is als gemeentelijke taak ondergebracht bij de afdeling Strategie en Ontwikkeling (S&O). De taak bestaat hoofdzakelijk uit het aankopen en beheren van gronden in het kader van het gemeentelijk (RO en ander) beleid, het opstellen van (exploitatie-)overeenkomsten bij particuliere gebiedsontwikkeling en het verkopen van bouwrijpe gronden.

Uitvoering en ontwikkeling

In onderstaand overzicht zijn de woningbouwlocaties opgenomen waar naar verwachting in 2009 wordt gestart met de bouw van de eerste woning.

Woningbouwlocatie	Aantal woningen	Ontwikkelaar
<i>Epe</i>		
Klaarbeek	261	Klaarbeek Planontwikkeling
Warande	17	Morssinkhof Bouw
<i>Vaassen</i>		
Vml. Kouwenaarschool	ca. 25	Gemeente
Welgelegenweg	16	Bouwbedrijf Paul VOF
De Pirk-Noord	79	De Pirk BV
<i>Emst</i>		
Hoofdweg	5	Prins Project BV
Kerkhofweg	81	Van Laar Beleggingen
<i>Oene</i>		
Donselaarsweg-West	24	Gemeente

Op het voormalige Vulcanusterrein zijn in 2008 de eerste woningen opgeleverd, in 2009 zullen in dit plan wederom woningen worden opgeleverd.

Bedrijventerreinen

Het bedrijventerrein Eekterveld III is het enige bedrijventerrein waar de gemeente nog de beschikking heeft over uitgeefbaar bedrijventerrein. De totale oppervlakte van het door de gemeente uit te geven terrein in dit plan is ca. 12,8 ha. Hiervan is reeds ca. 12,4 ha uitgegeven. Van de nog beschikbare ca. 0,4 ha is ca. 0,2 ha gereserveerd voor de verplaatsing van een bedrijf en is nog ca. 0,2 ha vrij uit te geven. De in 2008 gehanteerde verkoopprijs in het plan Eekterveld III bedroeg € 104/m², excl. btw. Naar verwachting zal in de loop van 2009 kunnen worden gestart met de uitgifte van gronden in de uitbreiding van het bedrijventerrein Kweekweg.

Grondverwerving

De instrumenten die de gemeente ter beschikking staan bij de uitvoering van een actief grondbeleid, zijn, naast het minnelijk verwerven van gronden, de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) en in het uiterste geval onteigening.

Op 20 maart 2008 heeft de gemeenteraad besloten het voorkeursrecht, dat bij raadsbesluit van 2 september 2004 voor de gebieden 't Slath, Heggerenk-Oost (Kerkenland) en Oosterhof-Zuid op grond van de Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) is gevestigd, te verlengen. Dit betekent, dat de grondeigenaren in deze gebieden, die in het structuurplan Epe zijn opgenomen als mogelijke toekomstige woningbouwlocaties, bij verkoop van hun gronden deze eerst aan de gemeente moeten aanbieden.

Met diverse eigenaren zijn onderhandelingen gestart over de aankoop van hun gronden. Tot op heden is in Wvg-locaties door de gemeente ca. 6 ha grond aangekocht.

Financiën

Het grondbeleid is van grote financiële betekenis. Het gaat om grote belangen en grote hoeveelheden geld. De resultaten op grondexploitaties en de financiële risico's zijn van groot belang voor de algemene financiële positie van de gemeente. Bij afsluiting van een complex ontstaat altijd een (voordelig of nadelig) resultaat. Uitgangspunt in Epe is dat een complex kostendekkend is.

Grondprijsbeleid

Het in de Nota Grondbeleid geformuleerde uitgangspunt van het grondprijsbeleid is, dat het grondprijsbeleid de door de gemeente gewenste ruimtelijke ontwikkelingen ondersteunt door het optimaliseren van de opbrengsten uit gronduitgiften. Bij de vaststelling van de grondprijzen hanteert de gemeente Epe zoveel mogelijk marktconforme prijzen.

Winst- en verliesneming.

Sinds de invoering van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) in 2004 dienen met zekerheid gerealiseerde winsten in lopende complexen tussentijds te worden overgeboekt naar de reserve bouwgrondexploitatie. In de Nota Grondbeleid is opgenomen, dat door de gemeente Epe het bedrijfseconomische voorzichtigheidsprincipe wordt gehanteerd: winsten worden eerst verantwoord als deze zijn gerealiseerd.

Als uit een exploitatieberekening blijkt, dat er een verlies op een complex ontstaat, wordt hiervoor een voorziening getroffen, die direct ten laste komt van de reserve bouwgrondexploitatie.

Verwachte uitkomsten lopende complexen

Van de complexen, die in uitvoering zijn, worden de volgende uitkomsten verwacht:

<u>Complex</u>	<u>verwachte uitkomst</u>	
- Eekterveld I Vaassen	€ 199.000	positief (prijspeil 2008)
- Eekterveld II Vaassen	€ 61.000	positief (prijspeil 2008)
- Eekterveld III Vaassen	€ 780.000	positief (prijspeil 2008)
- Pastoorsweg Vaassen	€ 408.000	positief (prijspeil 2008)
- Parkweg Vaassen	€ 40.000	positief (prijspeil 2008)
- Oosterhof Vaassen	€ 61.000	positief (prijspeil 2008)
- Overige complexen	€ 11.000	positief (prijspeil 2008)

Een specificatie van de verwachte uitkomsten van de overige complexen ligt in het raadsdossier ter inzage.

Risico's in de grondexploitatie

Aangezien grondexploitaties betrekking hebben op meerjarige vastgoedontwikkelingen, is het evident dat hieraan risico's zijn verbonden. Onder een risico wordt verstaan de kans dat de ontwikkeling van een project in negatieve zin afwijkt van de geformuleerde financiële uitgangspunten (rentepercentage, looptijd van de exploitatie, etc.). Risico's zijn niet erg, zolang ze zijn ingecalculeerd en er middelen zijn, waarmee de financiële gevolgen, die zich in werkelijkheid voordoen als het risico zich manifesteert, kunnen worden opgevangen.

Jaarlijks wordt in het kader van de jaarrekening een risico-inschatting gemaakt, die als basis dient voor de financiële vertaling naar de benodigde omvang van de benodigde reserve bouwgrond-exploitatie. De benodigde reserve bouwgrondexploitatie bedroeg per 31 december 2007 € 3,8 miljoen. Het te hanteren model dat in de Nota Grondbeleid is opgenomen voor het berekenen van de reserve bouwgrondexploitatie onderkent drie risicovariabelen:

Waarderingsrisico ("Financiën")

Dit is het risico dat aangekochte gronden ten behoeve van woningbouw, bedrijventerreinen en infrastructurele werken niet of niet op het veronderstelde tijdstip in exploitatie kunnen worden genomen (inkooprisico), dan wel dat deze gronden niet tegen de gecalculeerde waarde kunnen worden terugverdiend in de projectexploitatie (inkoopprijrisico). Het risicobedrag dat hiervoor in de reserve bouwgrondexploitatie wordt opgenomen, bedraagt 25% van de som van de waarden van de door de gemeente aangekochte en nog niet in exploitatie genomen gronden.

Marktrisico ("Markt")

Dit betreft het risico, dat marktomstandigheden er toe leiden dat de gecalculeerde inkomsten en uitgaven niet worden gerealiseerd. De marktomstandigheden beïnvloeden de kosten- en opbrengstenrisico's. Het bedrag dat hiervoor in de reserve bouwgrondexploitatie wordt opgenomen is gelijk aan 10% van de totale kosten van de nog uit te voeren werken in de diverse complexen en 10% van de verwachte opbrengsten van de nog uit te geven gronden in de diverse complexen.

Aankooprisico's

Voor het afdekken van het risico van vroegtijdig verwerven van gronden als gevolg van het voeren van een actief grondbeleid is extra ruimte in de reserve bouwgrondexploitatie gereserveerd.

DEEL 3

FINANCIËLE BEGROTING

Financiële begroting

Inleiding

In de financiële begroting zijn opgenomen:

- het overzicht van baten en lasten
- de uiteenzetting van de financiële positie.

Overzicht baten en lasten

Het overzicht van baten en lasten bevat:

- de baten en lasten en het saldo per programma
- het geraamde resultaat voor bestemming
- de geraamde toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves
- het geraamde resultaat na bestemming
- het overzicht van de geraamde algemene dekkingsmiddelen
- het geraamde bedrag voor onvoorzien
- prijzen, lonen en rente.

Baten en lasten en het saldo per programma

Onderstaand volgt een overzicht van de saldi per programma voor 2009-2012. In het vervolg van deze financiële begroting wordt inzicht gegeven in de baten en lasten per afzonderlijk programma en wordt een analyse gegeven van de verschillen die zijn ontstaan tussen de begrote bedragen in 2008 en 2009. Dit betreft de bestaande baten en lasten, uitgaande van het bestaande beleid. De 'budget-aanpassingen' als gevolg van het nieuwe beleid zijn in de Beleidsbegroting (programmaplan) reeds toegelicht.

*Saldo per programma (bedragen * € 1.000)*

<i>Programma</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>	<i>2011</i>	<i>2012</i>
1. Opgroeien in Epe	-4.754	-4.833	-4.840	-4.943
2. Actief in Epe	-3.570	-3.335	-3.312	-3.312
3. Zorg en opvang	-6.335	-6.335	-6.331	-6.331
4. Ruimte en wonen	-2.409	-2.171	-2.211	-2.191
5. Epe op orde	-5.853	-5.808	-5.812	-5.976
6. Duurzaamheid	289	265	289	289
7. Bedrijvigheid	-624	-629	-634	-639
8. Weer aan het werk	-2.692	-2.654	-2.654	-2.654
9. Veiligheid in Epe	-1.758	-1.873	-1.788	-1.788
10. Toezicht en handhaving	-844	-869	-844	-844
11. Organisatie en bedrijfsvoering	-5.235	-5.892	-6.154	-6.281
12. Overzicht alg.dekkingsmiddelen	33.788	34.148	34.303	34.921
Totaal van de programma's	3	14	12	251

Resultaat voor en na bestemming

Het BBV schrijft voor dat mutaties in de reserves afzonderlijk worden opgenomen als bestemming van het exploitatieresultaat. Daarom wordt eerst het resultaat vóór bestemming bepaald, vervolgens worden de mutaties in de reserves weergegeven. De uitkomst is het resultaat ná bestemming van het saldo.

	2009	2010	2011	2012
Totaal van de programma's (= resultaat inclusief mutaties reserves)	3	14	12	251
- correctie mutaties reserves:				
• toevoeging aan de reserves	2.731	1.718	1.490	1.526
• onttrekkingen aan de reserves	<u>-3.230</u>	<u>- 2.623</u>	<u>- 1.022</u>	<u>- 985</u>
Resultaat voor bestemming	- 496	- 891	480	792
Mutaties reserves (Programma Organisatie en Bedrijfsvoering)				
• toevoeging aan reserves (last)	- 2.731	- 1.718	- 1.490	- 1.526
• onttrekking aan reserves (bate)	<u>3.230</u>	<u>2.623</u>	<u>1.022</u>	<u>985</u>
Resultaat na bestemming	3	14	12	251
<i>Specificatie toevoeging aan reserves:</i>				
• Algemene Reserve				
- waardecorrectie 1,52%	61	30	31	31
• Waardetoevoegingen aan reserves 1,52%	697	409	406	415
• Reserve extra afschr. inv. maatsch. nut (verschil marktrente 2,98%)	793	545	548	575
• Reserve Mediation	10			
• Reserve Doorlichting begroting	360	50		
• Reserve opvang/ egalisatie overhead	102	180		
• Reserve afbouw verplichtingen vanuit AWB	80			
• Reserve vervanging openbare verlichting	108	105	105	105
• Reserves aflossing leningen Nuon/Vitens	344	344	344	344
• Reserve meubilair gymlokalen	31	32	32	33
• Reserve accommodatie welzijnsinstellingen	22	22	23	23
• Reserve onderhoud huisvesting verslavingszorg	1	1	1	1
• Reserve onderhoud St. Crusiusweg 12-1	12			
• Reserve afbouw overhead afdracht afvaltaken	110			
Totaal toevoeging reserves	2.731	1.718	1.490	1.526
<i>Specificatie onttrekking aan reserves:</i>				
• Algemene Reserve				
- liquidatie voorm. Muziekschool	8			
- mediation bezwaarschriften	10			
- inzet eenmalige uitgaven meerjarenbegroting 2009-2012	901			

	2009	2010	2011	2012
• Reserve eenmalige dekkingsmiddelen	347			
- tijdelijke korting algemene uitkering	45			
- vrijval surplus				
• Reserve wachtgelden WIZ	82	75	75	75
• Reserve kwaliteitsverbetering V&H	39			
• Vervanging openbare verlichting		500		
• Reserve Elektronische gemeente (Egem)	109			
• Reserve Co-financiering	10	166	20	20
• Reserve Mediation	10			
• Reserve overbrenging oud archief	150			
• Reserve doorlichting begroting	147	643	20	
• Reserve wijziging financieringssysteem wegen	75	56	40	17
• Reserve winst Nuon en reserve verkoop aandelen VNB	298	298	298	298
• Reserves verkoop aandelen Nuon/Vitens	344	344	344	344
• Reserve aflossing achtergestelde leningen Nuon en Vitens (waardecorrectie t.g.v. exploitatie)	50	66	82	98
• Reserve Integraal Huisvestings Plan (dekking kapitaallasten I.H.P.)	69	69	69	69
• Meubilair gymlokalen		14	14	14
• Reserve Herinplant bossen	42	112		
• Reserve restauratie en onderhoud monumenten	10	10	10	
• Reserve Wet Inburgering Nieuwkomers	45			
• Reserve afbouw overhead overdracht afvaltaken		220		
• Bouwgrondexploitatie	350	50	50	50
• Reserve Ombuigingsoperatie	89			
Totaal onttrekking reserves	3.230	2.623	1.022	985

Overzicht Algemene Dekkingsmiddelen en 'Onvoorzien'

Bedragen * € 1.000	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Onderwerp						
Onroerende-zaakbelasting	3.544	3.734	3.810	3.920	4.034	4.149
Hondenbelasting	153	180	175	95	96	97
Precariobelasting	65	64	72	73	74	75
Forensenbelasting	236	275	290	294	298	303
Toeristenbelasting	479	510	548	556	564	573
Algemene uitkering	24.351	24.976	27.200	27.587	27.627	28.096
Dividend uitkeringen	690	157	169	169	169	169
Saldo financieringsfunctie	-6	-403	-843	-843	-843	-843
Overige alg. dekkingsmiddelen	2.292	2.210	2.428	2.428	2.428	2.428
Totaal	31.803	31.703	33.849	34.279	34.447	35.047
Onvoorzien uitgaven	0	49	69	88	108	117

Voor een toelichting op het overzicht Algemene Dekkingsmiddelen wordt verwezen naar het overzicht zoals dit is opgenomen in de programmabegroting.

Prijzen, lonen en rente

Bij de opstelling van de (meerjaren)begroting (incl. meerjareninvesteringsplan) 2009-2012 zijn de volgende percentages gehanteerd:

	2009	2010	2011	2012
Prijsstijging	3,00%	1,50%	1,50%	1,50%
Loonsomstijging	4,75%	1,50%	1,50%	1,50%
Rente kort geld	4,50%	4,50%	4,50%	4,50%
Rente lang geld	5,00%	5,00%	5,00%	5,00%

Voor het jaar 2009 wordt gewerkt met gedifferentieerde percentages voor de prijs- en loonsomstijging. Hierbij wordt aangesloten met de percentages zoals die worden aangegeven door het centraal planbureau. Voor de jaren 2010 en verder wordt aangesloten bij de percentages zoals die worden gegeven voor de prijsontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product (BBP), zoals aangegeven in de meicirculaire 2008.

De rentepercentages voor kort en lang geld zijn afkomstig uit het kwartaaloverzicht van het tweede kwartaal 2008 van De Nederlandse Bank.

Uiteenzetting van de financiële positie

In de uiteenzetting van de financiële positie worden de consequenties opgenomen van het beleid dat in de begroting is opgenomen. Het betreft het beleid dat al voor de begrotingsbehandeling is aanvaard én het beleid dat met het vaststellen van de begroting wordt aanvaard.

De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- Financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen
- Investerings (economisch / maatschappelijk nut)
- Investerings (vervanging / uitbreiding)
- Financiering
- Stand en verloop reserves en voorzieningen
- Investerings ten laste van de reserve eenmalige dekkingsmiddelen.

Financiële gevolgen van het bestaande en het nieuwe beleid dat in de programma's is opgenomen

De uitkomst van de jaarlijkse afweging in het kader van het begrotingsproces, is samengevat in het volgende overzicht.

Overzicht van de cumulatieve ontwikkeling van lasten en baten	2009	2010	2011	2012
Bestaand beleid (budgetprognose)	1.026.259	1.038.352	1.067.384	1.618.395
Nieuw beleid vorige meerjarenbegroting	-85.000	-100.000	-100.000	-100.000
Investerings vorige meerjarenbegroting	-357.561	-560.475	-667.429	-905.740
Nieuw beleid huidige meerjarenbegroting	-509.961	-467.458	-533.008	-533.008
Investerings huidige meerjarenbegroting	-109.585	-386.158	-294.519	-367.988
Dekkingsmiddelen	39.286	489.286	539.286	539.286
Saldo meerjarenbegroting	3.438	13.547	11.714	250.945

Investerings (economisch / maatschappelijk nut)

Dit onderdeel bevat het totaal van de investeringen die de gemeente heeft gepland, onderverdeeld naar investeringen met een economisch nut en investeringen met een maatschappelijk nut.

(investeringsbedragen x € 1.000)

Omschrijving	2009	2010	2011	2012
Investerings economisch nut	4.328	4.987	2.209	3.958
Investerings maatsch. nut	686	1.823	106	2.053
Totaal	5.015	6.810	2.315	6.011

Investerings (vervanging / uitbreiding)

Dit onderdeel bevat het totaal van de investeringen die de gemeente doet, opgesplitst naar vervangingsinvesteringen en uitbreidingsinvesteringen.

(investeringsbedragen x € 1.000)

Omschrijving	2009	2010	2011	2012
Vervangingsinvesteringen	2.734	1.631	844	3.012
Uitbreidingsinvesteringen	2.281	5.179	1.471	2.999
Totaal	5.015	6.810	2.315	6.011

Financiering

Hiervoor wordt verwezen naar de Paragraaf Financiering.

Stand en verloop reserves en voorzieningen

Voor het verloop van de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar bijlage 14.

Investerings ten laste van de reserve extra afschrijving/eenmalige middelen

De besluitvorming bij de begroting 2008 met betrekking tot extra afschrijving van investeringen met een maatschappelijk nut, is verwerkt in de begroting 2009. Voor de technische verwerking hiervan wordt verwezen naar de in het raadsdossier opgenomen memo over dit onderwerp. Het beleid ten aanzien van extra afschrijving van investeringen en/of eenmalige uitgaven, is gecontinueerd bij de opstelling van de begroting 2009. In de meerjarenbegroting is aangegeven welke eenmalige uitgaven/investeringen in eenmaal afgeschreven worden ten laste van de eenmalige middelen.

Financiële specificatie programma 1 Opgroeien in Epe

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	11.937	11.661	11.529	11.529	11.529	11.529
Lasten nieuw beleid			235	354	407	510
Lasten totaal	11.937	11.661	11.764	11.883	11.936	12.039
Baten bestaand beleid	7.739	7.092	7.010	7.010	7.010	7.010
Baten nieuw beleid				40	86	86
Baten totaal	7.739	7.092	7.010	7.050	7.096	7.096
Saldo	4.198	4.569	4.754	4.833	4.840	4.943

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid. Zie voor een specificatie programma 1 in deel 1.	-235
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden samen met doorberekende prijs- en loonstijgingen conform de begrotingsrichtlijnen, tot een voordeel op dit programma. Zie bijlage 13.	16
• Het restantbudget voor kosten in verband met beleidsadvisering voor het openbaar onderwijs – overgeheveld naar 2008 – vervalt in 2009.	16
• De huur voor ondergrond van de noodgebouwen o.b.s. Spreng Vaassen komt te vervallen na de verwijdering van de noodgebouwen.	5
• Mutaties in de lasten en de rijksbijdragen in het kader van het onderwijs, die budgettair geen effect hebben op het saldo van de begroting.	148
• De gemeente vergoedt aan de RSG de verzekeringskosten en de OZB. De raming is afgestemd op de begroting van de RSG. De verzekeringskosten vallen ten opzichte van 2008 lager uit.	39
• De uitkering vanuit het rijk voor het onderwijsachterstandsbeleid valt hoger uit, de uitgaven worden gelijk gesteld aan de inkomsten.	-17
• Incidentele budgetten in 2008 voor de bredeschoolontwikkeling vervallen in 2009.	20
• Het budget t.b.v. de beheerder van de speeltuinen wordt – conform de meerjarenbegroting 2008-2011 – in 2009 verhoogd.	-7
• Het restant budget - overgenomen vanuit 2007 - in verband met het project aanpakken, vervalt in 2009.	5
• Het budget voor inspecties Kinderopvang wordt van programma 3 overgeheveld naar programma 1.	-6
• Vanuit de Brede Doeluitkering die wij ontvangen voor centra voor jeugd en gezin is circa € 132.000 bestemd voor de Wmo (onderdeel 2). Dit bedrag wordt vooralsnog volledig toegekend aan jeugdhulpverlening.	-132

• Het deel dat wij ontvangen vanuit de brede doeluitkering bestemt voor jeugdgezondheidszorg daalt. De uitgaven aan dit onderdeel worden gelijk gesteld aan de inkomsten.	45
Totaal	-103

Baten:

• Mutaties in de lasten en de rijksbijdragen in het kader van het onderwijs, die budgettair geen effect hebben op het saldo van de begroting.	-171
• De uitkering vanuit het rijk voor het onderwijsachterstandsbeleid valt hoger uit. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door de extra bijdrage die Epe krijgt voor de voorschoolse middelen gedurende het 1e halfjaar van 2009.	17
• De brede doeluitkering voor centra voor jeugd en gezin stijgt ten opzichte van 2008.	72
Totaal	-82

Saldo programma	-185
------------------------	-------------

Financiële specificatie programma 2 Actief in Epe

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	4.579	4.432	4.323	4.309	4.309	4.309
Lasten nieuw beleid			310	89	66	66
Lasten totaal	4.579	4.432	4.633	4.398	4.375	4.375
Baten bestaand beleid	1.019	1.198	1.063	1.063	1.063	1.063
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	1.019	1.198	1.063	1.063	1.063	1.063
Saldo	3.560	3.234	3.570	3.335	3.312	3.312

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 2 in deel 1 van de programmabegroting.	-310
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden samen met doorberekende prijs- en loonstijgingen conform de begrotingsrichtlijnen, tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	-126
• In 2009 is eenmalig een stelpost opgenomen voor een tegemoetkoming in subsidie aan de Wieken als compensatie voor het wegvallen van de huuropbrengst als gevolg van sluiting van de publiekswinkel.	-14
• In de begroting 2008 zijn kosten voor de tijdelijke gebruik van de Hammershoek voor de gebruikers van de EGW geraamd. In 2009 vervallen deze kosten.	33
• Door de verkoop van de Kouwenaar vervallen alle uitgaven geraamd in de begroting 2009 voor dit gebouw.	20
• In 2008 heeft een eenmalige subsidie plaats gevonden voor een kunstgrasveld op het sportcomplex Zichtstede.	54
• Betreft de realisatie van diverse O&O taakstellingen die deels op andere programma's zijn gerealiseerd.	-63
• Door de hoge olieprijs en schaarste op de wereldmarkt zijn de kosten voor kunstmest en graszaad explosief gestegen.	-12
• Betreft de geplande realisatie van de O&O taakstelling samenvoeging werksoorten in de welzijn. In het onderdeel nieuw beleid van de meerjarenbegroting is de geplande realisatie met nog een jaar uitgesteld.	80
• Een deel van de subsidie (€ 12.000) voor st. Vluchtelingenwerk in 2008 was eenmalig, de subsidie voor 2009 is deels verlaagd en wordt overgeplaatst naar programma 3.	38
• Het restantbudget voor groot onderhoud aan de wijkgebouwen wat is overgeheveld vanuit 2007 vervalt in 2009.	87
• Overige kleine verschillen	12
Totaal	-201

Baten:

• Inkomsten verkoop van de Kouwenaar was eenmalig in 2008. Voor 2009 zijn tevens de huur- en overige inkomsten afgeraamd.	-172
• Van het rijk wordt in 2009 een hogere bijdrage voor volwassenen-educatie ontvangen	7
• Aan huuropbrengsten wordt in 2009 meer ontvangen	30
Totaal	-135
Saldo programma	-336

Financiële specificatie programma 3 Zorg en Opvang

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	5.427	7.164	7.296	7.296	7.292	7.292
Lasten nieuw beleid			137	25	25	25
Lasten totaal	5.427	7.164	7.433	7.321	7.317	7.317
Baten bestaand beleid	885	972	981	981	981	981
Baten nieuw beleid			117	5	5	5
Baten totaal	885	972	1.098	986	986	986
Saldo	4.542	6.192	6.335	6.335	6.331	6.331

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 3 in deel 1 van de programmabegroting.	-137
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden samen met doorberekende prijs- en loonstijgingen conform de begrotingsrichtlijnen, tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	-394
• Op het contract met Apeldoorn in het kader van de dienstverlening sociale zaken wordt ingaande 2009 een besparing gerealiseerd. Als gevolg van een verlaging van de risico-opslag en een daling van de bestands grootte wordt de prijs van het contract lager.	332
• Het restantbudget voor invoeringskosten Wmo uit 2006 - overgeheveld naar 2008 - vervalt in 2009.	46
• De bedragen gereserveerd in de begroting voor wachtgelden van een voormalig medewerker van stichting vluchtelingenwerk (i.v.m. de O&O operatie) worden ingaande 2009 verlaagd.	19
• De ROA regeling is in 2008 beëindigd.	14
• Het budget voor vluchtelingenwerk is in 2009 overgeheveld van programma 2 naar programma 3.	-22
• Het budget voor inburgeringstrajecten is in 2009 verlaagd. Conform bestaand beleid worden de uitgaven gelijk gesteld aan de inkomsten.	7
• Op basis van de mei circulaire 2008 valt het budget voor de Wmo hoger uit. Hier tegenover staan hogere inkomsten vanuit de algemene uitkering.	-137
• Overige kleine verschillen	3
Totaal	-269

Baten:

• Baten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 3 in deel 1 van de programmabegroting.	117
• Doordat de ROA regeling in 2008 is beëindigd, worden voor deze regeling geen middelen meer ontvangen vanuit het rijk.	-6
• Het budget voor inburgeringtrajecten is in 2009 verlaagd.	-3
• Betreft indexering van diverse inkomsten.	14
• Overige kleine verschillen	4
Totaal	126
Saldo programma	-143

Financiële specificatie programma 4 Ruimte en wonen

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	10.774	7.602	10.788	10.651	10.544	10.532
Lasten nieuw beleid			303	73	93	73
Lasten totaal	10.774	7.602	11.091	10.724	10.637	10.605
Baten bestaand beleid	10.028	5.422	8.682	8.545	8.418	8.406
Baten nieuw beleid			0	8	8	8
Baten totaal	10.028	5.422	8.682	8.553	8.426	8.414
Saldo	746	2.180	2.409	2.171	2.211	2.191

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 4 in deel 1 van de programmabegroting.	-303
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urenrekening leiden samen met doorberekende prijs- en loonstijgingen conform de begrotingsrichtlijnen, tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	-191
• In 2008 is eenmalig een bedrag opgenomen voor een restauratie aan de Vaassense sluis.	20
• In 2008 is eenmalig een bedrag ter beschikking gesteld voor het maken van een structuurvisie voor het gebied Hogeland in Epe.	40
• Het restantbudget wat is overgeheveld - vanuit 2007 - voor de ontwikkeling van bestemmingsplannen vervalt ingaande 2009.	99
• Betreft een correctie op een onjuiste raming in de begroting 2008 van de stimuleringsregeling goedkope woningbouw. Deze correctie vindt ook plaats aan de baten kant en heeft geen invloed op het saldo van de begroting.	-527
• Het restantbudget wat is overgeheveld - vanuit 2007 - voor bouwtoezicht vervalt ingaande 2009.	75
• Voor 2009 is meer budget nodig voor de uitvoering van de bouwgrondexploitatie. Aangezien de bouwgrondexploitatie budgettair neutraal in de begroting wordt verwerkt is het saldo van de bouwgrondexploitatie overgeboekt naar de post 'onderhanden werk'.	-2.715
• Overige kleine verschillen	13
Totaal	-3.489

Baten:

• Betreft een correctie op een onjuiste raming in de begroting 2008 van de stimuleringsregeling goedkope woningbouw. Deze correctie vindt ook plaats aan de lasten kant en heeft geen invloed op het saldo van de begroting.	527
• De begrote inkomsten vanuit boetes voor het voortijdig verkopen van een sociale koopwoning daalt, doordat het percentage wat dient te worden terugbetaald jaarlijks daalt.	-21
• De verwachte baten in de bouwgrondexploitatie zijn voor 2008 hoger. Aangezien de bouwgrondexploitatie budgettair neutraal in de begroting wordt verwerkt is het saldo van de bouwgrondexploitatie overgeboekt naar de post 'onderhanden werk'.	2.715
• Conform het huurcontract wordt de huur voor 2009 verhoogd.	15
• Overige kleine verschillen (o.a. inflatiecorrectie)	24
Totaal	3.260
Saldo programma	-229

Financiële specificatie programma 5 Epe op orde

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	5.525	6.020	5.960	5.941	5.965	5.988
Lasten nieuw beleid			187	161	141	282
Lasten totaal	5.525	6.020	6.147	6.102	6.106	6.270
Baten bestaand beleid	718	278	294	294	294	294
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	718	278	294	294	294	294
Saldo	4.807	5.742	5.853	5.808	5.812	5.976

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

Lasten:

(* € 1.000)

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 5 in deel 1 van de programmabegroting.	-187
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden samen met doorberekende prijs- en loonstijgingen conform de begrotingsrichtlijnen, tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	95
• Door de verdeling van het areaalaccres stijgt het onderhoudsbudget voor onderhoud wegen.	-5
• Een deel van het areaalaccres 2008 wordt ingezet voor het realiseren van een bezuinigingstaakstelling op de sportvelden.	10
• In 2009 vindt herinplant plaats van de bossen om de schade die is ontstaan in 2007 door een storm te herstellen. Dekking vindt plaats vanuit de reserve 'Herinplant bossen'.	-42
• Het restantbudget wat is overgeheveld vanuit 2007 vervalt ingaande 2009.	9
• Overige kleine verschillen.	-7
Totaal	-127

Baten:

• De verkopen van houtgewas vallen op begrotingsbasis hoger uit.	14
• Overige kleine verschillen.	2
Totaal	16

Saldo programma

-111

Financiële specificatie programma 6 Duurzaamheid

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	5.788	5.380	5.160	5.160	5.160	5.160
Lasten nieuw beleid			50	74	50	50
Lasten totaal	5.788	5.380	5.210	5.234	5.210	5.210
Baten bestaand beleid	5.577	5.309	5.464	5.464	5.464	5.464
Baten nieuw beleid			35	35	35	35
Baten totaal	5.577	5.309	5.499	5.499	5.499	5.499
Saldo	211	71	-289	-265	-289	-289

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 6 in deel 1 van de programmabegroting.	-50
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urenrekening leiden samen met doorberekende prijs- en loonstijgingen conform de begrotingsrichtlijnen, tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	118
• Het containermanagement wordt in 2009 door Circulus B.V. binnen de afgesproken prijs uitgevoerd.	114
• Door de verdeling van het areaalacres stijgt het onderhoudsbudget voor onderhoud wegen.	-5
• De werkelijke kosten voor ongediartebestrijding vallen al jaren hoger uit dan begroot. Deze post is in de begroting structureel verhoogd.	-7
Totaal	170

Baten:

• Baten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 6 in deel 1 van de programmabegroting	35
• Bij de uitbesteding van taken in het kader van de afvalinzameling zijn in 2008 eenmalig containers verkocht.	-40
• Op basis van hogere aantallen en hogere lasten vallen de opbrengsten aan reinigingsrechten hoger uit.	8
• Als gevolg van hogere lasten en een lagere onttrekking aan de voorziening stijgt de opbrengst van de afvalstoffenheffing.	70
• Als gevolg van hogere lasten is een hogere onttrekking van de voorziening rioolrechten noodzakelijk.	114
• Overige kleine verschillen	3
Totaal	190

Saldo programma

360

Financiële specificatie programma 7 Bedrijvigheid

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	548	640	678	678	678	678
Lasten nieuw beleid			9	14	19	24
Lasten totaal	548	640	687	692	697	702
Baten bestaand beleid	96	59	63	63	63	63
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	96	59	63	63	63	63
Saldo	452	581	624	629	634	639

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

- Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 7 in deel 1 van de programmabegroting.
- Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden samen met doorberekende prijs- en loonstijgingen conform de begrotingsrichtlijnen, tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.

-9

-38

Totaal

-47

Baten:

- Overige kleine verschillen

4

Totaal

4

Saldo programma

-43

Financiële specificatie programma 8 Weer aan het werk

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2010	Begroting 2011
Lasten bestaand beleid	6.553	6.586	13.104	13.104	13.104	13.104
Lasten nieuw beleid			38			
Lasten totaal	6.553	6.586	13.142	13.104	13.104	13.104
Baten bestaand beleid	4.357	4.274	10.450	10.450	10.450	10.450
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	4.357	4.274	10.450	10.450	10.450	10.450
Saldo	2.196	2.312	2.692	2.654	2.654	2.654

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 8 in deel 1 van de programmabegroting.	-38
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden samen met doorberekende prijs- en loonstijgingen conform de begrotingsrichtlijnen, tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	-388
• Het budget voor verstrekte toeslagen en uitkeringen WWB wordt – overeenkomstig de daling van de uitkering vanuit het rijk – verlaagd.	214
• Het budget voor de uitkeringen bijzondere bijstand is voor 2009 verhoogd. Conform bestaand beleid worden de uitgaven gelijk gesteld aan de inkomsten.	-21
• De budgetten voor de Wsw worden vanaf 2008 verstrekt aan de gemeenten. Het jaar 2008 wordt verwerkt middels de 1 ^e voortgangsrappportage 2008, daarna jaarlijks opnemen in de begroting.	-6.531
• Het budget voor de uitstroombesteding uit de WWB is in 2009 met € 107.000 verlaagd. Conform bestaand beleid worden de uitgaven gelijk gesteld aan de inkomsten.	107
• Het restantbudget voor Stimulans wat is overgeheveld vanuit 2007 vervalt ingaande 2009. Tevens vervalt een incidentele bijdrage in 2008 voor achterstallig onderhoud.	37
• Het budget voor uitkeringen in het kader van de IOAW is in 2009 verlaagd. Conform bestaand beleid worden de uitgaven gelijk gesteld aan de inkomsten.	134
• Door de invoering van het minimabeleid vallen de uitgaven aan bijzondere bijstand hoger uit.	-71
• Overige kleine verschillen	1
Totaal	-6.556

Baten:

• De middelen die Epe ontvangt voor de langdurigheidstoeslag wordt vanaf 2009 niet meer verstrekt via het Inkomensdeel WWB, maar via de algemene uitkering.	-37
• Het budget voor het inkomensdeel WWB is voor 2009 met € 214.000 verlaagd. Conform bestaand beleid worden de uitgaven gelijk gesteld aan de inkomsten.	-214
• Het budget voor de uitkeringen bijzondere bijstand is voor 2009 verhoogd.	21
• De budgetten voor de Wsw worden vanaf 2008 verstrekt aan de gemeenten. Het jaar 2008 wordt verwerkt middels de 1 ^e voortgangsrapportage 2008, daarna jaarlijks opnemen in de begroting.	6.531
• Het budget voor de uitstroombetaling uit de WWB is in 2009 met € 107.000 verlaagd. Conform bestaand beleid worden de uitgaven gelijk gesteld aan de inkomsten.	-107
• Het budget voor uitkeringen in het kader van de IOAW is in 2009 verlaagd.	-134
• Inflatiecorrectie diverse rijksbijdragen.	87
• Een deel van het minimabeleid wordt bekostigd uit het Fonds Werk en Inkomen. Deze middelen vallen 'vrij' in de begroting ter dekking van de lasten.	29
Totaal	6.176
Saldo programma	-380

Financiële specificatie programma 9 Leefbaar en veilig

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	1.353	1.553	1.661	1.661	1.661	1.661
Lasten nieuw beleid			128	243	158	158
Lasten totaal	1.353	1.553	1.789	1.904	1.819	1.819
Baten bestaand beleid	41	33	31	31	31	31
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	41	33	31	31	31	31
Saldo	1.312	1.520	1.758	1.873	1.788	1.788

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 9 in deel 1 van de programmabegroting.	-128
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden samen met doorberekende prijs- en loonstijgingen conform de begrotingsrichtlijnen, tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	-84
• Op basis van de 1e kadernota van de VNOG blijkt dat onze jaarlijkse bijdrage in 2009 stijgt met € 15.000.	-15
• Voor de periodieke keuring/controlle van het brandweerkorps zijn extra middelen benodigd.	-5
• Uit de opgestelde onderhoudsplanning voor de brandweerkazerne Vaassen blijkt dat het onderhoudsbudget van de kazernes structureel moet worden verhoogd met € 10.000.	-10
• Het restantbudget wat is overgeheveld vanuit 2007 vervalt ingaande 2009.	5
• Overige kleine verschillen	1
Totaal	-236

Baten:

• Overige kleine verschillen	-2
Totaal	-2
Saldo programma	-238

Financiële specificatie programma 10 Toezicht en handhaving

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	1.255	1.686	1.545	1.545	1.545	1.545
Lasten nieuw beleid				25		
Lasten totaal	1.255	1.686	1.545	1.570	1.545	1.545
Baten bestaand beleid	612	638	701	701	701	701
Baten nieuw beleid						
Baten totaal	612	638	701	701	701	701
Saldo	643	1.048	844	869	844	844

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

- Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden samen met doorberekende prijs- en loonstijgingen conform de begrotingsrichtlijnen, tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.

141

Totaal

141

Baten:

- Betreft verwerking van de verlaging van het horeca-exploitatie tarief in de begroting 2009.
- Als gevolg van hogere lasten is een hogere onttrekking aan de voorziening begraafrechten noodzakelijk.

-10

73

Totaal

63

Saldo programma

204

Financiële specificatie programma 11 Organisatie en bedrijfsvoering

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	18.234	18.888	7.879	8.285	8.431	8.819
Lasten nieuw beleid			1.365	447	180	244
Lasten totaal	18.234	18.888	9.244	8.732	8.611	9.063
Baten bestaand beleid	9.677	14.775	2.422	2.357	2.417	2.762
Baten nieuw beleid			1.587	483	40	20
Baten totaal	9.677	14.775	4.009	2.840	2.457	2.782
Saldo	8.557	4.113	5.235	5.892	6.154	6.281

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Lasten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 11 in deel 1 van de programmabegroting.	-1.365
• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden samen met doorberekende prijs- en loonstijgingen conform de begrotingsrichtlijnen, tot een voordeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	15
• In de begroting 2008 waren zowel voor het project Minder regels als voor het ontwikkelen van indicatoren eenmalige bedragen opgenomen die in 2009 vervallen.	10
• De verkiezingen in 2009 brengen kosten met zich mee die nog niet geraamd zijn in de begroting (in 2008 waren er namelijk geen verkiezingen).	-23
• De storting in de pensioensvoorziening wethouders is structureel te laag. In voorgaande jaren is geen rekening gehouden met een rentetoevoeging aan de voorziening.	-39
• Door een hoger aantal rijbewijzen stijgen de afdrachten aan rijksleges.	-5
• Door een hoger aantal reisdocumenten stijgen de afdrachten aan rijksleges.	-29
• De jaarlijkse contributie aan de VNG valt in 2009 hoger uit.	-5
• Het budget voor de rekenkamer zat in het verleden verkeerd in de begroting, bij de begroting 2009 is dit gecorrigeerd.	10
• De vergoedingen aan de raadsleden vallen hoger uit in 2009.	-3
• De kosten aan voormalig personeel vallen lager uit in 2009.	29
• De post 11% BCF (niet compensabele btw VD) is vanaf 2009 gebaseerd op een driejaarlijks gemiddelde en als gevolg daarvan verhoogd van € 45.000 naar € 71.500. Deze post komt van programma 12.	-72
• Betreft de stelpost i.v.m. het geraamde voordeel door extra afschrijving van investeringen met een maatschappelijk nut (IMN). Zie de memo hierover aan het College d.d. 2-7-2008 (ter inzage in het raadsdossier).	102

• Stelposten algemeen: een nadeel dat veroorzaakt wordt door de opname van de volgende stelposten: - onderuitputting: - € 215.000 - extra loonkostenstijging 2009 (van 2% naar 4,75%): € 305.000 - stijging prijsindex 2008 (van 1,94% naar 2,25%): € 63.000 - extra prijsindexering (van 2% naar 3%): € 337.000 - indexering uitg. lokaal sociaal beleid: (2% naar 2,75%): € 23.000 - prijsstijging kap.lasten investeringen overloop 1,75%: € 7.000 - te realiseren voordeel door extra afschr. IMN: - € 70.000 - verhoging rente van 4,5 naar 5%: € 166.000 Totaal: € 616.000. Ten opzichte van de raming 2008 leidt dit tot een nadeel van € 350.000.	-350
• In 2009 wordt € 164.000 minder gestort in de algemene reserve dan in 2008. In 2008 is de storting van enkele grondopbrengsten in de algemene reserve geraamd.	164
• Uit de opgestelde onderhoudsplanning voor de gymlokalen blijkt dat het onderhoudsbudget voor de gymlokalen structureel moet worden verhoogd met € 10.000.	-10
• Om aan de verplichtingen als gevolg van de afwikkeling van ombuigingstaakstellingen te kunnen voldoen is instelling van een reserve noodzakelijk.	-80
• Om verlaging van overheadkosten als gevolg van bestaande en toekomstige uitbesteding van taken te kunnen bekostigen is instelling van een reserve noodzakelijk.	-102
• In 2009 wordt € 11.398.000 minder gestort in de bestemmings-reserves dan in 2008. Het verschil wordt in hoofdzaak verklaard doordat in 2008 aanzienlijke bedragen zijn gestort in de reserves m.b.t. accommodaties en andere uitgaven die worden gedekt uit eenmalige middelen. Voor een specificatie van de geraamde stortingen in reserves wordt verwezen naar bijlage 14.	11.398
• Overige kleine verschillen	-1
Totaal	9.644

Baten:

• Baten nieuw beleid: dit betreft de financiële consequenties van het nieuwe beleid. Een specificatie hiervan is opgenomen in programma 11 in deel 1 van de programmabegroting.	1.587
• Doordat er restauratiewerkzaamheden plaatsvinden aan de Cannenburch kan er getrouwd worden tegen een gereduceerd tarief. Dit levert een nadeel op in de begroting.	-6
• Door een lager aantal verstrekkingen vallen de inkomsten lager uit.	-6
• Door een hoger aantal rijbewijzen stijgen de inkomsten op dit product.	40
• Door een hoger aantal reisdocumenten stijgen de inkomsten op dit product.	29
• Op basis van de meicirculaire 2008 is een stelpost opgenomen voor extra inkomstenstijging van 2% naar 3%.	172
• De vergoeding vanuit het rijk voor de waarderingskosten op basis van de wet WOZ is vanaf 2009 opgenomen in de algemene uitkering.	-172
• In 2009 wordt € 3.232.000 minder onttrokken aan de algemene reserve dan in 2008. Het verschil wordt veroorzaakt doordat in 2008 ten laste van de algemene reserve nieuwe reserves zijn gevormd en eenmalige uitgaven zijn gedekt.	-3.232
• In 2009 wordt € 9.191.000 minder onttrokken aan de bestemmings-reserves dan in 2008. Het verschil wordt in hoofdzaak verklaard doordat in 2008 aanzienlijke bedragen zijn onttrokken aan de reserve 'extra afschrijving' in verband met storting in de reserves met betrekking tot accommodaties. Een specificatie van de geraamde onttrekkingen is opgenomen in bijlage 14.	-9.191
• Overige kleine verschillen	13
Totaal	-10.766
Saldo programma	-1.122

Financiële specificatie Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Bedragen * € 1.000

	Realisatie 2007	Begroting 2008	Begroting 2009	Begroting 2010	Begroting 2011	Begroting 2012
Lasten bestaand beleid	304	364	414	434	434	434
Lasten nieuw beleid						
Lasten totaal	304	364	414	434	434	434
Baten bestaand beleid	32.107	31.926	34.202	34.672	34.827	35.445
Baten nieuw beleid				-90	-90	-90
Baten totaal	32.107	31.926	34.202	34.582	34.737	35.355
Saldo	-31.803	-31.562	-33.788	-34.148	-34.303	-34.921

Toelichting op mutaties lasten en baten

- = nadeel / + = voordeel

(* € 1.000)

Lasten:

• Mutaties in de kapitaallasten en in de urentoerekening leiden samen met doorberekende prijs- en loonstijgingen conform de begrotingsrichtlijnen, tot een nadeel op dit programma. Voor een analyse van de kapitaallasten en de loon- en prijsstijging wordt verwezen naar bijlage 13.	-51
• Jaarlijks wordt er een nieuwe raming voor het structurele deel van de post onvoorzien toegevoegd.	-19
• De post oninbare vorderingen is verhoogd met € 25.000 op basis van het 3-jaarlijks gemiddelde.	-25
• De post voor 11% niet-compensabele btw (verdeeldienst) is verplaatst naar programma 11.	45
Totaal	-50

Baten:

• Autonome inkomstenstijging	99
• De rentebaten van de achtergestelde leningen van NUON en Vitens dalen door de jaarlijkse aflossingen. Dit wordt deels opgeheven doordat de waarde-toevoeging van de reserves (waarin de aflossingen worden gestort) ten gunste komen van de algemene dienst. Het percentage van de waardetoevoeging over de reserve is lager dan het rentepercentage van de Nuon (6,5%).	-28
• Het te ramen dividend wordt gebaseerd op het 3-jaarlijks gemiddelde van de 3 jaren voorafgaand aan het lopende begrotingsjaar. Voor 2009 wordt uitgegaan van een dividenduitkering van € 178.000. In 2008 is € 157.000 geraamd.	21
• O.b.v. de meicirculaire 2008 valt de algemene uitkering hoger uit. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door hogere accressen in het jaar 2009. Een groot deel van deze extra middelen zijn bestemd voor het opvangen van loon- en prijsstijgingen.	1.963
• O.b.v. de meicirculaire 2008 valt de uitkering vanuit het rijk voor de Wmo hoger uit.	133
• De opbrengst OZB gebruikers stijgt als gevolg van autonome stijgingen.	17
• De opbrengst OZB zakelijk stijgt als gevolg van autonome stijgingen.	159
• De opbrengst forensenbelasting stijgt als gevolg van autonome stijgingen.	15

• De opbrengst van de toeristenbelasting stijgt als gevolg van een aanpassing van het tarief van € 0,75 naar € 0,80.	38
• Door lagere aantallen daalt de hondenbelasting.	-9
• Door hogere aantallen stijgt de precariobelasting.	8
• Als gevolg van een lagere reservepositie in 2009 daalt de bespaarde rente.	-149
• Overige kleine verschillen	9

Totaal

2.276

Saldo programma

2.226

DEEL 4

BIJLAGEN

Bijlage 1 Bestuurlijk kader

Inleiding.

In deze bijlage worden de hoofdpunten beschreven uit de "Toekomstvisie Epe 2010", uit het Collegeakkoord 2006-2010 en van het sturingsmodel "regiegemeente" op basis waarvan de gemeente Epe de taken en rollen wil vervullen. Deze hoofdpunten vormen een richtinggevend kader voor de inrichting en uitvoering van de programmabegroting.

Hoofdpunten uit de toekomstvisie.

De hoofdpunten uit de "Toekomstvisie Epe 2010" zijn:

Basisvisie: Voortbouwen op kwaliteit.

Het centrale motto is: "Voortbouwen op kwaliteit"! Optimaliseren van bestaande kwaliteiten, sterke punten en eigenschappen. Het uitgangspunt is uitgaan van een beperkte ontwikkeling. Dit houdt in het bestaande niveau te handhaven en/of kwalitatief te verbeteren.

Verjonging en vergrijzing

Actief bijstellen van de huidige trend van vergrijzing door te proberen de jongeren voor de Eper samenleving te behouden en zo mogelijk het aandeel van deze bevolkingsgroep te vergroten. Bepalend hierin zijn voldoende mogelijkheden voor wonen en werken en een aantrekkelijk en gevarieerd voorzieningenniveau. Uiteraard wordt ook blijvend aandacht besteed aan de ouderen.

Voorzieningen en kernen

In elke kern een basisaanbod van voorzieningen realiseren en voor meer specifieke functies een beperkte concentratie in de grote kernen Epe en Vaassen, tenzij uit onderzoek blijkt dat een andere plek meer geschikt is. In de ontwikkeling van voorzieningen wordt waar mogelijk een combinatie gemaakt met recreatie en toerisme.

Recreatie en toerisme

Beperkte mogelijkheden bieden aan verbreding en vernieuwing van het toeristisch recreatieve product. Recreatie en toerisme beïnvloeden de lokale samenleving onder meer door een hoger voorzieningenniveau en het bieden van werkgelegenheid, maar ook door aantasting van de leefbaarheid en van natuur en landschap.

Buitengebied

De gemeente Epe kiest voor een actieve opstelling in de ontwikkeling van het buitengebied. Hierbij wordt rekening gehouden met de kwaliteit van natuur en landschap. De zogenaamde middenzone (gebied tussen de dorpenweg en de A50) biedt ontwikkelingsmogelijkheden op diverse terreinen: woningbouw, werkgelegenheid, recreatie en toerisme, agrarische bedrijvigheid en voorzieningen.

Hoofdpunten uit het Collegeakkoord 2006-2010

- Het collegeakkoord sluit aan bij de wens van vele inwoners om het landschappelijke en dorpse karakter van onze gemeente te behouden. Epe is bij uitstek een woongemeente met een daarbij behorend voorzieningenniveau. Belangrijke pijlers: wonen en de woonomgeving. De zorg voor een evenwichtig woningaanbod is een belangrijk speerpunt. Ook het behoud van de leefbaarheid van onze dorpen en wijken en de leefbaarheid van het platteland vragen om aandacht. Het behoud van ons cultuur- en natuurhistorisch erfgoed is belangrijk, ook voor het versterken van de identiteit van onze gemeenschap.
- Recreatie/toerisme en duurzame landbouw zijn belangrijke economische pijlers. Epe zal zich meer als recreatiegemeente moeten profileren waarbij rust, ruimte en stilte de kernwaarden zijn. De landbouw als economische drager van de regio dreigt in betekenis in te boeten, met mogelijke gevolgen voor het waardevolle landschapsbeeld. Daarom zullen initiatieven en experimenten die bijdragen aan een vitaal platteland worden ondersteund.
- De vergrijzing is een ontwikkeling die we niet kunnen tegenhouden, maar die vraagt om maatregelen. Steeds meer ouderen vragen om aangepaste woningen en hebben zorg en ondersteuning nodig. De aandacht voor ouderen mag echter niet ten koste gaan van onze jeugd. Om de jeugd aan Epe te binden zullen meer betaalbare woningen moeten worden gebouwd en ook zullen er voldoende voorzieningen voor jongeren moeten zijn.

- We constateren dat er ook een groep mensen is, die zich zelf niet kunnen redden en buiten de samenleving dreigen te vallen. Voor deze groep vormt de gemeente een vangnet. Mensen die geen werk hebben zullen worden begeleid naar werk. Voor mensen met een te grote afstand tot de arbeidsmarkt zal een activeringsbeleid worden ontwikkeld, om de kans op isolement te voorkomen of te verkleinen.
- Lokale politiek is van en voor de burger. De inwoners van onze gemeente weten wat ze willen en niet willen. Daarom is het vanzelfsprekend dat ze meer dan één keer in de vier jaar hun stem kunnen laten horen, bijvoorbeeld via referenda.
- Vrijwilligerswerk is onmisbaar voor een leefbare samenleving. Onze gemeente kent nog een bloeiend verenigingsleven waarin vele vrijwilligers actief. Het belang van vrijwilligerswerk zal de komende jaren alleen maar toenemen. Daarom zullen wij het vrijwilligerswerk en de mantelzorg blijven steunen.
- In hoeverre de speerpunten ook daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden is de komende jaren afhankelijk van rijks en provinciaal beleid en de ontwikkeling van de financiële positie van de gemeente. Wij wensen een solide financieel beleid te voeren en de lasten voor de burgers niet te verzwaren. Elk jaar zal in de Perspectiefnota en de programmabegroting moeten worden aangegeven welke ruimte benut kan worden voor de realisering van nieuw beleid.

Regiegemeente

De wijze waarop de gemeente de taken en rollen wil vervullen vormt een kader in de uitvoering van activiteiten. Uitgaan van het sturingsmodel “regiegemeente”. Hieraan liggen de volgende opvattingen ten grondslag:

- Meer overlaten aan maatschappelijke organisaties danwel uitbesteding aan commerciële partijen.
- Zakelijkere relaties (subsidies op basis van prestatiecontracten) met partners op het gebied van welzijn, sport, onderwijs en cultuur.
- Streven naar grotere betrokkenheid van burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven.
- Meer wijkgericht werken en meer nadruk op samenwerken met burgers en partners (faciliteren en stimuleren).
- Zakelijker en efficiënter werken met ondernemerszin.
- Actief mogelijkheden opzoeken om de uitvoering in samenwerking met andere gemeenten te doen.
- Beleidscapaciteit inzetten ter realisering van de “Toekomstvisie Epe 2010”, vertaling van beleid naar efficiënte uitvoering en het functioneren van het politieke bestuur.
- De gemeente Epe hanteert onder de noemer “regiegemeente” de volgende sturingsvormen:
- Regie. De taakuitvoering van de gemeente richt zich erop verschillende dienstverlenende organisaties binnen een “keten” tot afstemming en samenwerking te brengen om zo tot een beter resultaat te komen.
- Gebiedsgericht werken. Dit vindt plaats binnen het domein van de openbare ruimte binnen afgebakende gebieden en omvat de fysieke zorg. Het gaat niet om een binnengemeentelijke decentralisatie. Vraagsturing nu voornamelijk via de servicelijn openbare ruimte.
- Gebiedsgerichte projecten. Het gaat hierbij om maatwerk voor een buurt, wijk of gebied en vindt alleen plaats als voor de oplossing van problemen een gezamenlijke aanpak van sociaal en fysiek nodig is. Daarbij geldt als uitgangspunt: samenwerking van burgers, betrokken maatschappelijke organisaties en gemeente.
- Interactieve beleidsontwikkeling. Betrokken burgers en maatschappelijke organisaties brengen kennis en draagvlak in bij de totstandkoming van overheidsbeleid. In de gemeente Epe wordt dit uitsluitend toegepast bij het tot stand brengen van strategisch beleid (bijv. toekomstvisie) en is bij uitstek een instrument voor de raad.
- Uitbesteden. Het uitbesteden van gemeentelijke taken om kwaliteitsvoordelen te behalen, wordt verder als optie onderzocht. Dit vanwege een aantal succesvolle ervaringen daarmee. Dit geldt niet voor uitbesteden op basis van het behalen van financieel voordeel.
- Samenwerken. Samenwerking met andere gemeente vindt plaats op basis van “shared services”. Door samenwerking tussen gemeenten worden capaciteit en expertise voor uitvoering gebundeld en op een efficiënte wijze benut. De kwetsbaarheid van de ambtelijke capaciteit neemt af en de professionaliteit toe. Daarnaast vindt samenwerking plaats via de WGR-regio's en op basis van gezamenlijk belang.

Bijlage 2 Collegeprogramma 2006-2010

Pijler Sociaal

Programma 1: Opgroeien in Epe (onderwijs, jeugd)

Collegeakkoord	Collegeprogramma		
Speerpunten van beleid	Politieke dossiers	Portefeuillehouder	Beoogd resultaat
Voorkomen overlast jeugd.	<i>Project Aanpakken</i>	1. R. de Vries 2. M. van Lente	Uitgevoerd actieplan.
	<i>Jeugd en veiligheid</i>	1. R. de Vries 2. M. van Lente	Programma jeugd en veiligheid is opgenomen in beleidsnota Integraal Jeugdbeleid en wordt uitgevoerd.
Bieden van aanbod buitenschoolse culturele, maatschappelijke en sportactiviteiten.	<i>Brede schoolconcept</i>	1. F. van Dam 2. H.J. Berkhoff 3. R. de Vries	Ontwikkelde visie op invoering van het brede schoolconcept in de gemeente Epe. Een aantal gerealiseerde brede scholen in de gemeente Epe.
	<i>Buitenschoolse activiteiten aanbod</i>	1. F. van Dam 2. H.J. Berkhoff 3. R. de Vries	Een opgesteld educatief programma voor het primair onderwijs waarbij alle disciplines (kunst, cultuur, sport) aan bod komen. Een opgesteld naschools programma voor het voortgezet onderwijs.
	<i>Jeugdzorg</i>	1. H.J. Berkhoff 2. R. de Vries	Programma jeugd en zorg is opgenomen in de beleidsnota integraal jeugdbeleid en uitvoeren.
		H.J. Berkhoff	Een gerealiseerde sociale kaart (voor jongeren, ouders en verwijzers) die frequent bijgehouden wordt.
		1. H.J. Berkhoff 2. F. van Dam	Verbeterde zorgstructuren in het basisonderwijs in de regio.
Tegengaan schooluitval voortgezet onderwijs.	<i>Voortijdig schooluitval</i>	F. van Dam	Opgezette samenwerkingsstructuur in aanpak voortijdig schoolverlaten in de Stedendriehoek.
		F. van Dam	Ontwikkeld leerlingenoverdrachtsdossier basisonderwijs – voortgezet onderwijs.
		1. F. van Dam 2. R. de Vries	Programma jeugd en educatie/ werk is opgenomen in de beleidsnota integraal jeugdbeleid en wordt uitgevoerd.

Programma 2: Actief in Epe (welzijn, sport, cultuur, accommodaties)

Collegeakkoord	Collegeprogramma		
Speerpunten van beleid	Politieke dossiers	Portefeuillehouder	Beoogd resultaat
Ondersteunen en stimuleren van voorzieningen op het terrein van welzijn sport, cultuur. <i>Financiële middelen: +</i>	<i>Voorzieningen welzijn, sport en cultuur</i>	1. R. de Vries / H.J. Berkhoff 2. J. van Nuijs 3. F. van Dam	Geactualiseerde sportnota.
			Gerealiseerd project "Accommodaties in Epe".
			Stimuleren samenwerking organisaties en verenigingen in gebruik voorzieningen en activiteiten aanbod.
Bevorderen toegankelijkheid voorzieningen voor welzijn, sport en cultuur. <i>Financiële middelen: +</i>	<i>Financiële toegankelijkheid voorzieningen welzijn, sport en cultuur</i>	1. J. van Nuijs 2. H.J. Berkhoff 3. R. de Vries	Ontwikkelde en ingevoerde regeling die financiële toegankelijkheid bevordert voor mensen met een beperkt inkomen.
Ondersteunen van vrijwilligerswerk en mantelzorg.	<i>Vrijwilligerswerk en mantelzorg</i>	1. H.J. Berkhoff 2. J. van Nuijs	Opstelde nota mantelzorg en vrijwilligers in de zorg met een uitvoeringsprogramma. Opgestelde nota "Maatschappelijke participatie" met daarin opgenomen o.a. het vrijwilligerswerk, cliëntenparticipatie en een uitvoeringsprogramma.

Programma 3: Zorg en Opvang (maatschappelijke ondersteuning, zorg, mensen met een achterstand)

<i>Collegeakkoord</i>	<i>Collegeprogramma</i>		
Speerpunten van beleid	Politieke dossiers	Portefeuillehouder	Beoogd resultaat
Integrale aanpak beleid en uitvoering op de terreinen wonen, zorg en welzijn.	<i>Wonen, zorg, welzijn: integrale aanpak</i>	1. H.J. Berkhoff 2. J. van Nuijs	Behoeftte aan en mogelijkheden van woonzorgzones en woonvormen voor ouderen en gehandicapten zijn bepaald.
			(Aanzet tot) Realisatie van woonzorgzones.
			(Aanzet tot) Realisatie van een aantal woonvormen voor ouderen en gehandicapten.
			(Aanzet tot) Realisatie van een verpleeghuisvoorziening in de gemeente.
	<i>Integraal ouderenbeleid</i>	H.J. Berkhoff	Opstelde beleidsnota integraal ouderenbeleid met uitvoeringsprogramma.

Pijler Fysiek

Programma 4: Ruimte en Wonen (ruimtelijke ordening, wonen)

<i>Collegeakkoord</i>	<i>Collegeprogramma</i>		
Speerpunten van beleid	Politieke dossiers	Portefeuillehouder	Beoogd resultaat
Creëren evenwichtig woningaanbod.	<i>Wonen</i>	J. van Nuijs	De woonvisie is in uitvoering. Gerealiseerd zijn de notities starterregelingen, woningsplitsing, bindingseisen en prestatieafspraken met Triada Wonen.
			Evaluatie en actualisatie van het woningtoewijzingsbeleid.
			Inventarisatie van bouwplekken in buitengebied binnen uit te werken zones landschapsversterking (uitwerking provinciaal streekplan).
Behouden van cultuur- en natuurhistorisch erfgoed. <i>Financiële middelen:</i> +	<i>Cultuur- en natuurhistorisch erfgoed</i>	1. J. van Nuijs 2. F. van Dam	Opgesteld beleidskader voor archeologische/ cultuurhistorische waarden met uitwerkingsprogramma.

Programma 5: Epe op orde (beheer en onderhoud openbare ruimte)

<i>Collegeakkoord</i>	<i>Collegeprogramma</i>		
Speerpunten van beleid	Politieke dossiers	Portefeuillehouder	Beoogd resultaat
Verbeteren ontsluiting bedrijventerreinen.	<i>Ontsluiting bedrijventerrein Kweekweg</i>	1. J. van Nuijs 2. F. van Dam	Uitgevoerd haalbaarheidsonderzoek ontsluitingsweg bedrijventerrein Kweekweg in noordelijke richting.
Stimuleren veilig langzaam verkeer.	<i>Verkeer en vervoer</i>	R. de Vries	Opgesteld verkeer en vervoersplan met uitvoeringsprogramma.
Verbeteren vindbaarheid in buitengebied. <i>Financiële middelen:</i> +	<i>Huisnummering buitengebied</i>	1. H.J. Berkhoff 2. M. van Lente	Aangepaste huisnummering in buitengebied overeenkomstig buurgemeenten.

Programma 6: Duurzaamheid (milieu, afvalverwijdering)

<i>Collegeakkoord</i>	<i>Collegeprogramma</i>		
Speerpunten van beleid	Politieke dossiers	Portefeuillehouder	Beoogd resultaat
Goede en efficiënte afvalverwerking.	<i>Milieustraat</i>	H.J. Berkhoff	Verruimde openingstijden.
			Realisatie van samenwerkingsverbanden.
	<i>Tarieven afvalverwerking</i>	H.J. Berkhoff	Onderzoek naar voordelen afstemming tarieven op buurgemeenten. Keuze gemaakt voor een afstemmingsvariant.
			Onderzoek naar effecten van invoeren Diftar. Besluit over invoeren Diftar.
	<i>Afvalverwerking: initiatieven burgers</i>	H.J. Berkhoff	Stimuleren projecten om zwerfvuil tegen te gaan.
			Stimuleren van zelfcomposter.

Pijler Economie

Programma 7: Bedrijvigheid (lokale economie, recreatie en toerisme)

<i>Collegeakkoord</i>	<i>Collegeprogramma</i>		
Speerpunten van beleid	Politieke dossiers	Portefeuillehouder	Beoogd resultaat
Sterkere profilering als "gemeente voor recreatie en toerisme". <i>Financiële middelen:</i> +	<i>Recreatie en toerisme</i>	1. F. van Dam 2. J. van Nuijs	Opgestelde nota Recreatie en Toerisme met uitvoeringsprogramma.
Evenwichtige duurzame ruimteontwikkeling voor bedrijven in de gemeente Epe.	<i>Bedrijventerreinen</i>	F. van Dam	Opgestelde startnotitie over visieontwikkeling bedrijven en bedrijventerreinen.
	<i>Uitplaatsen bedrijven</i>	1. F. van Dam 2. J. van Nuijs	Twee ISV-projecten uitplaatsing bedrijven gerealiseerd.
	<i>Verplaatsing dierenpark Wissel</i>	1. F. van Dam 2. J. van Nuijs 3. H.J. Berkhoff	Gesloten overeenkomst over de verplaatsing van het dierenpark met de provincie, waterschap en initiatiefnemer.
Ontwikkelen van vitaal en duurzaam platteland.	<i>Mogelijkheden agrarische bebouwing</i>	1. F. van Dam 2. J. van Nuijs	Opgestelde notitie Vrijkomende Agrarische Bebouwing.
Ondersteunen middenstand.	<i>Middenstand</i>	F. van Dam	Opgestelde beleidsvisie detailhandel.

Programma 8: Weer aan het werk (uitvoering Wet Werk en Bijstand)

<i>Collegeakkoord</i>	<i>Collegeprogramma</i>		
Speerpunten van beleid	Politieke dossiers	Portefeuillehouder	Beoogd resultaat
Vergroten van maatschappelijke participatie.	<i>Activeringsbeleid</i>	J. van Nuijs	Opgestelde trajectplannen voor uitkeringsgerechtigden in de B-stroom (zonder perspectief op betaalde arbeid) ter voorkoming van sociaal isolement.
	<i>Uitstroom WWB</i>	J. van Nuijs	Verhoogd uitstroombepaalde.
Bestrijding armoede met aandacht voor ouderen en gezinnen met minimuminkomen.	<i>Armoedebestrijding</i>	J. van Nuijs	Optimale benutting budget bijzondere bijstand.
	<i>Schuldenproblematiek</i>	J. van Nuijs	Gemeentelijke bemiddeling en financiering bij problematische schulden die niet via het wettelijke traject gesaneerd kunnen worden.

Pijler Veiligheid

Programma 9: Leefbaar en veilig (openbare orde, leefbare en veilige leefomgeving)

<i>Collegeakkoord</i>	<i>Collegeprogramma</i>		
Speerpunten van beleid	Politieke dossiers	Portefeuillehouder	Beoogd resultaat
Voortvarende en actieve aanpak overlast.	<i>Inzet politie</i>	M. van Lente	Jaarlijks afspraken met de politie over en inzet op gemeentelijke speerpunten.
	<i>Jeugd en veiligheid</i>	1. R. de Vries 2. M. van Lente 3. J. van Nuijs	Programma jeugd en veiligheid opnemen in beleidsnota Integraal Jeugdbeleid en uitvoeren.
	<i>Preventie</i>	1. H.J. Berkhoff 2. J. van Nuijs	Inzet van welzijns- en zorgvoorzieningen via (subsidie)afspraken en/of convenanten met maatschappelijke organisaties en burgers.
Veilige woon- en leefomgeving.	<i>Integraal veiligheidsplan</i>	J. van Nuijs	Met bewoners een integraal veiligheidsplan opzetten.
	<i>Keurmerk veilig</i>	J. van Nuijs	Keurmerken "veilig wonen" en "veilig ondernemen" opgenomen in elke overeenkomst tussen gemeente en projectontwikkelaar.
Bevorderen leefbaarheid. <i>Financiële middelen: +</i>	<i>Samenwerking leefbaarheid</i>	1. J. van Nuijs 2. H.J. Berkhoff 3. M. van Lente 4. R. de Vries 5. F. van Dam	Uitwerkte samenwerkingsstructuur leefbaarheid: wijk-/ buurtgericht werken, ketenbenadering.
	<i>Burgerinitiatieven</i>	1. J. van Nuijs 2. H.J. Berkhoff	Opgestelde en ingevoerde (subsidie)methodiek voor initiatieven van burgers gericht op het bevorderen van leefbaarheid in de wijk.
	<i>Dorpsvisies</i>	1. J. van Nuijs 2. H.J. Berkhoff	Opgestelde visie per dorp met een uitwerkingsprogramma in samenwerking met de bevolking.

Programma 10: Toezicht en handhaving (toezicht en handhaving)

<i>Collegeakkoord</i>	<i>Collegeprogramma</i>		
Speerpunten van beleid	Politieke dossiers	Portefeuillehouder	Beoogd resultaat
Toezicht houden en handhaven op adequaat niveau.	<i>Toezicht en handhaving</i>	1. F. van Dam 2. M. van Lente	Inzet van geadviseerde handhavingcapaciteit (K+V 2005). Vastgesteld nieuw handhavingsbeleid.
	<i>Bestuurlijke boete</i>	1. F. van Dam 2. M. van Lente	Uitgevoerd onderzoek en besluit over invoeren "bestuurlijke boete".
Gemeente geeft goede voorbeeld.	<i>Dienstverlening</i>	1. F. van Dam 2. M. van Lente	Snel en zorgvuldig handelen via de Publiekswinkel.
			Gemonitorde vergunningverlening en handhaving.

Pijler Organisatie

Programma 11: Organisatie en bedrijfsvoering (bestuur, organisatie, financiën)

<i>Collegeakkoord</i>	<i>Collegeprogramma</i>		
Speerpunten van beleid	Politieke dossiers	Portefeuillehouder	Beoogd resultaat
Betrekken burgers bij bestuur: lokaal bestuur is van en voor de burger. <i>Financiële middelen:</i> +	<i>Burger en bestuur</i>	M. van Lente	Uitgevoerd onderzoek naar methoden om de betrokkenheid van de burgers bij het bestuur te vergroten. Keuze in de toe te passen methoden.
	<i>Toekomstvisie</i>	1. M. van Lente 2. J. van Nuijs 3. H.J. Berkhoff 4. R. de Vries 5. F. van Dam	Geactualiseerde toekomstvisie.
Invullen rol regiegemeente.	<i>Regiegemeente</i>	M. van Lente	Verdere invulling rol "regiegemeente".
		M. van Lente	Standpunt bepaald over samenwerkingsverbanden met omliggende gemeenten.
Een klantgerichte, efficiënt en effectief opererende gemeentelijke organisatie.	<i>Gemeentelijke organisatie</i>	M. van Lente	Doorontwikkelde organisatievorm "Publieksmodel".
	<i>Regelgeving</i>	1. F. van Dam 2. M. van Lente	Opgezet en ingevoerd project "Minder regels".
Verantwoord inzetten belastingen. <i>Financiële middelen:</i> +	<i>Gemeentelijke belastingen</i>	R. de Vries	Jaarlijks vastgestelde WOZ-waarde.
			Uitgevoerd onderzoek naar differentiatie voor specifieke leges en rechten.
		H.J. Berkhoff	Hondenbelasting omgezet naar een doelbelasting.
		F. van Dam	Onderzoek afgerond naar de omzetting van de toeristenbelasting in een doelbelasting.
Solide financieel beleid.	<i>Programma begroting</i>	R. de Vries	Gehanteerde uitgangspunten voor solide financieel beleid: Structureel sluitende meerjarenbegroting. Beoordeling financiële effecten van besluitvorming binnen de kaders van een sluitende begrotingen meerjarenbegroting en de invloed hiervan op de middellange (5-20 jaar) en lange termijn (20-40 jaar). De raming in de begroting voor onderuitputting bedraagt maximaal: € 204.000. Geen structurele inzet als algemeen dekkingsmiddel van de in de raming van de algemene uitkering opgenomen behoeftzaamheidsreserve van € 340.000. Positieve rekeningsaldi in eerste instantie toevoegen aan de algemene reserve. Een surplus op de gemeentelijke reserves in eerste instantie aanwenden voor versnelde afschrijving van investeringen met een maatschappelijk nut. Besluitvorming over nieuwe uitgaven en/of uitbreiding van bestaande uitgaven vindt plaats binnen het kader van de integrale afweging bij de perspectiefnota en de (meerjaren)-begroting. Gemeentelijke inkomsten (leges, rechten, belastingen, tarieven huren e.d.) jaarlijks verhogen met het geraamde inflatiepercentage. Gemeente geeft geen financiële garantiestellingen voor personen, instellingen en bedrijven. Geen verschuiving van lasten naar de toekomst: de financiële effecten van genomen besluiten altijd dekken binnen de beschikbare middelen van de op dat moment geldende meerjarenbegroting. Uitvoering van gemeentelijke taken vindt plaats binnen vooraf vastgestelde maximale budgetten; bij dreigende overschrijding (open einde regelingen) in eerste instantie het beleid aanpassen. De paragraaf weerstandvermogen in de gemeentelijke begroting krijgt een beleidsmatige onderbouwing en indicatoren.

Bijlage 3 Bijlage bij Paragraaf 2 Weerstandsvermogen

In deze bijlage worden verder uitgewerkt:

- de onderdelen van de weerstandscapaciteit
- de beschrijving van de risico's.

Onderdelen van de weerstandscapaciteit

Reserves

Bij de reserves moet onderscheid worden gemaakt tussen de algemene reserve, de bestemmingsreserves en stille reserves.

De *algemene reserve* is een zogenaamde 'vrije reserve'; er is geen specifieke bestemming aan gegeven en besteding van de reserve heeft geen invloed op de exploitatie.

De algemene reserve dient als buffer voor het opvangen van risico's en onvoorziene, niet uitstelbare grote uitgaven en eventuele tekorten bij de jaarrekening. Het is een algemene risicoreserve. De minimale omvang is bepaald op € 2.000.000.

Voor de *bestemmingsreserves* heeft de raad een specifiek doel vastgesteld. Alleen de raad is bevoegd om de bestemming te wijzigen en onttrekkingen te autoriseren. Toevoegingen en onttrekkingen worden via de vaststelling van de programmabegroting dan wel via een afzonderlijk raadsbesluit vastgesteld.

Aangezien de bestemmingsreserves over het algemeen al geormerkt zijn door de raad, worden de bestemmingsreserves vooralsnog buiten de bepaling van de weerstandscapaciteit gehouden.

De *stille reserves* hebben betrekking op activa die op de balans (boekwaarde) lager zijn gewaardeerd dan de marktwaarde én op korte termijn verkoopbaar zijn. In Epe gaat het dan om het eigendom van enkele woningen en gemeentelijke gebouwen en het aandelenbezit van de BNG en in Vitens.

Verder heeft de gemeente, vaak van oudsher, gronden in haar bezit die niet bestemd zijn voor grondexploitatie maar in erfpacht zijn uitgegeven. Deze gronden kennen geen of slechts een geringe boekwaarde en een eventuele verkoop zal belangrijk meer opleveren. Ook ontstaan stille reserves door netto activeren (= hierbij wordt bij het activeren van de uitgaven een bijdrage van een derde verminderd op het totale investeringsbedrag), door eenmalige extra afschrijvingen en door het toepassen van het ideaalcomplex (= jaarlijks terugkerende investeringen van gelijke omvang die ten laste komen van de exploitatie): hierdoor komen activa niet volledig (tegen de werkelijke waarde) op de balans terecht.

Uit bovenstaande blijkt dat het zeer lastig is om de stille reserves te kwantificeren. Dit komt met name door het feit dat veel gemeentelijke bezittingen niet of nauwelijks verhandelbaar zijn en als dit al wel het geval is dan is het heel lastig om hier een juiste waarde voor vast te stellen. Om deze reden worden de stille reserves vooralsnog niet meegenomen in de weerstandscapaciteit.

Onbenutte belastingscapaciteit

Onder de onbenutte belastingcapaciteit verstaan we de beschikbare ruimte in de tarieven van de Onroerende Zaak Belasting (OZB). Anders gezegd: de mogelijkheden om de OZB tarieven te verhogen. Voor de berekening is als uitgangspunt genomen de door Epe gehanteerde tarieven vergeleken met de door het rijk gehanteerde artikel 12 norm. Op basis hiervan ontstaat voor de gemeente Epe het volgende beeld:

	<i>Tarief OZB Epe 2009</i>	<i>Opbrengst OZB begroting 2009</i>	<i>Artikel 12 norm 2009</i>	<i>Belastingopbrengst o.b.v. artikel 12 norm</i>
Woningeigenaren	0,0665%	2.893.599	0,0884%	3.835.163
Niet-woning gebruikers	0,0802%	383.956	0,0962%	510.374
Niet-woning eigenaren	0,1002%	532.352	0,1194%	633.458
Totale opbrengst		3.809.907		4.978.995
Mogelijke meeropbrengst				1.169.088

In bovenstaande berekening is gerekend met de tarieven op basis van de WOZ-waarden van 1 januari 2007.

Begrotingsruimte

De begrotingsruimte geeft aan in welke mate er financiële ruimte ontstaat in de begroting, uitgaande van ongewijzigd beleid, maar wel rekening houdend met autonome ontwikkelingen. Dit komt tot uitdrukking in de 'budgetprognose'.

	2009	2010	2011	2012
Uitkomst budgetprognose (uitkomst van de begroting o.b.v. bestaand beleid)	€ 1.046.259	€ 1.038.352	€ 1.067.384	€ 1.618.395

Onvoorzien

In de begroting wordt jaarlijks een post opgenomen voor onvoorziene uitgaven. Jaarlijks is circa € 30.000 beschikbaar voor incidentele uitgaven en circa € 20.000 voor structurele uitgaven.

Beschrijving van de risico's

Financiële risico's

Afschrijving in relatie tot aflossing

In het hierna volgende overzicht wordt inzicht gegeven in enkele belangrijke kengetallen, met behulp waarvan kan worden bepaald in hoeverre de looptijd van de leningen (financiering van de activa) aansluit bij de afschrijvingsduur van de desbetreffende activa.

	Ultimo 2006 (begroting)	Ultimo 2007 (begroting)	Ultimo 2008 (begroting)	Ultimo 2009 (begroting)
Resterende (gemiddelde) afschrijvingsduur investeringen	17,8	15,5	17,5	16,7
Resterende (gemiddeld gewogen) aflossingsduur geldleningen	8,3	7,3	6,3	5,3

Over de periode dat de aflossingstermijn korter is dan de afschrijvingstermijn, wordt renterisico gelopen, aangezien de resterende afschrijvingstermijn geherfinancierd moet worden. Een stijging van het rente percentage met 0,5% betekent circa € 24.300 extra aan rentelasten in de begroting.

Juridische risico's

In 2008 is een flinke stap gezet op weg naar integratie van de financiële en de juridische (rechtmatigheids) controle. Beide controles zijn geïntegreerd in één intern controleplan. Van alle te controleren processen zijn de risico's in beeld gebracht en zijn beheersmaatregelen getroffen. In de loop van het jaar moet blijken hoe dit in de praktijk heeft gewerkt. Duidelijk is wel dat om risico's te beperken het noodzakelijk is om steeds meer procesmatig te werken.

Vanuit het verleden blijkt dat het risico dat de gemeente loopt als gevolg van schadeclaims laag is. In 2007 is één schadeclaim ingediend voortvloeiend uit een bezwaarschriftprocedure, die is gemeld bij de verzekeraar. De claim is teruggetrokken en medio 2008 zijn er geen claims in behandeling.

In de gemeentelijke begroting zijn budgetten opgenomen om deze juridische risico's op te vangen.

Planschadeclaims.

Een aantal personen / bedrijven heeft verzoeken tot planschade op grond van artikel 49 WRO ingediend. De stand van zaken per 1 juli 2008 wordt, inclusief verzoeken uit voorgaande jaren, in het volgende overzicht weergegeven:

Jaar	Aantal 1-1	Bijge- gekomen	Toege- kend	Afge- wezen	In behan- deling	Uitgekeerd excl. rente vergoeding	Bezwaar/ Beroep	Bezwaar/ Beroep gegrond
2008	3	6	-	1	8		1	
2007	10	4	5	6	3	€ 5.320-	2	2 x ongegr.
2006	12	-	1	1	10	€ 12.500	geen	nvt
2005	9	10	3	4	12	€ 39.500	1	

Om het risico voor 2009 te bepalen wordt het gemiddelde berekend over de uitgekeerde vergoedingen van de afgelopen 3 jaar. Voor 2009 betekent dit dat er een risico wordt gelopen ter hoogte van € 15.560. Deze worden gedekt uit de opbrengsten van het betreffende plan en/of de algemene reserve.

Grondexploitatie

In de Nota Grondbeleid (2005) kiest de gemeente voor een actief grondbeleid. Om dit actief grondbeleid goed te kunnen uitvoeren zal het gemeentelijk grondbedrijf trachten gronden te verwerven in gebieden waarin de toekomst nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen (woningbouw, bedrijventerrein) zijn te verwachten. Het gaat hier om zogenaamde strategische en anticiperende verwervingen. Met deze grondverwervingen loopt de gemeente financieel risico. De kans is namelijk aanwezig, dat niet alle verworven gronden in de toekomst zullen worden ontwikkeld tot een woningbouw- of bedrijvenlocatie. Komen verworven gebieden, om welke reden dan ook, niet aanmerking voor woningbouw of bedrijventerrein, dan is de waarde van deze gronden in de meeste gevallen lager dan de waarde waarvoor deze gronden zijn aangekocht. Door voorafgaand aan een mogelijke grondverwerving een analyse te maken van de toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden van deze gronden wordt getracht het risico van de verwerving zo klein mogelijk te houden.

In de paragraaf Grondbeleid worden de risico's die worden gelopen bij de grondexploitatie besproken en wordt aangegeven dat deze risico's zijn afgedekt via de reserve Grondexploitatie.

Algemene uitkering

De ontwikkeling van de algemene uitkering is moeilijk te voorspellen. De bijdrage van het Rijk is van een aantal onzekere factoren afhankelijk, zoals de algemene economische ontwikkelingen. Om te voorkomen dat gemeenten aan het einde van het jaar grote terug betalingen moeten doen heeft het rijk de behoedzaamheidsreserve ingesteld. Dit houdt in dat een deel van de uitkering wordt ingehouden en aan het einde van het jaar wordt bekeken op welk deel de gemeenten alsnog recht hebben. Eventuele economische tegenvallers worden dan verrekend met de uitkering. Sinds de invoering van de behoedzaamheidsreserve is het één keer voorgekomen dat het deel dat ingehouden werd voor de behoedzaamheidsreserve niet toereikend was.

Aangezien Epe op begrotingsbasis geen uitkering van de behoedzaamheidsreserve raamt en gezien de werking van de behoedzaamheidsreserve in het verleden achten wij het risico dat Epe loopt op de raming van de algemene uitkering in de begroting verwaarloosbaar.

Bodemsaneringen

De kosten van bodemonderzoeken en bodemsaneringen in geval van calamiteiten met onbekende veroorzaker komen ten laste van de gemeente. De kosten hiervan zijn vooraf niet in te schatten. Momenteel worden op drie locaties in de gemeente Epe provinciale bodemsaneringen uitgevoerd, te weten bij de Koninginneweg in Vaassen, de Julianalaan in Vaassen en de Achterste molenweg in Epe. Voor deze projecten zijn middelen gereserveerd en uit de laatste berekeningen blijkt dat deze voldoende zijn om de gehele sanering van deze projecten te bekostigen. De verwachte saneringskosten van de bodemverontreiniging aan de Veldeksterweg/Koekoeksweg zijn meegenomen in de begroting 2009.

Nieuwe saneringen zijn niet bekend. Daarom is het risico hierop niet in te schatten.

Samenwerking met gemeenten of instanties

In het algemeen betreft dit risico's bij samenwerkingsverbanden, in het geval dat één van de partijen (of meerdere partijen) niet voldoet aan de wederzijdse verplichtingen. De gemeente werkt samen met de volgende instanties: Felua-groep, Regio Stedendriehoek, GGD Gelre-IJssel, Streekarchivariaat Noord Veluwe, de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG) en Circulus. Voor verdere informatie over deze instanties wordt verwezen naar de paragraaf Verbonden Partijen.

De geplande hogere uitgaven voor gemeenschappelijke regelingen en samenwerking zijn geraamd in de meerjarenbegroting.

Gelet op de ervaringen uit het verleden is het risico dat de gemeente hierin loopt, gering (p.m.).

Wet Werk en Bijstand (WWB)

De gemeenten zijn met ingang van 1 januari 2004 voor 100% financieel verantwoordelijk voor de uitvoering van de wet. De gemeente ontvangt een budget om deze wet uit te voeren. Blijkt echter dat de gemeente meer uitgaven heeft dan het ontvangen budget, dan komen de meerkosten voor rekening van de gemeente. Tot op heden hebben wij bij tekorten van het Inkomensdeel gebruik kunnen maken van de reserve Inkomensdeel. Op basis van de huidige ontwikkelingen is deze reserve niet meer toereikend. Het budget van het Rijk wordt jaarlijks minder omdat op macro niveau het bijstandsvolume daalt. Binnen onze gemeente is er sprake van een zogenaamd granieten bestand (veel ouderen en personen die langdurig in de bijstand zitten en een lange toeleiding naar arbeid hebben). De trajecten worden hier op aangepast en alle energie wordt ingezet om deze mensen op termijn uit de bijstand te laten stromen. Ondanks deze acties is de verwachting dat de reserve Inkomensdeel in 2009 is uitgeput. Bij de jaarrekening 2008 zal de reserve worden aangevuld.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Sinds 1 januari 2007 zijn gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo). De Welzijnwet en de WVG zijn beide opgegaan in deze nieuwe wet. Als gevolg van de Wmo zijn gemeenten (financieel) verantwoordelijk voor de welzijns- en zorgvoorzieningen voor alle kwetsbare burgers. De gemeente ontvangt een budget om deze wet uit te voeren (voor 2009 circa € 3,3 miljoen). Blijkt echter dat de gemeente meer uitgaven heeft dan het ontvangen budget, dan komen de meerkosten voor rekening van de gemeente. Er is sprake van een open eind financiering (vangnetregeling). Inperking van de risico's wordt gedaan door keuzes te maken, onder andere ten aanzien van hoogte en inzet van eigen bijdragen van burgers, kwaliteit van dienstverlening en de eisen en wensen aan aanbieders van huishoudelijke verzorging. Doordat er nog niet veel ervaring is opgedaan met de uitvoering van de Wmo is het op dit moment lastig te voorspellen hoe uitgaven op het gebied van de Wmo zich zullen gaan ontwikkelen. Daarom wordt voorsnog een p.m. opgenomen voor het risico dat Epe loopt bij de uitvoering van de Wmo.

WVG

Vanaf 1 januari 2007 valt de verstrekking van voorzieningen voor gehandicapten onder de Wmo (individuele verstrekkingen). De afgelopen jaren is gebleken dat uitvoering van het huidige beleid ten aanzien van verstrekkingen zonder problemen binnen de beschikbare budgetten kan plaatsvinden. Op dit onderdeel is derhalve geen sprake van een risico.

Leerlingenvervoer

Het contract met de vervoerder loopt af met het einde van het schooljaar 2008/2009. Het is een verplichting het vervoer opnieuw Europees aan te besteden met ingang van het schooljaar 2009/2010. Op dit moment wordt onderzocht in hoeverre het mogelijk is samen te werken met andere gemeenten binnen de Stedendriehoek. Een aanbesteding kan zowel voordelig als nadelig uitvallen. De routes die moeten worden gereden is een onzekere factor. Afhankelijk van de plaats waar leerlingen moeten worden opgehaald, wijzigt de lengte van de route en daarmee de kosten. De kans op wijziging van de route (waardoor deze meer gaat kosten) wordt ingeschat op 50%. De hogere lasten bedragen dan € 50.000 (indicatie).

Wet Sociale Werkvoorziening (WSW)

De individuele gemeenten zijn met ingang van 1 januari 2008 verantwoordelijk geworden voor de uitvoering van de WSW, inhoudelijk en financieel (dus ook voor aanvulling van tekorten). De gemeente ontvangt een budget gebaseerd op het aantal in Epe woonachtige WSW-geïndiceerden. Het financiële risico bij de uitvoering van de wet komt bij de gemeente te liggen. De uitvoering van de WSW wordt voor Epe uitgevoerd door de Felua-groep. De Felua-groep is een gemeenschappelijke regeling (WGR) samen met de gemeenten Apeldoorn en Heerde. Bij eventuele tekorten moet Epe deze deels (voor 21%) aanvullen, gebaseerd op het aantal WSW-geïndiceerden per gemeente. De reserves bij de Felua-groep zijn van een dusdanig niveau dat verwacht wordt dat een eventueel tekort in 2009 hieruit kan worden gedekt. Over ontwikkelingen na 2009 valt op dit moment niets te zeggen.

Borg- en garantstellingen

De gemeente heeft diverse waarborgen verstrekt voor geldleningen (in totaal gaat dit om een bedrag van € 27 miljoen). Dit betekent dat de gemeente als achtervang borg staat indien de instantie waaraan de lening verstrekt is, niet aan zijn verplichtingen kan voldoen. Het betreft hier instanties (een verzorgingstehuis, een waterbedrijf en een woningbouwvereniging) die tot op heden altijd aan hun financiële verplichtingen hebben voldaan en dat in de toekomst naar verwachting ook zullen blijven doen. Op basis van deze ervaringen wordt het risico op p.m. geschat.

Renteontwikkelingen

In de begroting en het meerjareninvesteringsplan is gerekend met een rentepercentage voor lang geld van 5%. Dit percentage is gebaseerd op het huidige renteniveau. De rentevisie van De Nederlandse Bank gaat uit van 4,6% voor 2009 en 4,7% voor 2010. Dit onderwerp vraagt extra aandacht omdat in de meerjarenbegroting en het investeringsplan voor de komende jaren een relatief hoog investeringsniveau is voorzien. Voor realisatie / vervanging van welzijns- en sportaccommodaties is een investering gepland van € 12.000.000. Voor de aansluiting op N309 is in totaal € 5.000.000 nodig. Een verdere stijging van de rente legt een financieel beslag op de meerjarenbegroting; 0,5% stijging betekent ca. € 165.000 extra lasten.

Risico's op eigendommen

Om de risico's die verband houden met gemeentelijke eigendommen goed te kunnen beheersen, zijn beheersplannen van groot belang. Voor zover deze er nog niet zijn, zal de gemeente in de komende jaren de nodige aandacht geven aan de opstelling van zulke beheersplannen.

Voor een overzicht van de gemeentelijke eigendommen en de stand van zaken ten aanzien van de desbetreffende beheersplannen wordt verwezen naar de paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen. Uit deze paragraaf blijkt dat alle risico's op de gemeentelijke eigendommen ondervangen zijn door of reserves en voorzieningen of door het opnemen van de lasten in de meerjarenbegroting. Het risico dat de gemeente loopt op de gemeentelijke eigendommen is daarmee verwaarloosbaar.

Hieronder worden een tweetal risico's met betrekking tot gemeentelijke eigendommen uitvoeriger besproken, het betreft;

- inspecties gebruiksvergunningen accommodaties
- verzekeringen

Inspecties gebruiksvergunningen accommodaties

In het kader van het verlenen van gebruiksvergunningen zijn door de brandweer inspecties uitgevoerd. Gebleken was dat de meeste accommodaties (gemeentelijke en andere maatschappelijke objecten van door de gemeente gesubsidieerde instellingen) niet of niet geheel voldeden aan de eisen zoals die gesteld zijn in de bouwregelgeving.

Inmiddels zijn de noodzakelijke aanpassingen en voorzieningen aangebracht en is het traject afgerond.

Verzekeringen

Risico's op het gebied van onder andere brand, aansprakelijkheid, fraude, wagenpark en werkmaterieel zijn via makelaars bij verzekeraars voldoende afgedekt.

Voor het brandrisico is een 3-jarig contract gesloten, welke per 1 januari 2007 is ingegaan.

In de loop van 2009 zal een nieuwe Europese aanbesteding worden opgestart om de verzekering per 1 januari 2010 te continueren.

De taxatie van de kunstvoorwerpen is inmiddels voltooid. De werken zijn nu voor de getaxeerde waarden verzekerd.

Ook voor de aansprakelijkheidsverzekering loopt een stilzwijgend doorlopend contract, dat eveneens per 1 januari 2007 is gesloten. Buiten de prijsindexering om is hier een vaste prijs bedongen voor 3 jaar. Voor 2009 hoeft daarom geen rekening te worden gehouden met extra premiestijging.

De premies voor wagenparkverzekeringen staat momenteel onder druk. Hierdoor wordt voor 2009 ook geen premieaanpassing verwacht. Wel moet gemeld worden dat het aantal schadegevallen toeneemt. Een aantal schades valt niet te verzekeren, deze zijn (grotendeels) afgedekt door hiervoor een stelpost op te nemen in de begroting.

Bijlage 4 Bijlagen bij Paragraaf 4 Financiering

EMU-saldo

<i>(bedragen * €1.000)</i>	<i>Begroting 2008</i>	<i>Begroting 2009</i>	<i>Begroting 2010</i>
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	510	671	-122
+ 2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	3.039	3.294	3.294
+ 3 Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.764	1.544	1.544
- 4 Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans geactiveerd worden	5.674	5.025	3.211
+ 5 De in mindering op onder 4 bedoelde investering gebrachte ontvangen bijdragen van het Rijk, de Provincie, de Europese Unie en overigen	0	0	0
+ 6a Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	0	0	0
- 6b Boekwinst op desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	0	0	0
- 7 Uitgaven aan aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d.	3.665	6.150	p.m
+ 8a Verkoopopbrengsten van grond (tegen verkoopprijs)	2.070	3.250	p.m
- 8b Boekwinst op grondverkoop	250	p.m	p.m
- 9 Betalingen ten laste van voorzieningen	4.397	2.043	205
- 10 Betalingen die niet via de exploitatie lopen maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten	0	0	0
- 11b Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-6.603	-4.459	1.710

Kasgeldlimiet

<i>Kasgeldlimiet</i>	<i>Begroting 2009</i>
Omvang begroting per 1 januari 2009	
(1) Toegestane kasgeldlimiet in procenten van de grondslag bedrag (op basis van bestaand beleid)	8,5% € 4,9 mln.
(2) Omvang vlottende korte schuld opgenomen gelden < 1 jaar schuld in rekening-courant gestorte gelden door derden < 1 jaar overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	€ 4,8 mln. € 4,8 mln. p.m p.m
(3) Vlottende middelen contante gelden in kas tegoeden in rekening-courant overige uitstaande gelden < 1 jaar	p.m. p.m. p.m.
Toets kasgeldlimiet	
(4) Totaal netto vlottende schuld (2) - (3)	€ 4,8 mln.
Toegestane kasgeldlimiet (1)	€ 4,9 mln.
Ruimte (+) / overschrijding (-); (1) - (4)	€ 0,1mln.

Renterisiconorm

<i>Renterisiconorm en renterisico's op vaste schuld in 2009 (bedragen x 1000 €euro)</i>	<i>Begroting 2009</i>
Renterisico op vaste schuld	
1a Rentehervorming op vaste schuld o/g	0
1b Rentehervorming op vaste schuld u/g	0
2 Netto rentehervorming op vaste schuld (1a-1b)	0
3a Nieuwe aan te trekken vast schuld	8.000
3b Nieuwe te verstrekken lange leningen	0
4 Netto nieuw aan te trekken vaste schuld (3a-3b)	8.000
5 Te betalen aflossingen	922
6 Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	922
7 Renterisico op vaste schuld (2+6)	922
Renterisiconorm	
8 Stand van de vaste schuld	5.966
9 Het bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%
10 Renterisiconorm (8 * 9)	1.193
Toets renterisiconorm	
10 Renterisiconorm (10)	1.193
7 Rente op vaste schuld (7)	922
11 Ruimte (+) / overschrijding (-); (10-7)	+ 271

Bijlage 5 Saldo meerjarenbegroting 2009-2012

	<i>Bijlage</i>	Begr. 2009	Begr. 2010	Begr. 2011	Begr. 2012
Uitkomst budgetprognose	6	1.026.259	1.038.352	1.067.384	1.618.395
Nieuw beleid uit de vorige meerjarenbegroting (exclusief investeringen)	7	-85.000	-100.000	-100.000	-100.000
Investeringsplan uit het vorige meerjareninvesteringsplan	10	-357.561	-560.475	-667.429	-905.740
Totaal nieuw beleid vorige meerjarenbegroting		-442.561	-660.475	-767.429	-1.005.740
Saldo		583.698	377.877	299.955	612.655
Nieuw beleid meerjarenbegroting (exclusief investeringen)	8	-509.961	-467.458	-533.008	-533.008
Nieuw beleid investeringen meerjareninvesteringsplan (MIP)	11	-109.585	-386.158	-294.519	-367.988
Totaal nieuw beleid meerjarenbegroting 2009-2012		-619.546	-853.616	-827.527	-900.996
Saldo		-35.848	-475.739	-527.572	-288.341
Dekkingsmiddelen	9	39.286	489.286	539.286	539.286
Totaal meerjarenbegroting 2009-2012		3.438	13.547	11.714	250.945

Bijlage 6 Meerjarenbegroting 2009-2012 bestaand beleid (budgetprognose)

Kosten-plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2009				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
695202	Saldo begroting	839.502	839.502	839.502	839.502	
	Betreft saldo op basis van bestaand beleid en autonome ontwikkelingen (exclusief nieuw beleid).					
657404	Sluiting publieksloket De Wieken	-14.000	p.m.	p.m.	p.m.	2
	In de begroting 2009 is het wegvallen van een deel van de kosten als gevolg van het sluiten van het loket verwerkt. Ten behoeve van de verdere uitwerking van de consequenties wordt in de begroting een eenmalige stelpost opgenomen van € 14.000.					
670202	Project Alcoholmatiging Stedendriehoek	0	0	3.700	3.700	3
	In de Regio Stedendriehoek loopt het project alcoholmatiging, uitgevoerd door Tactus (verslavingszorg) en de GGD. Gemeenten en provincie dragen bij in de kosten. Omdat het project een looptijd heeft van 3 jaar (t/m 2010), valt de gemeentelijke bijdrage ingaande 2011 vrij.					
660600 660602	Dienstverlening sociale zaken; contract Apeldoorn	332.000	332.000	332.000	332.000	3
	Op het contract met Apeldoorn wordt ingaande 2009 een besparing gerealiseerd. Als gevolg van een verlaging van de risico-opslag en een daling van de bestands grootte wordt de prijs van het contract lager. Op het moment dat een intentieverklaring hierover met Apeldoorn werd getekend werd het verwachte voordeel geraamd op ongeveer € 332.000.					
680400	Opbrengst bij verkoop sociale koopwoningen	0	0	-20.000	-20.000	4
	Ingaande 2011 is er geen verplichting meer om een boete aan de gemeente te betalen bij de verkoop van een sociale koopwoning. Hiervoor gold een termijn van 10 jaar. De nu nog geraamde structurele inkomst vervalt ingaande 2011.					
681602	Stimulering goedkope woningbouw	0	-136.606	-243.867	-255.552	4
		0	136.606	243.867	255.552	4
	Op basis van de verwachte realisatie van woningen neemt de bijdrage van de provincie in het kader van de stimuleringsregeling af in de loop van de komende jaren. In de begroting worden de <i>uitgaven</i> in het kader van de stimuleringsregeling goedkope woningbouw gesteld op maximaal de bijdrage van de provincie. Met de afname van de bijdrage nemen dus ook de uitgaven af.					
620800	Areaalacres uitgaven Openbare Ruimte	0	-23.028	-46.517	-70.475	5
	Toename van de woningvoorraad betekent dat in de meerjarenramingen rekening moet worden gehouden met een autonome toename van kosten. Het betreft een toename in de kosten van onderhoud wegen, plantsoenen, reiniging etc.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2009				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
654807	Herinplant bossen; uitgaven	0	42.000	42.000	42.000	5
695402	Herinplant bossen; eenmalige dekking	0	-42.000	-42.000	-42.000	11
	In 2009 is eenmalig een extra bedrag opgenomen t.b.v. herstel van stormschade in de bossen. Deze uitgaven vervallen weer ingaande 2010. Omdat de uitgaven worden gedekt door een onttrekking aan de reserve Herinplant bossen, vervalt ook deze dekking ingaande 2010.					
401010	Personeelslasten project SLIM	0	0	109.000	109.000	11
695402	Personeelslasten project SLIM; dekking	0	0	-109.000	-109.000	11
	Volgens planning is eind 2010 het project SLIM afgerond. Daarmee komt dan ook een einde aan de tijdelijke formatieuitbreiding in verband met de uitvoering van het project. Omdat de tijdelijke formatieuitbreiding van het project SLIM wordt gedekt door onttrekkingen aan de reserve SLIM, vervalt met het vervallen van de uitgaven ingaande 2011 ook deze dekking.					
401264	Cyclorama's	0	6.087	6.087	6.087	11
	Na het pilotjaar 2008 (lagere uitgaven) is 2009 een volledig jaar, waarin de uitgaven € 24.000 bedragen. Vanaf 2010 kan structureel met een lager budget worden volstaan.					
600400	Wethouders	0	33.820	77.488	84.840	11
	De sociale lasten van voormalig wethouders fluctueren. Het betreft hier de pensioenen van wethouders die voor 1998 zijn afgetreden en de wachtgeldten van 2 wethouders die in 2006 zijn afgetreden.					
601402	Pilot mediation bij bezwaarschriften; uitgaven	0	10.000	10.000	10.000	11
695402	Pilot mediation bij bezwaarschriften; dekking	0	-10.000	-10.000	-10.000	11
	In 2008 is een pilot mediation gestart. De looptijd is 2 jaar (2008 en 2009). Evaluatie vindt plaats na één jaar. Ingaande 2010 valt het budget vrij. Omdat dekking plaatsvindt uit de beschikbare eenmalige middelen, vervalt ook de dekking ingaande 2010.					
602200	Verkiezingen	0	0	-22.500	22.500	11
	In de basis van de begroting 2009 is uitgegaan van de lasten van één verkiezing per jaar á € 22.500. In de komende jaren zijn de volgende verkiezingen gepland: 2009: Europees parlement 2010: Gemeenteraad 2011: Tweede Kamer en Provinciale Staten 2012: Geen verkiezingen.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2009				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
602200	Verkiezingen	-6.300	-6.300	-6.300	-6.300	11
	In 2009 zijn er weer verkiezingen. Omdat er weer met het rode potlood wordt gestemd, zijn extra kosten te verwachten (2009, 2010): drukwerk (stembiljetten) € 5.000 en uren inzet vrijwilligers om te tellen (160 uur). Uren van de eigen medewerkers worden opgevangen binnen het afdelingsplan/capaciteitsraming.					
603202	Verstreking GBA	0	-2.700	0	0	11
	Wettelijk is voorgeschreven dat eens in de drie jaar bij de publiekswinkel een gba audit moet plaats vinden. De bijdrage van de gemeente bedraagt naar verwachting € 2.700. Epe heeft van het ministerie bericht ontvangen dat de volgende audit is gepland voor 2010.					
691400	Autonome loonstijging	0	-174.000	-348.000	-522.000	11
691400	Autonome prijsstijging	0	-557.000	-1.123.000	-1.697.000	11
691400	Autonome inkomstenstijgingen	0	357.000	720.000	1.088.000	11
	De berekening van de autonome loon-, prijs- en inkomstenstijgingen zijn gebaseerd op de indicaties die hieromtrent gegeven zijn in de meicirculaire 2008 m.b.t. de algemene uitkering uit het gemeentefonds. De algemene uitkering gaat voor de jaren 2010 t/m 2012 uit van een stijgingspercentage van jaarlijks 1,50%					
691400	Autonome daling van rente- en afschrijvingskosten	0	235.215	395.470	613.385	11
	Door de jaarlijkse afschrijving op de door de gemeente (in het verleden) verrichte investeringen, dalen de rente- en afschrijvingskosten. Het betreft finale afschrijving en lagere rentekosten door daling van de boekwaarde. Bij de berekening van de vrijvallende middelen is er rekening mee gehouden dat een deel van de vrijvallende kapitaallasten onder een 100% kostendekking vallen van gemeentelijke heffingen (riolering, afvalstoffenheffing, begraafrechten e.d.); de vrijval van deze lasten levert dus geen budgettair voordeel op in de begroting maar werkt in gunstige zin door in de heffingen die t.l.v. de burger komen.					
691602	Uitkeringen voormalig personeel	0	0	0	16.580	11
	De uitkering aan een voormalig medewerker komt in de loop van 2012 te vervallen.					
691602	Voormalig personeel; F.P.U. regeling	0	9.461	16.169	32.462	11
	In de begroting van 2009 is een bedrag van € 151.238 geraamd voor de gemeentelijke bijdrage in F.P.U.. De bijdrage vervalt bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd van de voormalig werknemer.					

Kosten -plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2009				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
691400	Vershil toevoeging waardecorrectie R&V en marktrente	55.000	106.000	174.000	220.000	11
	In de nota reserves en voorzieningen (2005) en bij de besluitvorming bij de begroting 2006 is bepaald dat het jaarlijks verschil tussen de marktrente en het prijsstijgingspercentage (voor het waardevast houden van de betreffende reserve/voorziening) toegevoegd wordt aan de reserve extra afschrijving investeringen met een maatschappelijk nut (IMN). Bij inzet van deze middelen bedraagt de jaarlijks toevoeging aan de reserve naar verwachting: - voor 2009 € 614.000 (verwacht saldo 31-12-2008 + toevoeging 2009) - voor 2010 € 573.000 - voor 2011 € 535.000 - voor 2012 € 531.000 Eenmalige afschrijving van activa met een maatschappelijk nut levert structurele ruimte op in de begroting (uitgaande van 5% rente en 4% afschrijving). Daarnaast wordt in 2008 en 2009 een reserve gevormd i.v.m. afbouw overhead afvaltaken. Het saldo van deze reserve (eind 2009 € 220.000) wordt in 2010 - conform de notitie terzake - ingezet voor eenmalige afschrijving van activa om hiermee een structureel voordeel in de begroting te realiseren (€ 20.000).					
691604	Verzekeringen; taxatie gemeentelijke eigendommen	0	-16.000	0	0	11
	Om de juiste waarden van de gemeentelijke opstallen en inventarissen te bepalen is het noodzakelijk om voor de opstallen eens per 6 jaar en voor de inventarissen eens per 3 jaar een taxatie conform artikel 275 W.v.K. te laten uitvoeren door een erkend expertise en taxatiebureau. Verzekeraar(s) word(en) middels deze taxaties geïnformeerd en geven goedkeuring aan de getaxeerde waarden. In 2007 zijn zowel de opstallen als de inventarissen getaxeerd, in 2010 moeten de inventarissen weer worden getaxeerd (€ 16.000). In 2013 opstallen en inventarissen (€ 32.000).					
	Niet direct beïnvloedbare overheadkosten	-159.943	-166.662	-133.785	-123.105	11
	Uitbesteding van taken en uitvoering van het project Minder Regels heeft tot gevolg dat de kosten niet direct evenredig verlaagd kunnen worden. Hiervoor wordt een stelpost in de begroting opgenomen. Een deel van de kosten zal gefaseerd afgebouwd moeten worden. Hierbij wordt rekening gehouden met de volgende afbouw: 25% (1e jaar) - 50% (2e jaar) - 80% (3e jaar). Daarnaast zal rekening moeten worden gehouden met een structureel niet te beïnvloeden / te verlagen deel van constante kosten (20%). Om fluctuaties op te vangen wordt met de beschikbare middelen een reserve gevormd.					

Kosten -plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2009				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
695402	Financieringssysteematiek wegen	0	-18.500	-34.700	-57.800	11
	Op basis van de in 2004 geïntroduceerde gewijzigde financieringsmethodiek voor groot onderhoud wegen, wordt jaarlijks een lager bedrag onttrokken aan de betreffende reserve (nadeel). In de Algemene uitkering wordt hiervoor compensatie ontvangen (W.U.W.).					
695402	Dekking tijdelijke korting BTW compensatiefonds	0	-347.000	-347.000	-347.000	11
	De tijdelijke korting op de algemene uitkering uit het gemeentefonds i.v.m. het BTW compensatiefonds (2007-2009), wordt gedekt door inzet van de reserve eenmalige dekkingsmiddelen. Ingaande 2010 vervalt de korting en daarmee ook de onttrekking aan de reserve.					
690600	Kosten accountantscontrole	0	0	0	0	11
	In de loop van de periode 2007-2010 is/wordt de SiSa-controle uitgebreid. Deze controles zijn niet meegenomen in het aanbestedingsdocument accountantsdiensten 2007-2010 en worden daarom gezien als meerwerk. Deze extra uitgaven dekken binnen het bestaande budget, door de accountant geen aanvullende onderzoeken te laten uitvoeren.					
690600	Algemene uitkering (meicirculaire 2008)	0	360.429	400.999	869.312	12
	In de begroting 2009 is de Algemene Uitkering op basis van de meicirculaire 2008 geraamd op een bedrag van € 23.885.812. Op basis van de meicirculaire 2008 is een berekening gemaakt waaruit voor de jaren 2010 t/m 2012 de volgende inkomsten blijken: 2010: € 24.246.241 2011: € 24.286.811 2012: € 24.755.124					
690800	Onvoorzien structureel	0	-20.000	-20.000	-20.000	12
	In de begroting wordt jaarlijks een bedrag van (geïndexeerd) € 20.000 geraamd voor dekking van onvoorziene uitgaven.					
692000	OZB; tariefaanpassingen	0	57.930	117.541	178.862	12
	Voor 2010-2012 is een meeropbrengst geraamd als gevolg van tariefaanpassing aan het prijsindexcijfer algemene uitkering (BBP: 2010: 1,50%, 2011: 1,50%, 2012: 1,50%).					
692000	OZB; autonome opbrengststijgingen	0	52.098	106.230	160.595	12
	Betreft verhoging van de opbrengst als gevolg van de toename van het aantal gebouwen.					
692800	Toeristenbelasting	0	0	0	34.250	12
	Betreft periodieke verhoging in 2012 van € 0,80 naar € 0,85.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. basis 2009				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
695402	Storting in reserve AWB	-80.000	0	0	0	11
695402	Storting in reserve AWB; dekking	80.000	0	0	0	11
	Voor de afwikkeling van ombuigingstaakstellingen wordt het noodzakelijk geacht een reserve in te stellen. Dekking vindt plaats uit de beschikbare eenmalige middelen.					
695402	Storting in reserve opvang/egalisatie overhead	-102.000	-180.000	0	0	11
695402	Storting in reserve opvang/egalisis. overhead; dekking	102.000	180.000	0	0	11
	Voor bestaande en toekomstige uitbesteding van taken wordt het noodzakelijk geacht om een egalisatiereserve te hebben om verlaging van overheadkosten mogelijk te maken. Dekking vindt plaats uit de beschikbare eenmalige middelen.					
	Onderhoud brandweerkazernes	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	9
	In 2003 is de brandweerkazerne Vaassen opgeleverd. Sindsdien maakt de post Vaassen gebruik van de kazerne met al haar faciliteiten. Inmiddels is het noodzakelijk om (groot) onderhoud uit te voeren op verschillende onderdelen van de kazerne. De afdeling gebouwen en materieel beheer van de gemeente Epe heeft in 2008 het onderhoud van de kazerne Vaassen geïnventariseerd en een Meerjaren Onderhoudsplan opgesteld. Uit deze planning blijkt dat het onderhoud van de kazerne Vaassen niet kunnen worden gedekt uit het huidige reguliere onderhoudsbudget voor de drie kazernes. Daarom wordt het onderhoudsbudget voor de kazernes structureel verhoogd met € 10.000.					
	Onderhoud gymnastieklokalen	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	11
	De onttrekkingen aan de voorziening onderhoud binnenzijde gymlokalen zijn gebaseerd op een meerjarenonderhoudsplan. Uitgaande van de verwachte onttrekkingen de komende 10 jaar is er een tekort in de voorziening. Om dit tekort op te heffen is een aanvullende storting noodzakelijk. Hiervoor is € 10.000 opgenomen. Er zijn twee belangrijke oorzaken voor deze verhoging: 1. de gebouwen worden "oud". De kosten voor onderhoud worden steeds hoger. 2. het vorige MOP betrof een periode van 10 jaar waarin geen grote "onderhoudstaken" zaten. De komende tien jaar moet bijv. een aantal vloeren en ketels worden vervangen.					
	Totaal budgetprognose	1.026.259	1.038.352	1.067.384	1.618.395	

Bijlage 7 Nieuw beleid 2009-2012 uit vorige meerjarenbegroting (2008-2011)

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
	Verwerking groen- en slibafval	0	0	p.m.	p.m.	5
	Voor de verwerking van groen- en slibafval is een nieuwe voorziening nodig. Onderzocht zal worden óf en hoe hier in samenwerking met het Waterschap en andere partijen verder in kan worden voorzien. Het uitgangspunt hierbij is: niet als gemeente zelf investeren maar uitvoering als regiegemeente. In de meerjarenraming wordt hiervoor een p.m.-post opgenomen.					
611400	Bevorderen leefbaarheid	-5.000	-10.000	-10.000	-10.000	9
	In het collegeprogramma is aangegeven dat een subsidiemethodiek wordt ingevoerd voor initiatieven van burgers gericht op het bevorderen van de leefbaarheid in de wijk. Ingaande 2008 zijn hiervoor extra middelen geraamd (€ 10.000); deze worden in de loop van de komende jaren verhoogd naar structureel € 20.000. Ook bestaande budgetten kunnen hiervoor worden ingezet.					
	Dorpsvisies: uitwerkingsprogramma's	-20.000	0	0	0	9
	Voor alle dorpen wordt in 2007/2008 een dorpsvisie en uitvoeringsprogramma opgesteld op basis van een traject in maart 2007 door de raad onderschreven. De uitwerkingsprogramma's van de dorpsvisies zullen een aantal activiteiten bevatten waarvoor burgers, organisaties en de gemeente (soms gezamenlijk) de uitvoering op zich zullen nemen. Het is wenselijk om over een werkbudget te beschikken waardoor onder meer activiteiten gestimuleerd en gefaciliteerd kunnen worden.					
601800	Betrekken burgers bij lokaal bestuur; onderzoek	-10.000	0	0	0	11
	Om invulling te geven aan dit speerpunt van beleid uit het collegeakkoord is het nodig onderzoek te verrichten naar methoden om de betrokkenheid van de burgers bij het bestuur te vergroten. Voor dit onderzoek is een stelpost opgenomen voor 2009.					
601800	Betrekken burgers bij lokaal bestuur; toekomstvisie	-50.000	0	0	0	11
	In het collegeakkoord is aangegeven de toekomstvisie te actualiseren. In de raadsagenda is dit onderwerp opgenomen voor 2009. Voor het hieraan gekoppelde interactieve traject is een extra budget noodzakelijk. Hiervoor is een stelpost opgenomen.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
694200	Hondenbelasting als doelbelasting	0	-90.000	-90.000	-90.000	12
	In het collegeakkoord is aangegeven dat de hondenbelasting een doelbelasting wordt en niet meer zal gelden voor het buitengebied. Uitvoering hiervan betekent dat de hondenbelasting als algemeen dekkingsmiddel vervalt (€ 90.000 lagere inkomsten). De investeringen en extra uitgaven die nodig zijn voor de realisatie van de te voeren hondenpoepbeleid, zijn inmiddels voor een groot deel gerealiseerd. In 2009 dienen alle investeringen/extra uitgaven gerealiseerd te zijn om vervolgens in 2010 de algemene heffing voor de hondenbelasting af te schaffen en om te zetten naar een doelbelasting voor hondenbezitters die wonen binnen de bebouwde kom.					
	Totaal nieuw beleid vorige mjb exclusief investeringen	-85.000	-100.000	-100.000	-100.000	
	Investeringen uit het vorige investeringsplan (zie MIP)	-357.561	-560.475	-667.429	-905.740	
	Totaal nieuw beleid vorige meerjarenbegroting	-442.561	-660.475	-767.429	-1.005.740	

Bijlage 8 Nieuw beleid huidige meerjarenbegroting

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	

	Programma 1					
	Maatschappelijke stages	-22.685	-22.685	-22.685	-22.685	1
	Vanuit het convenant tussen de ministeries OCW en VWS en de VNG zijn er middelen beschikbaar gesteld aan de gemeenten voor het realiseren van een makelaarsfunctie t.b.v. maatschappelijke stages in het voortgezet onderwijs en de stimulering van vrijwilligerswerk. Ook de scholen ontvangen een bedrag voor de organisatie van maatschappelijke stages. Vanaf schooljaar 2011/2012 is de maatschappelijke stage verplicht in het voortgezet onderwijs. Samen met de RSG Noord Veluwe wordt invulling gegeven aan het project "Maatschappelijke stage".					
	Kinderopvang; versterking kwaliteit en toezicht	-3.967	-3.967	-3.967	-3.967	1
	Vanwege de gevolgen voor het eerste lijnstoezicht op de kwaliteit van de kinderopvang, de uitbreiding van het aantal locaties in de kinderopvang en de noodzaak van een strikter toezicht op de gastouderopvang is besloten om met ingang van 2008 structureel extra middelen toe te voegen aan het gemeentefonds voor versterking van de kwaliteit en het toezicht inzake de kinderopvang (meicirculaire 2008).					
	Kinderopvang inburgeraars	-7.838	-7.838	-7.838	-7.838	1
	Inburgeringsplichtigen die een inburgeringstraject van de gemeente krijgen aangeboden, kunnen via de gemeente aanspraak maken op een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang. Vanaf 2009 zal structureel € 7.838 aan het gemeentefonds worden toegevoegd (mei-circulaire 2008).					
	Opzetten centrum voor Jeugd en Gezin; uitgaven	0	-40.081	-85.774	-85.774	1
	Opzetten centrum voor Jeugd en Gezin; inkomsten	0	40.081	85.774	85.774	1
	De gemeenten ontvangen van het Kabinet gelden om in de periode tot en met 2011 Centra voor Jeugd en Gezin op te zetten (meerjarige brede doeluitkering). Naast een inlooppunt voor allerlei vragen op het terrein van opvoeden, opgroeien en jeugdgezondheidszorg is een Centrum voor Jeugd en Gezin ook een netwerk van samenwerkende organisaties gericht op sluitende afspraken over een geïntegreerd aanbod. Opgenomen worden de extra uitgaven en inkomsten t.o.v. wat al ingaande 2009 in de begroting is verwerkt.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
	Leerplicht; uitbreiding	-16.628	-16.628	-16.628	-16.628	1
	De wettelijke taak ten aanzien van leerplicht is op grond van afspraken op internationaal niveau (Lissabon-akkoord, maart 2000) en daaruit voortvloeiende landelijk actieplannen om voortijdig schoolverlaten zoveel mogelijk terug te dringen dan wel te voorkomen (actieplan 'Aanval op de uitval; perspectief en actie' van april 2006; Project Sluitende Registratieketen Voortijdig Schoolverlaten) gewijzigd. Deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk om de uitvoering op een hoger niveau te brengen. Tevens wordt dan aangesloten bij de regionale ontwikkelingen. Dit brengt een noodzakelijke uitbreiding van de formatie met zich mee van 12 uur.					
657200	Verplaatsing speeltuin Jolijt	-112.000	0	0	0	1
695402	Verplaatsing speeltuin Jolijt; dekking	112.000				11
	Eerder is besloten om de opbrengst van gronden aan te wenden voor de verplaatsing van de speeltuin. Deze opbrengst is toegevoegd aan de algemene reserve. Voor de verplaatsingskosten wordt een stelpost geraamd. De te ramen kosten betreffen de herinrichting van de speeltuin (€ 50.000), de realisering van een voorziening voor de oudere jeugd (€ 15.000) en de inrichting van een alternatieve/bestaande accommodatie voor het clubgebouw (€ 47.000). De uitgaven worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.					

	Programma 2					
668004	O/O-opdracht 2.9: samenvoegen werksoorten welzijnssector	-80.000	0	0	0	2
695402	Dekking uit de reserve ombuigingsoperatie	80.000				11
				-32.000	-32.000	2
	Op deze opdracht rust nog een taakstelling van € 112.014. Daarvan is eerder besloten om € 80.000 ingaande 2009 om te buigen bij de drie betreffende organisaties (Mamuze, Koppel en SWOE). Het resterende bedrag ad. € 32.014 ingaande 2011. Na overleg met de drie organisaties over de voortgang in de uitwerking van de opdracht, is besloten een extern bureau advies uit te laten brengen over de wijze waarop de samenvoeging binnen afzienbare tijd gerealiseerd kan worden met besparingen op de overhead van de organisaties. Dit in combinatie met een advies over de privatisering en beheer van de Eper Gemeentewoning vanwege de relatie met de samenvoeging en het accommodatiegebruik. Het advies zal in het najaar 2008 tot besluitvorming leiden. Realisatie van de taakstelling van € 80.000 in 2009 is niet realistisch, ook gelet op AWB-bepalingen inzake subsidiëring. Voor de dekking kan de reserve ombuigingsoperatie ingezet worden, evenals vorige jaren. De resterende taakstelling van € 32.000 ingaande 2011 vervalt.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
	Restyling Novetheek	-156.387	0	0	0	2
695402	Restyling Novetheek; dekking	156.387				11
	Voor bevordering van de dienstverlening is een restyling van de vestiging in de kern Epe noodzakelijk. Naast de inbreng van eigen middelen door het bestuur van de Novetheek, vraagt het bestuur voor de uitvoering van de plannen een gemeentelijke bijdrage in de kosten. In het kader van de subsidieaanvraag is een ambtelijk advies opgesteld. N.a.v. het advies is hiervoor een bedrag in de begroting opgenomen. De uitgaven worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.					
	Project Accommodaties; Sporthal PWA	0	-55.000	0	0	2
695402	Project Accommodaties; Sporthal PWA; dekking		55.000			11
	Op 10 juli 2008 heeft de raad een besluit genomen over de voortgang van het deelproject sporthal PWA. Het besluit heeft tot gevolg dat het eerder vastgestelde raads kader wordt bijgesteld door onder meer een extra investeringsbijdrage van € 55.000. Daarover is besloten dat de financiële ruimte in de meerjarenbegroting ingezet dient te worden. Naar verwachting dient dat bedrag in 2010 beschikbaar te zijn. De uitgaven worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.					
	Veteranendag	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500	2
	Voor het organiseren van een veteranendag is in 2008 voor de eerste maal een subsidie verstrekt van € 1.500. Op grond van een evaluatie wordt dit bedrag structureel in de begroting opgenomen en wordt daarmee onderdeel van het subsidie-programma Lokaal Sociaal Beleid (verhoging subsidieplafond van beleidsveld B Algemeen Sociaal-cultureel werk ouderen).					
	Carillon Hervormde Kerk Epe	-660	-660	-660	-660	2
	Op verzoek van De Hervormde Gemeente Epe wordt vanaf 2009 een budgetsubsidie voor activiteiten opgenomen van € 660 per jaar voor het (dagelijks) bespelen van het carillon. Deze activiteit past in de beleidsdoelen van de nota Kunst en Cultuur. Dit betekent dat het subsidieplafond met € 660 wordt verhoogd.					
	Privatiseren dorpscentrum Eper Gemeentewoning	-40.000	0	0	0	2
	Het beheer en de exploitatie van de EGW, nu nog gemeentelijke taken, worden geprivatiseerd. Een extern advies geeft hieraan richting. Aan dit traject zijn eenmalige kosten verbonden. Hiervoor wordt een werkbudget in de vorm van een stelpost opgenomen van € 40.000.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
	Indexering subsidies Lokaal Sociaal Beleid (LSB)	-45.000	-45.000	-45.000	-45.000	2/3
	Toepassing van de huidige beleidsregel (vastgelegd in de subsidieverordening) voor de instellingen die vanuit het programma maatschappelijke voorzieningen een gemeentelijke subsidie ontvangen leidt in de voorliggende begroting 2009 tot een uitgavenstijging van 2,75%. In de begroting 2009 is voor de overige gemeentelijke uitgaven uitgegaan van 3% indexering voor de prijscomponent en 4,75% voor de looncomponent (gedifferentieerde percentages o.b.v. de meicirculaire algemene uitkering). Dit geeft aanleiding om het huidige beleid en de systematiek voor de subsidies LSB (aansluiting bij het percentage BBP in de circulaire Algemene Uitkering) op dit punt te heroverwegen. Door t.a.v. het programma maatschappelijke voorzieningen rekening te houden met het (gewogen) gemiddelde kostenstijgingspercentage dat ook voor de gemeentelijke begroting wordt gehanteerd, betekent dit dat niet wordt uitgegaan van 2,75% maar van 4,225%, zijnde € 45.000.					
	Openstaande knelpunten beheer/exploitatie dorpscentrum EGW	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	2
	De EGW wordt verbouwd. Daarnaast is het doel het beheer en de exploitatie te privatiseren. Bij deze trajecten dient rekening gehouden te worden met een drietal taakstellingen: - privatisering EGW € 9.400; - podium EGW € 11.200 (mits geen externe financiers voor investering € 100.000); - huisvesting Mamuze in EGW € 19.000. Om een nieuwe rechtspersoon voor beheer en exploitatie te interesseren en een goede start te laten maken (vanuit een nieuwe heldere nul-situatie), dient de EGW en deelnemende partijen vrij te zijn van financiële taakstellingen gerelateerd aan de EGW. Vooralsnog wordt hiervoor een p.m.-post opgenomen.					

	Programma 3					
	Hulpverlening t.b.v. huiselijk geweld; uitgaven	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	3
	Hulpverlening t.b.v. huiselijk geweld; ink. (Wmo-budget)	5.000	5.000	5.000	5.000	3
	Voor het uitvoeren van het beleid huiselijk geweld behoort de gemeente op lokaal niveau te zorgen voor een back-office die verantwoordelijk is voor het traject van hulpverlening aan betrokkenen bij huiselijk geweld. Dit in aansluiting op de taken van de front-office, dat in de centrumgemeente Apeldoorn door het ASHG (Advies- en steunpunt huiselijk geweld) wordt uitgevoerd. Voor het opzetten van zo'n back-office en de verder te maken afspraken daaromtrent zal bekostiging uit de Wmo nodig zijn (valt onder prestatieveld 7). Dit onderwerp vormt een onderdeel van eind 2008 vast te stellen nota Huiselijk Geweld. De lasten kunnen uit de Wmo-middelen worden gedekt.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
	Uitvoering regeling generaal pardon; uitgaven	-112.000	0	0	0	3
	Uitvoering regeling generaal pardon; inkomsten	112.000	0	0	0	3
	De gemeenten dienen de regeling betreffende het generaal pardon uit te voeren. Op basis van de regeling die loopt tot 1-1-2010 dienen in 2009 (naar verwachting) 25 personen in te burgeren (totaal 35, waarvan 2e halfjaar 2008 10 personen) (inschatting juli 2008). Aan de toekenning van de bedragen zijn voorwaarden verbonden. Het opgenomen bedrag betreft een raming op basis van de verstrekte voorschotten in 2008. Het rijk verstrekt een bijdrage in de kosten voor de uitvoering van deze regeling.					
	Opzetten antidiscriminatievoorzieningen	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000	3
	Per 1-1-2009 is de inwerkingtreding van de wet "Gemeentelijke anti-discriminatievoorzieningen" gepland. De gemeenten ontvangen vanaf die datum rijksmiddelen (€ 12.000) via het gemeentefonds om voorzieningen op te zetten waardoor burgers advies en bijstand kunnen krijgen in geval van discriminatie en waar registratie plaatsvindt van meldingen. Nu ontvangt Apeldoorn als centrumgemeente een bijdrage voor deze (regionale) voorziening. 'Artikel 1 Noord Oost Gelderland' (voorheen Meldpunt discriminatie Apeldoorn) zal functioneren als anti-discriminatievoorziening voor onze gemeente. De jaarlijkse bijdrage van het Rijk zal worden aangewend voor deze instelling.					
	Tolkdiensten	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500	3
	Onder meer door toenemende instroom van vreemdelingen in onze gemeente is de inschakeling van tolkdiensten in een aantal situaties noodzakelijk. Dit geldt bijv. burgerzaken, zorgloket/wmo of schuldhulpverlening. Ook het maatschappelijk werk, basisgezondheidsdienst, ouderenwerk en welzijnswerk minderheden kunnen deze kosten bij de gemeente declareren. De gemeente heeft sedert 2006 de wettelijke plicht deze kosten aan voornoemde instellingen te vergoeden. De gemeente is hiervoor in het verleden middels de algemene uitkering gecompenseerd. (€ 1.500 index per 2008). De uitgaven zijn begroot op € 1.500.					

	Programma 4					
	Aanpassen welstandsnota na evaluatie	-15.000	0	0	0	4
695402	Aanpassen welstandsnota na evaluatie; dekking	15.000				11
	De welstandsnota wordt geëvalueerd. De evaluatie mondt uit in een raadsvoorstel. Hierbij worden de resultaten van de evaluatie gepresenteerd middels een evaluatienota. De evaluatienota resulteert uiteindelijk tot een daadwerkelijke inhoudelijke aanpassing van de welstandsnota in 2009. Dit zal worden uitbesteed. Hiervoor is een bedrag geraamd van € 15.000. De uitgaven worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
	Implementatie nWRO en de Grondexploitatiewet	-280.000	-65.000	-65.000	-65.000	4
	Implementatie nWRO en de Grondexpl.wet; dekking	220.000				11
	De gevolgen van de nWro (nieuwe Wet Ruimtelijke Ordening) laat zich samenvatten in een aantal kernwoorden: voorkantsturing, beleidsintensivering, samenwerking en afstemming ten behoeve van een integrale multidisciplinaire gebiedsontwikkeling en standaardisering ten behoeve van de werkprocessen en het workflowsysteem Beleidsintensivering is een absolute voorwaarde om optimaal in te kunnen spelen op de instrumenten uit de Wro en de gevolgen daarvan voor de gemeente Epe. Dit dient met name aan de voorkant van het proces te gebeuren. Voorkantsturing is essentieel in de visie waarbij de gemeente in een gebiedsontwikkeling optimaal van haar rol gebruik wil maken en haar financiële risico's bij de exploitatie daarvan wil inperken. Vorenstaande leidt tot extra inzet van specifieke deskundigheid en een implementatiebudget.					
	Opbouw van het bedrag voor 2009: - € 70.000: uitbesteden nieuw beleid; - € 50.000: werkprocessen, automatisering; - € 160.000: formatie/inhuur specifieke deskundigheid S&O en OR (met name v.w.b. de eenmansfuncties, hiervan is € 60.000 structureel); Opbouw van het bedrag 2010 e.v.: - € 60.000: formatie/inhuur specifieke deskundigheid (1 fte); - € 5.000: bijhouden automatisering en werkprocessen. De eenmalige uitgaven (€ 220.000) worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen;					
683000	Constructieberekeningen aanvragen bouwvergunning	-8.290	-8.290	-8.290	-8.290	4
	Doorberekening aan veroorzaker		8.290	8.290	8.290	4
	Door intensievere handhaving wordt steeds vaker geconstateerd dat bij aanvragen voor een bouwvergunning constructieberekeningen niet zijn ingediend. Gelet op de veiligheid moeten hierdoor steeds meer werkzaamheden aan de constructeur worden opgedragen. Dit is de laatste jaren zichbaarder geworden doordat vanwege meer handhavings-capaciteit "aan de voorkant" gehandhaafd wordt, d.w.z. tijdens de bouw, waar in het verleden veel vaker achteraf werd gehandhaafd of van toezicht/handhaving werd afgezien indien het bouwwerk al gerealiseerd was. De hogere lasten zullen in principe worden doorberekend aan de veroorzaker. Ingaande 2010 zal de legesverordening op dit punt worden aangevuld.					

Kosten-plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
	Stimulering goedkope woningbouw; particulier opdrachtgeverschap	0	0	-20.000	0	4
695402	Stimulering goedkope woningbouw; particulier opdrachtgeverschap; dekking			20.000		11
	In de nieuw te bouwen wijk 't Slath hebben we een overeenkomst in de vorm van een bouwclaimmodel gesloten. Hierbij is de afspraak gemaakt dat de gemeente 5% van het totale bouwvolume zelf kan realiseren. Hierbij heeft de gemeente dan de mogelijkheid om te werken met particulier opdrachtgeverschap. Om mensen hiervoor de mogelijkheid te geven wordt een bedrag geraamd voor advisering en ondersteuning van deze mensen voor het jaar 2011, omdat de afspraak is dat dan wordt gestart met de bouw van deze wijk. De uitgaven worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.					

	Programma 5					
	Groenstructuurplan 2009-2018	-60.000	0	0	0	5
695402	Groenstructuurplan 2009-2018; dekking	60.000				11
	Uit de evaluatie van het Groenstructuurplan gemeente Epe 1999 is gebleken dat het plan meer structuur en eenheid heeft gebracht in het groenbeheer, maar dat er behoefte is aan een vervolg waarin meer aandacht is voor een visie op de groenstructuur en het groenbeeld tot op wijkniveau. De looptijd van het Groenstructuurplan, 10 jaar, is bijna voorbij. Dat betekent dat vanaf 2009 gewerkt gaat worden aan het opstellen van een nieuw Groenstructuurplan dat het groenbeheer verder uitwerkt en een visie formuleert op het openbaar groen in de kernen en in de wijken. Deze visie wordt opgesteld in samenhang met de visie op de bomen in het Bomenbeleidsplan. Na vaststelling van het groenstructuurplan 2009 wordt vanaf 2010 gestart met de nadere uitwerking van het uitvoeringsplan en uitvoering van de jaarschijven 2010 en verder. De externe kosten voor het opstellen van het groenstructuurplan 2009-2018 worden geraamd op € 60.000. De uitgaven worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.					
	Opstellen bosbeleidsplan	0	-25.000	0	0	5
695402	Opstellen bosbeleidsplan; dekking		25.000			11
	De gemeente Epe is naar Nederlandse maatstaven rijk aan bossen. Bijna 800 hectare. In de beleidsnotitie moet helder worden weergegeven welk beleid de komende jaren en decennia moet worden gevoerd. Veel kennis is evenwel aanwezig maar moet worden gebundeld en op schrift worden gesteld. De uitgaven worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
	Beleids- en beheerplan Openbare Verlichting	-35.000	0	0	0	5
695402	Beleids- en beheerplan Openbare Verlichting; dekking	35.000				11
	Het bestaande beleidsplan openbare verlichting is vastgesteld in februari 2003. In de afgelopen jaren hebben zich op dit vakgebied veel nieuwe ontwikkelingen voorgedaan. Daarnaast staat de gemeente voor een aanzienlijke vervanging van masten en armaturen (vanaf 2010). Om deze nieuwe ontwikkelingen te verwerken is een nieuw beleids- en beheerplan voor de openbare verlichting nodig om sturing te geven aan de noodzakelijke investeringen. De uitgaven worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.					
	Landschapontwikkelingsplan (LOP)	-10.000	-20.000	-20.000	-20.000	5
695402	Landschapontwikkelingsplan (LOP); dekking	10.000	20.000	20.000	20.000	11
	Het landschapontwikkelingsplan wordt in 2009 vastgesteld. In het landschapontwikkelingsplan wordt een uitvoeringsprogramma opgenomen. Dit programma bestaat uit projecten voor aanleg, herstel en verbetering van landschapselementen. Voorgesteld wordt om structureel middelen beschikbaar te stellen om uitvoeringsprojecten van o.a. particulieren, Landschapsbeheer Gelderland en natuurorganisaties te co-financieren. Naar verwachting kunnen zo circa tien projecten per jaar worden uitgevoerd. De uitgaven worden gedekt uit de reserve Co-financiering.					

	Programma 6					
	Duurzaamheid; uitgaven	-50.000	-50.000	-50.000	-50.000	6
	Duurzaamheid; inkomsten	35.000	35.000	35.000	35.000	12
	Op 12 juni 2008 heeft de raad een motie aangenomen om duurzaamheidsbeleid op te stellen. De voorbereiding vindt in 2009 plaats, waarna in 2010 besluitvorming en de start van de uitvoering is voorzien. Voor dit beleidsonderdeel is structureel een bedrag van € 50.000 voor aanvullende formatie nodig. Het rijk stimuleert deze beleidsontwikkeling door met gemeenten prestatieafspraken te willen maken. Bij een overeenkomst kan de gemeente een structurele bijdrage verwachten in de algemene uitkering uit het gemeentefonds (raming € 35.000). Het afsluiten van prestatieafspraken zal naar verwachting in 2009 mogelijk worden. Deze beleidstaak (duurzaamheid) is aanvullend op de bestaande verplichte milieutaken (o.a. bodem, water, flora/fauna, lucht, natuurbescherming, geluid).					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
401260	Vervanging bodeminformatie systeem; extra werkzaamheden derden	0	-24.000	0	0	6
695402	Vervanging bodeminformatie systeem; extra werkzaamheden derden; dekking		24.000			11
	Bij vervanging van het huidige systeem zullen extra werkzaamheden uitgevoerd moeten worden. Het gaat om het intekenen van ongeveer 350 rapporten, het aanmaken van locaties, synchronisatie van de gegevens met de gegevens van de provincie. Deze werkzaamheden kunnen niet in eigen beheer worden uitgevoerd. Daarom is uitbesteding noodzakelijk. De uitgaven worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.					

	Programma 8					
662600	Armoedebestrijding	-37.695	0	0	0	8
	Vanuit het Rijk zijn er extra middelen beschikbaar gekomen in het gemeentefonds voor armoedebestrijding; maatschappelijke participatie kinderen. Dit sluit aan bij ons minimabeleid "meedoenregeling" en het "schoolfonds". In 2009 gaat het om een bedrag van € 37.695. Dit bedrag dient toegevoegd te worden aan het budget voor minimabeleid. Het is nog niet duidelijk of deze extra middelen structureel worden toegevoegd in het gemeentefonds (vooralsnog alleen in 2008 en 2009).					

	Programma 9					
	Bevorderen veilige woon- en leefomgeving	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	9
	Het bestaande budget dekt kosten voor uitvoering VNG monitor om behoeftes en wensen van inwoners te peilen rondom veiligheid. Deze monitor is naast andere gegevens input voor de nota integrale veiligheid. Uitvoering van maatregelen voortvloeiend uit deze nota kunnen eveneens uit dit budget worden gefinancierd aangezien het hier een structureel budget betreft. Tevens kunnen onder dit budget kosten voor deelname aan NOG projecten vallen, alsmede kosten voor workshops e.d. ter bevordering van professionaliteit medewerkers en bestuurders. Vooralsnog behoeven geen extra middelen te worden geraamd.					
	Preventieve maatregelen Oud en Nieuw	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	9
	De gemeente werkt met een draaiboek Oud en Nieuw waarin opgenomen preventieve maatregelen en toezicht om vernielingen rondom Oud en Nieuw binnen de perken te houden. Hiervoor wordt € 5.000 bijgeraamd.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
	Rampenbestrijding; opleiden en oefenen	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000	9
	Budget voor opleiden en oefenen gemeentelijke rampenstaf is voor 2008 incidenteel opgehoogd met restant budget 2007. Het reguliere budget voor 2009 is naar schatting niet toereikend gezien geplande inhaalslag opleidingen via cursussen voor medewerkers en extra oefeningen op deelplanniveau. Het exacte bedrag is op dit moment nog niet bekend. Het aantal cursisten zal naar verwachting met 40% omhoog gaan. Daarnaast dienen oefeningen deels door externen te worden voorbereid, begeleid en geëvalueerd hetgeen extra kosten met zich meebrengt. Dit kan variëren van € 1.000 tot € 2.500 per oefening. Tevens dient extra te worden geïnvesteerd in risicocommunicatie als uitvloeisel van wettelijke verplichtingen. De gemeente is de instantie die burgers dient te voorzien van informatie over risico's in de leefomgeving. De veiligheidsregio ontwikkelt beleid in deze.					
	Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland	-4.273	-9.880	-9.880	-9.880	9
	In de tweede begrotingswijziging van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland is nieuw beleid opgenomen ten aanzien van Operationele Informatievoorziening. Dit betreft de ontwikkeling van informatievoorziening voor het beschikbaar hebben van actuele en relevante informatie voor operationele eenheden en (regionale en gemeentelijke) rampen- en crisisstaven. De kosten voor de gemeente Epe komen uit op een jaarlijkse verhoging van de regionale bijdrage van € 4.273 (€ 0,13 per inwoner). In de kadernota 2009-2012 zijn de ontwikkelingen weergegeven inzake de begroting van de Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland. In deze nota zijn voorstellen voor (intensivering) bestaand beleid, harmonisatie van taken en specials ten behoeve van gemeente financieel uitgewerkt. Nieuw beleid inzake de ontwikkeling van een nieuwe ICT omgeving in het kader van ontwikkeling in de Veiligheidsregio is meegenomen vanaf 2010. De kosten voor de gemeente Epe komen uit op een jaarlijkse verhoging van de regionale bijdrage van € 5.607 (€ 0,17 per inwoner).					

	Programma 10					
	Opstellen beleidsnotitie begraafplaatsen	0	-25.000	0	0	10
695402	Opstellen beleidsnotitie begraafplaatsen; dekking		25.000			11
	In de gemeente Epe liggen een aantal oude begraafplaatsen waar voornamelijk bijzettingen plaatsvinden. Op deze begraafplaatsen liggen en staan monumentale gedenktekens. De beleidsnotitie zal inzicht moeten geven hoe in de komende jaren om te gaan met dit cultuurhistorisch erfgoed en het beheer daarvan. De uitgaven worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.					

Kosten-plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
	Programma 11					
401700	Archiefbeheer	-45.000	-46.000	-9.000	-9.000	11
695402	Archiefbeheer; dekking	45.000	46.000			11
	Betreft de uitwerking van het plan van aanpak voor de bewerking en overbrenging van archiefbescheiden naar de archiefbewaarplaats en het plan van aanpak voor de huisvesting van semistatistische archieven. Het plan van aanpak geeft aan op welke wijze voldaan kan worden aan de wettelijke eisen. Het betreft het versneld overbrengen van bestaande archieven ouder dan 20 jaar naar de archiefbewaarplaats en de huisvesting van op termijn over te brengen archieven. De uitgaven 2009 en 2010 worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.					
	Raadsvergaderingen; digitale vastlegging	-11.500	-7.500	-7.500	-7.500	11
	Digitale verslaglegging is met de nieuw ingerichte raadszaal mogelijk met een extra investering. Voor zowel bestuur als belangstellenden is dan raadsinformatie eenvoudig via de website toegankelijk. Er zijn diverse mogelijkheden voor audioverslaglegging. Daarin kan in overleg met de raad nog een keuze worden gemaakt. Kostenindicatie: jaarlijkse kosten € 7.500, eenmalige kosten € 4.000.					
600400	Salarissen en vergoedingen politieke ambtsdragers	-12.325	-49.200	-73.750	-73.750	11
	Betreft de financiële consequenties van de uitwerking van de notitie van de commissie Dijkstal. Op basis van de huidige wetsvoorstellen zullen de salarissen van de politieke ambtsdragers worden verhoogd. Nog niet duidelijk is welke verhogingen wanneer zullen ingaan. Verwacht wordt dat de wetsvoorstellen in de loop van 2009 in het Staatsblad zullen verschijnen en dat de invoering gefaseerd zal plaatsvinden. Daarom is bij de raming voor de begroting ook hiervan uit gegaan.					
	Uitvoering BMC-rapport 'Epe toekomstbestendig'	-174.000	-74.000	-74.000	-74.000	11
695402	Uitvoering BMC-rapport 'Epe toekomstbestendig'; dekking	100.000				11
	Conform de Perspectiefnota worden middelen geraamd voor de uitvoering van het BMC-rapport 'Epe toekomstbestendig'. De raming is als volgt samengesteld: eenmalig: - € 100.000 (investeringen in mensen/competenties) structureel: - sociaal/uitvoering WWB e.d.: 0,5 fte bij Publiekszaken (€ 30.000) - juridisch (uitvoering nieuwe wettelijke taken): 0,5 fte (€ 30.000) - openbare orde en veiligheid (achtervang AOV): 0,2 fte (€ 14.000) Op grond van het raadsbesluit van 6 maart 2008 zijn de lasten van het aanstellen van een webcoördinator (€ 22.000) reeds verwerkt in de begroting 2009. De eenmalige uitgaven 2009 worden gedekt uit de beschikbare eenmalige middelen.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
401308	Inkoopplatform	-6.250	-6.250	-6.250	-6.250	11
	De bijdrage aan het inkoopplatform is ingaande 2009 in de begroting afgeraamd. Eerst is nieuwe afweging en besluitvorming noodzakelijk over voortzetting hiervan. De verwachting is dat de evaluatie van de resultaten van deelname aan het inkoopplatform aanleiding zullen zijn tot voortzetting van de deelname. Daarom wordt deze post in de begroting vooralsnog gereserveerd via een stelpost.					
691604	Gemeentehuis; onverzekerbare schade	-8.000	-8.000	-8.000	-8.000	11
	Het is noodzakelijk een stelpost op te nemen voor aanvulling van het budget voor onverzekerbare schade aan het gemeentehuis. Het onderhoudsbudget kan hier niet in voorzien, terwijl er jaarlijks sprake is van onverzekerbare schade.					
401260	Incidentele uitgaven in het kader van het SLIM-traject (externe kosten en inhuur)	-404.250	-138.250	0	0	11
695402	Incidentele uitgaven SLIM-traject; dekking	404.250	138.250			11
	Dit betreft project- en programmakosten, -ondersteuning en inhuur technische expertise. Deze eenmalige uitgaven worden gedekt met de beschikbare eenmalige middelen.					
401260	Incidentele uitgaven in het kader van het SLIM-traject i.v.m. vervangende capaciteit	-350.000	-150.000	0	0	11
695402	Incidentele uitgaven SLIM-traject; dekking	350.000	150.000			11
	In verband met de inzet van personeel bij de uitvoering van SLIM-projecten dient opvang plaats te vinden van het verlies van capaciteit met betrekking tot de uitvoering van het (noodzakelijke) reguliere werk. Deze eenmalige uitgaven worden gedekt met de beschikbare eenmalige middelen.					
401260	Personele uitbreiding i.v.m. SLIM-traject	-105.850	-105.850	-105.850	-105.850	11
	Dit betreft noodzakelijke uitbreiding op het gebied van: - coördinatie en beleid geo-informatie (0,5 fte), - beheer geo-informatie (0,5 fte), - bouw en beheer van workflows (0,5 fte), - beheer basisregistraties (0,3 fte) en De lasten bedragen structureel € 105.850.					
	Totaal nieuw beleid deze mjb exclusief investeringen	-509.961	-467.458	-533.008	-533.008	
	Nieuwe investeringen (zie MIP)	-109.585	-386.158	-294.519	-367.988	
	Totaal nieuw beleid deze meerjarenbegroting	-619.546	-853.616	-827.527	-900.996	

Bijlage 9 Dekkingsplan

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
695400	Surplus Algemene reserve (incl. rekeningsaldo 2007)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	11
	In het kader van de opstelling van de begroting is een actuele opstelling gemaakt van de algemene reserve. Tezamen met het rekeningsaldo 2007 en rekening houdend met reeds geplande uitgaven t.l.v. de reserve in 2008 en 2009, is € 1.087.000 aanwezig boven het vastgestelde minimum. Destijds is besloten dat ook het tekort op de sanering van de Koekoek wordt gedekt uit de algemene reserve. Inmiddels is op ambtelijk niveau vernomen dat Epe voor een subsidie in aanmerking komt. Als hiermee - vooruitlopend op de definitieve aanvraag en toekenning - rekening wordt gehouden bedraagt het tekort dat nog uit algemene reserve moet worden gedekt € 186.000 (zijnde € 766.000 - € 580.000). Na aftrek van dit tekort resteert in de algemene reserve een surplus van € 901.000 . In het kader van de meerjarenraming 2009-2012 zijn deze eenmalige dekkingsmiddelen ingezet ter dekking van eenmalige uitgaven 2009-2012. Hiervoor worden afzonderlijke reserves gevormd.					
695400	Surplus reserve Bouwgrondexploitatie	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	11
	In het kader van de opstelling van de jaarrekening 2007 is beoordeeld in hoeverre een surplus aanwezig is in de reserve Bouwgrondexploitatie. Uitgaande van een minimum van € 3.800.000 is, op basis van een inschatting van in 2008 nog te realiseren winsten, een surplus aanwezig van € 350.000 . In het kader van de meerjarenraming 2009-2012 zijn deze eenmalige dekkingsmiddelen ingezet ter dekking van eenmalige uitgaven 2009-2012. Hiervoor worden afzonderlijke reserves gevormd.					
	Resultaat project 'Doorlichting van de begroting'; reserves en voorzieningen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	11
	Na onderzoek blijkt dat op basis van de resultaten tot nu toe in 4 reserves ruimte aanwezig is die vrij kan vallen. Verwezen wordt naar de afzonderlijke rapportage hierover (in het raadsdossier ter inzage). Het totaalbedrag dat kan vrijvallen bedraagt € 281.500 . In het kader van de meerjarenraming 2009-2012 zijn deze eenmalige dekkingsmiddelen ingezet ter dekking van eenmalige uitgaven 2009-2012. Hiervoor worden afzonderlijke reserves gevormd.					

Kosten- plaats	Onderwerp	Financiële consequenties t.o.v. budgetprognose 2009:				Programma
		2009	2010	2011	2012	
		€	€	€	€	
	Resultaat project 'Doorlichting van de begroting'; investeringsplan (overloop)	39.286	39.286	39.286	39.286	1, 2
	Na onderzoek blijkt dat een vijftal posten uit het bestaande MIP (overloop oude jaren) kan vervallen aangezien de noodzaak ontbreekt om deze te laten staan. Verwezen wordt naar de afzonderlijke rapportage hierover (in het raadsdossier ter inzage). Door het laten vervallen van deze geraamde investeringen ontstaat een structureel voordeel, hetgeen is ingezet als structureel dekkingsmiddel.					
	Resultaat project 'Doorlichting van de begroting'; normale exploitatie	0	450.000	500.000	500.000	11
	Gelet op de resultaten tot nu toe wordt ingaande 2010 een structureel voordeel geraamd van € 450.000. Ingaande 2011 wordt structureel € 500.000 geraamd. De resultaten 2008, 2009 en gedeeltelijk 2010 worden gestort in een afzonderlijke reserve ter dekking van de kosten van continuering van het proces 'doorlichting' en dekking van eenmalige uitgaven zoals geraamd in deze meerjarenbegroting.					
	Totaal dekkingsmiddelen	39.286	489.286	539.286	539.286	

Bijlage 10 Meerjareninvesteringsplan – bestaande projecten

A. INVESTERINGEN TEN LASTE VAN HET REGULIERE INVESTERINGSBUDGET

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploi-tatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
DEEL 1: BESTAANDE PROJECTEN (projecten die ook waren opgenomen in het vorige investeringsplan)												
623204	Signalering "U rijdt te snel" Het verkeer op de invalswegen van de vier dorpen wijzen op de hoge snelheid waarmee zij de bebouwde kom benaderen.	2009	10,00%	€ 44.664	€ 44.664	€ 53.150	€ 2.723	€ 9.423				5
623206	Integrale wijkaanpak incl. Duurzaam Veilig 30/60 Inrichten van wijk tot duurzaam veilig verblijfsgebied: 30- of 60 km zone. M.b.v. integrale wijkaanpak en open planproces. Eventueel te ontvangen subsidies zullen worden ingezet voor verruiming van het investeringsbudget. Inrichten kom Oene 30km. <i>De investering wordt tot een bedrag van € 231.000 gedekt door eenmalige afschrijving ten laste van reserves (zie memo d.d. 2-7-08 hierover aan het college, ter inzage in raadsdossier).</i>	2009	4,00%	€ 245.934	€ 245.934	€ 292.662	€ -	€ 22.134				5
623206	ISV; Startprogramma "Duurzaam Veilig" Wijkverkeersplan: inrichten van een wijk tot 30- of 60 km gebied, conform de principes van Duurzaam Veilig. De eventuele G.D.U.-subsidies zullen worden ingezet voor verruiming van het investeringsbudget. Er moeten in Epe nog een aantal gebieden conform Duurzaam Veilig worden ingericht. Voor het oplossen van parkeerproblematiek is ingaande 2008 een afzonderlijke post geraamd in het kader van de uitvoering van de parkeernota (zie het onderdeel nieuwe projecten in bijlage 10). <i>Het investeringsbedrag 2009 wordt gedekt door eenmalige afschrijving ten laste van reserves (zie memo d.d. 2-7-08 hierover aan het college, ter inzage in raadsdossier).</i>	2009 2010	4,00% 4,00%	€ 236.003 € 236.003	€ 236.003 € 239.543	€ 280.844 € 285.056	€ - € -	€ 21.240	€ 21.559			5 5

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
655404	ISV; Toeristische fietspaden Bij de besteding van dit budget zullen projecten conform de beleidsnotitie recreatieve fietspaden worden betrokken. De bedragen zullen in eerste instantie worden ingezet voor het verbeteren van fietsroutes uit het Fietstotaalplan Veluwe. Eventueel in samenwerking met RGV of derden.	2009 2010 2011 2012	5,00% 5,00% 5,00% 5,00%	€ 93.478 € 46.738 € 46.738 € 46.738	€ 93.478 € 47.439 € 48.151 € 48.873	€ 111.238 € 56.453 € 57.300 € 58.159	€ - € - € - € -	€ 9.348	€ 4.744	€ 4.815	€ 4.887	7 7 7 7
602000	Verbeteren huisnummering buitengebied Op niveau van buurgemeenten brengen van de huisnummering. Raming 3.200 stuks. Bij de verdere uitwerking zullen uitvoeringsvarianten in beeld gebracht worden.	2009	10,00%	€ 155.625	€ 155.625	€ 185.194	€ -	€ 23.344				5
610600	Vervanging bosbrandbestrijdingsvoertuig korps Epe 812 In 2009 is het bosbrandbestrijdingsvoertuig Epe 17 jaar oud, officiële afschrijvingstermijn 15 jaar. Dit voertuig is technisch aan vervanging toe. O.a. is de pomp niet meer in staat die capaciteit te leveren welke benodigd is. Daarnaast zijn er op technisch en procedureel gebied qua natuurbrandbestrijding dusdanige veranderingen dat deze in een nieuw voertuig verwerkt moeten worden. Binnen het risicoprofiel van de gemeente Epe valt een groot oppervlak aan bos/heide. Hierin zijn diverse grote campings en een grote concentratie recreatiewoningen gesitueerd met in het hoogseizoen vele recreanten. Tevens heeft de gemeente Epe een convenant getekend met ASK 't Harde. Hierin is de gemeente omgenomen in de opschalings- en bijstandsregeling.	2009	6,66%	€ 320.784	€ 320.784	€ 381.733	€ -	€ 37.403				9

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
610600	Vervanging oefenmaterialen In 2003 zijn diverse oefenmaterialen aangeschaft. Na een afschrijvingstermijn van 5 jaar en na intensief gebruik door de drie korpsen moeten deze materialen vervangen worden. Om goed te kunnen oefenen en een zekermate van realisme te benaderen wordt gewerkt met oefenmaterialen. Denk hierbij aan oefenpoppen, materialen ten behoeve van licht- en geluidseffecten. Gezien de intensiteit (40/jaar/korps) en locatie/omstandigheden (buiten en bij alle weertypen) van oefenen worden deze materialen zwaar belast.	2009	20,00%	€ 8.020	€ 8.020	€ 9.543	€ -	€ 2.005				9
610600	Vervanging ademluchtapparatuur - Ademluchtmaskers - Ademluchttoestellen - Ademluchtcilinders In het kader van het cluster Apeldoorn/Epe/Voorst is er voor de drie gemeenten ademluchtapparatuur aangeschaft. Door aanschaf en onderhoud centraal te organiseren kan er kostenvoordeel behaald worden. Ademluchtapparatuur moet voldoen aan strenge arbo-technische eisen en afschrijvingstermijnen. - In 2009 moeten de ademluchtmaskers vervangen worden; - In 2010 volgen de ademluchttoestellen met cilinders.	2009 2010 2010	20,00% 10,00% 10,00%	€ 34.969 € 67.409 € 31.335	€ 34.969 € 68.420 € 31.805	€ 41.613 € 81.420 € 37.848	€ - € - € -	€ 8.742				9 9 9
691600	Bedrijfsmiddelen Openbare werken Voor de vervanging van van bedrijfsmiddelen is jaarlijks een gemiddeld bedrag van € 246.666 benodigd (prijspeil 2009). De gemiddelde afschrijvingsduur bedraagt 9,1 jaar (afschrijving 11% p.j.). In het investeringsbedrag is een stelpost opgenomen van ongeveer € 9.500 voor de jaarlijkse revisie van bedrijfsmiddelen. De inruilwaarden van bedrijfsmiddelen worden bij feitelijke vervanging in enig jaar als bate in de begroting geraamd.	2009 2010 2011 2012	11,00% 11,00% 11,00% 11,00%	€ 246.666 € 246.666 € 246.666 € 246.666	€ 246.666 € 250.366 € 254.121 € 257.933	€ 293.532 € 297.935 € 302.404 € 306.940	€ - € - € - € -	€ 39.467	€ 40.058	€ 40.659	€ 41.269	11 11 11 11

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
401260	ICT; computers t.b.v. raadsleden	2010	25,00%	€ 42.000	€ 42.630	€ 50.730	€ -		€ 12.789			11
401260	ICT; vervanging technische infrastructuur Betreft reguliere vervanging van technische infrastructuur (bekabeling), gebaseerd op de nieuwe planning.	2009	10,00%	€ 100.000	€ 100.000	€ 119.000	€ -	€ 15.000				11
401260	ICT; vervanging hardware, software en netwerkcomponenten Betreft reguliere vervanging die noodzakelijk is met het oog op de continuïteit van de bedrijfsvoering, gebaseerd op de nieuwe planning.	2009	25,00%	€ 255.409	€ 255.409	€ 303.937	€ 8.675	€ 85.298				11
		2010	25,00%	€ 145.138	€ 147.315	€ 175.305	€ 9.781		€ 53.976			11
		2011	25,00%	€ 124.002	€ 127.750	€ 152.022	€ 1.980			€ 40.305		11
		2012	25,00%	€ 73.449	€ 76.804	€ 91.397	€ -				€ 23.041	11
	Reconstructie Kerkhofweg Emst In aansluiting op de realisatie van de bouwplannen zal de Kerkhofweg verbreed moeten worden en zal de bestaande verharding vervangen moeten worden.	2012	4,00%	€ 103.750	€ 108.489	€ 129.102					€ 9.764	5
	Verbreden Smallertsweg Emst De Smallertsweg is te smal voor het vele verkeer dat over de weg moet. Passeren van landbouwwerktuigen is daarbij bijna onmogelijk. Daarom moet de weg mede gelet op de ontwikkelingen op het Kievitsveld verbreed moeten worden met ca. 1,50m over de gehele lengte van de weg.	2012	4,00%	€ 223.063	€ 233.252	€ 277.569					€ 20.993	5
	Herinrichten Markt Epe De markt in Epe heeft in de afgelopen jaren meer een functie voor parkeren gekregen. Het bestaande straatmeubilair en de muurtjes zijn aan vervanging toe. De boomstructuur is gedeeltelijk verdwenen. Om de Markt weer een goede aanblik te geven is een reconstructie noodzakelijk.	2012	4,00%	€ 518.750	€ 542.446	€ 645.510					€ 48.820	5
	Reconstructie kruising Eperweg-Ooster Oenerweg te Oene Ter verbetering van de verkeersveiligheid en de mogelijkheid voor vrachtverkeer om vanuit de Ooster Oenerweg de Eperweg op te rijden is het noodzakelijk de Eperweg om te leggen. Bij de inspraak voor het wijkverkeersplan Oene – Buiten de kom is door de insprekers hier nadrukkelijk om verzocht. De aanwonenden hebben daarbij aangegeven met de gemeente om niet een grondruil te willen uitvoeren. Voor grondverwerving zijn daarom geen middelen geraamd.	2012	4,00%	€ 114.125	€ 119.338	€ 142.012					€ 10.740	5

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
623206	Oplossen parkeerproblematiek in de diverse kernen	2009	4,00%	€ 51.875	€ 51.875	€ 61.731	€ -	€ 4.669				5
		2010	4,00%	€ 51.875	€ 52.653	€ 62.657	€ -		€ 4.739			5
		2011	4,00%	€ 51.875	€ 53.443	€ 63.597	€ -			€ 4.810		5
	Herinrichting Apeldoornseweg in Vaassen Gedeelte tussen Laan van Fasna en Stationsstraat. Het profiel van de rijweg is te breed voor de huidige bestemmingen. Daardoor rijdt te veel verkeer van zuid naar noord door het centrum. Door aanpassing van de Apeldoornseweg zal naar verwachting ook het sluipverkeer door het centrum verminderen.											
		2012	4,00%	€ 466.875	€ 488.201	€ 580.959	€ -				€ 43.938	5
	Nieuw Integraal Huisvestingsplan (IHP) onderwijs 2009-2012 - stelpost investeringen IHP 2009-2012 - stelpost investeringen IHP 2009-2012 - stelpost investeringen IHP 2009-2012 - stelpost investeringen IHP 2009-2012 De gemeente Epe heeft een Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen over de periode 2005-2008. In 2008 wordt een nieuw Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen opgesteld voor de periode 2009-2012. De ingeslagen weg op het gebied van renovaties, onderwijskundige vernieuwingen zal in deze periode voortgezet worden. De gemeente Epe heeft een relatief oud scholenbestand. Veel scholen zijn ouder dan veertig jaar. Door de vele onderwijskundige veranderingen van de laatste 15 jaren wordt het steeds moeilijker voor veel scholen om de onderwijskundige zaken ten uitvoer te brengen in een lokatie die bouwkundig niet meer van deze tijd is.	2009	4,00%	€ 311.250	€ 311.250	€ 370.388		€ 33.335				1
		2010	4,00%	€ 311.250	€ 315.919	€ 375.943			€ 33.835			1
		2011	4,00%		€ -	€ -				€ -		1
		2012	4,00%	€ 311.250	€ 325.467	€ 387.306					€ 34.858	1

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
	Met name de volgende scholen zullen in meer of mindere mate in aanmerking komen om geheel of gedeeltelijk gerenoveerd te worden in de nieuwe IHP periode:- School met de Bijbel te Oene- School met de Bijbel te Emst- O.B.S de Bongerd te Oene- O.B.S. Zuuk te EpeVooruitlopend op het tot stand komen van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen 2009-2012 en de exacte financiële vertaling hiervan naar de toekomst toe is het noodzakelijk om hiervoor een stelpost van € 300.000 te ramen ingaande 2009.											
	Pagers P2000 Pagers alarmeringsysteem P2000 ten behoeve van alarmering vrijwilligers. Betreft standaard vervanging na 5 jaar. 68 stuks à € 120 = € 8.160; afschrijvingstermijn 5 jaar.	2011	20,00%	€ 8.466	€ 8.722	€ 10.379	€ -			€ 2.180		9
	Portofoons C2000 Standaard vervanging na 5 jaar portofoons C2000. Ten behoeve van een veilige en efficiënte inzet tijdens incidenten zijn goede communicatiemiddelen noodzakelijk. Portofoon inclusief speakermike en voertuiglader € 1.100. Totaal 43 stuks = € 47.300; afschrijvingstermijn 5 jaar.	2011	20,00%	€ 49.074	€ 50.557	€ 60.163	€ -			€ 12.639		9
	Dienstauto 892 Standaard vervanging dienstauto 892. Dienstauto is bestemd voor vervoer van kantoorpersoneel en oefenmaterialen tussen kazernes en voor (natuurbrand)verkenning, in het verzorgingsgebied van het cluster en binnen de Veiligheidsregio. De kosten voor de huidige dienstauto worden naar aanleiding van een soort leaseconstructie gedekt uit de lopende begroting. Bij de vervanging moeten deze kosten uit de lopende begroting omgezet worden in kapitaallasten. Er zijn dus geen extra kosten verbonden aan deze vervanging. Afschrijvingstermijn 6 jaar.	2010	16,66%	€ 31.125	€ 31.592	€ 37.594	€ -		€ 6.843			9

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
	Vervanging bosbrandbestrijdingsvoertuig Korps Vaassen 813 In 2004 was het bosbrandbestrijdingsvoertuig Vaassen 22 jaar oud, officiële afschrijvingstermijn 15 jaar. Dit voertuig is technisch aan vervanging toe en inmiddels ook niet meer inzetbaar. Vervanging van een volwaardig bosbrandbestrijdingsvoertuig is noodzakelijk. Op technisch en procedureel gebied qua natuurbrandbestrijding zijn er dusdanige veranderingen dat deze in een nieuw voertuig verwerkt moeten worden. Binnen het risicoprofiel van de gemeente Epe valt een groot oppervlak aan bos/heide. Hierin zijn diverse grote campings en een grote concentratie recreatiewoningen gesitueerd met in het hoogseizoen vele recreanten.	2009	6,67%	€ 311.250	€ 311.250	€ 370.388	€ -	€ 36.323				9
	Digitale Luchtfoto's	2009	50,00%	€ 4.150	€ 4.150	€ 4.939	€ -	€ 2.283				5
		2010	50,00%	€ 14.000	€ 14.210	€ 16.910	€ -		€ 7.816			5
		2011	50,00%	€ 4.150	€ 4.275	€ 5.088	€ -			€ -		5
		2012	50,00%	€ 14.000	€ 14.639	€ 17.421	€ -				€ -	5
	In 2005 zijn voor het laatst luchtfoto's gemaakt van het grondgebied van de gemeente Epe. De foto's zijn nu drie jaar oud. Voor een goed gebruik bij de uitvoering van gemeentelijke werkprocessen zijn actuele foto's nodig. Interne en externe informatie geeft aan dat eens per twee jaar nieuwe foto's een acceptabele termijn voor het maken van de foto's is. De foto's worden door verschillende eenheden ((milieu)handhaving, Belastingen en WOZ en Openbare Ruimte) binnen de gemeentelijke organisatie gebruikt. In de even jaren worden foto's met een hoge scherpte gemaakt voor het gebruik in de GIS-viewer en de mutatie signalering en in de oneven jaren worden foto's aangeschaft met een lage scherpte ten behoeve van de jaarlijkse mutatie signalering. De kapitaallasten voor 2011 en 2012 worden gedekt uit de vrijval van de lasten van de investeringen in 2009 en 2010.											
	Vervanging Kopieermachine Vervanging A0 kopieermachine door een A0-multifunctional (scannen en kopiëren). Ten behoeve van digitaliseren van ingekomen post groter dan A4 en A3, bijvoorbeeld bouwtekeningen.	2009	25,00%	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.950	€ -	€ 1.500				11
		2010	25,00%	€ 5.000	€ 5.075	€ 6.039	€ -		€ 1.523			11
		2011	25,00%	€ 5.000	€ 5.151	€ 6.130	€ -			€ 1.545		11

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
	Vervanging roterende archiefkasten DIV In verband met de vervanging op termijn van 2 roterende archiefkasten op de eenheid DIV een bedrag opnemen van € 50.000. Bedrag is gebaseerd op gegevens van de leverancier van de huidige kasten. Er wordt uitgegaan van 2 kasten, omdat de verwachting is dat door de digitalisering geen 3 kasten meer nodig zijn.	2009	6,66%	€ 51.875	€ 51.875	€ 61.731	€ -	€ 6.049				11
	Totale kapitaal- en exploitatielasten per investeringsjaar							€ 357.561	€ 202.914	€ 106.954	€ 238.311	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten bestaande projecten cumulatief							€ 357.561	€ 560.475	€ 667.429	€ 905.740	

Bijlage 11 Meerjareninvesteringsplan – nieuwe projecten

DEEL 2: NIEUWE PROJECTEN (projecten die niet zijn opgenomen in het vorige investeringsplan)												
nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
401260	ICT; aanschaf hardware in het kader van het SLIM-traject Betreft voorzieningen i.v.m. de invoering van de omgevingsvergunning.	2009	25,00%	€ 60.000	€ 0.000	€ 71.400	€ 6.000	€ 24.000				11
401260	ICT; aanschaf software in het kader van het SLIM-traject Betreft programmatuur voor o.a. uitwisseling van (gedigitaliseerde) bestemmingsplannen (durp), aansluiting op basisregistraties en opzet midoffice.	2009	25,00%	€ 270.500	€ 270.500	€ 321.895	€ 44.450	€ 125.600				11
		2010	25,00%	€ 26.500	€ 26.898	€ 32.008	€ 7.500		€ 15.569			
401260	ICT; structurele stelpost in basisbegroting Rekening houdend met de uitgaven uit het ICT-plan 2008, is in de basis van de begroting is nog een structurele stelpost beschikbaar van € 65.000. Deze kan worden ingezet ter dekking van op te nemen investeringen in ICT-investeringen. Daarnaast wordt er van uitgegaan dat een deel van de extra exploitatielasten van ICT-investeringen kan worden gedekt uit bestaande begrotingsposten van ICT. Uitgegaan wordt van structureel € 50.000. Totaal is dit € 115.000).	2009	25,00%	€ -	€ -	€ -	€ 115.000-	€ 115.000-				11
	Realisatie Veluwelijn In juni 2008 heeft de gemeenteraad ingestemd met de intentieverklaring voor de realisatie van de Veluwelijn en hiervoor een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. Het doel is om per december 2010 een hoogwaardige en hoogfrequente buslijn (90) Apeldoorn-Zwolle te realiseren. Hiervoor worden zowel het openbaar vervoer als de haltevoorzieningen uitgebreid en verbeterd. De uitvoering is verdeeld in 2 fasen: - fase 1: werkzaamheden in 2009 - hiervoor wordt het Eper aandeel op € 170.800 geraamd; dekking uit restant middelen 2008: € 115.800. - fase 2: werkzaamheden 2010 - hiervoor wordt voor Epe een aandeel voorlopig geraamd op € 146.000. De investeringsuitgaven worden gedekt uit de reserve Cofinanciering.	2009	4,00%	€ 55.000	€ 55.000	€ 65.450	€ -	€ -				5
		2010	4,00%	€ 146.000	€ 148.190	€ 176.346	€ -		€ -			5

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
620406	Vervanging banken Hoofdstraat Het gaat om 30 banken in de Hoofdstraat met een totaal bedrag van € 37.000.	2012	10,00%	€ 37.000	€ 38.690	€ 46.041	€ -				€ 5.804	5
	SMDB Emst; plaatsing noodlokaal Plaatsing noodlokaal 5e groep SMDB te Emst (middelen worden voor permanente uitbreiding aangewend). Normering conform verordening. Deze voorziening komt op het onderwijsprogramma te staan die in het najaar in het college komt.	2009	6,67%	€ 135.099	€ 135.099	€ 160.768	€ -	€ 18.756				1
	1e Inrichting onderwijsleerpakket en meubilair Betreft SmdB Emst. Normering conform verordening. Deze voorziening komt op het onderwijsprogramma te staan die in het najaar in het college komt.	2009	6,67%	€ 14.551	€ 14.551	€ 17.316	€ -	€ 2.020				1
	RSG; vervanging asbesthoudende dakoverschotten Via onderzoek nulmeting voortgezet onderwijs: Het vervangen van de asbesthoudende dakoverschotten. Met de doordecentralisatie van het onderhoud buitenzijde van de gemeenten naar de schoolbesturen (rijksbeleid) is er een nulmeting verricht conform het advies van de VNG. Hieruit bleek dat de astbest dakoverschotten vervangen dienen te worden omdat het niet mogelijk is deze te reinigen (dan komt er astbest vrij). Op sommige plaatsen beginnen de overschotten af te brokkelen. Het verwijderen en het opnieuw plaatsen van dakoverschotten van kunststof is conform een offerte geraamd op € 140.100. Er is ook gekeken naar zonwering voor de ramen. Dit is echter vele malen duurder (raming € 240.000).	2010	4,00%	€ 140.100	€ 142.202	€ 169.220	€ -		€ 15.230			1

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
	Onderhoudsactiviteiten verschillende basisscholen Onderhoudsactiviteiten, partiële renovaties (vervangen kozijnen, toiletblokken) bij verschillende basisscholen. Dit wordt opgenomen in het nieuwe Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen 2009-2012. Ten behoeve van de procedure onderwijsprogramma 2009 is een aantal voorzieningen aangevraagd die niet ten laste gebracht kunnen worden van de voorziening onderhoud schoolgebouwen. Dit zijn partiële renovatieactiviteiten. Voorstel zal zijn om dit type uitgaven mee te nemen in de nieuwe Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen 2009-2012. Het betreffen de volgende aangevraagde voorzieningen: * Spreng Emst: vervanging raamkozijnen * Spreng Emst: vervanging toiletgroep * Spreng Emst: vervanging dakkozijnen en dakbedekking * SmdB Emst: vervanging toiletgroep (part. renovatie) * SmdB Emst: vervanging toiletgroep en kozijnen (part. ren.) * Rotonde Vaassen: vervanging toiletgroep * Risico-inventarisatie noodoverstorten en valbeveiliging daken basisscholen Aanbrengen valbeveiliging en noodoverstorten basisscholen Aanbrengen valbeveiliging en noodoverstorten basisscholen Deze bedragen zijn gebaseerd op ramingen en kunnen in de offertelijn afwijken. Deze voorzieningen kunnen verdeeld worden over vier jaren. Deze voorzieningen zijn alvast opgevoerd vooruitlopend op de toestand koming van het IHP. Het kan zijn dat de uiteindelijke bestedingen t.a.v. technische voorzieningen veel hoger uitvallen. Dit zijn de zaken die op dit moment bekend zijn.											1
		2009	4,00%	€ 79.200	€ 79.200	€ 94.248	€ -	€ 8.482				1
		2010	4,00%	€ 37.500	€ 38.063	€ 45.294	€ -		€ 4.076			1
		2012	4,00%	€ 79.195	€ 82.812	€ 98.547	€ -				€ 8.869	1
		2009	4,00%	€ 25.823	€ 25.823	€ 30.729	€ -	€ 2.766				1
		2009	4,00%	€ 70.305	€ 70.305	€ 83.663	€ -	€ 7.530				1
		2010	4,00%	€ 24.300	€ 24.665	€ 29.351	€ -		€ 2.642			1
		2009	4,00%	€ 35.000	€ 35.000	€ 41.650	€ -	€ 3.749				1
		2010	4,00%	€ 100.000	€ 101.500	€ 120.785	€ -		€ 10.871			1
		2012	4,00%	€ 125.000	€ 130.710	€ 155.545	€ -				€ 13.999	1

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
	Renovatie schoolgebouw Geerstraat Algehele renovatie schoolgebouw Geerstraat. In het nieuwe IHP zal een nadere afweging worden gemaakt. Op dit moment is bekend dat de renovatie van de Geerstraatschool hoger uitvalt dan de tot nu toe geraamde middelen. Een inventarisatie brengt ons bij een bedrag van ongeveer € 400.000. Op dit moment is (in het huidige IHP) ongeveer € 200.000 geraamd). In het nieuwe IHP dient onderzocht te worden wat de toekomstige multifunctionaliteit kan worden. Onderzoek naar subsidies dient nog te geschieden. Ook onderzoek naar de geluidsnormen i.v.m rijksweg 50 dient nog onderzocht te worden.	2012	4,00%	€ 400.000	€ 418.271	€ 497.743	€ -				€ 44.797	1
	Noodhuisvesting Hoge Weerdschool Door de nijpende huisvestingssituatie van de Hoge Weerdschool is indien het besluit valt tot nieuwbouw niet verantwoord om nog drie jaren deze situatie te handhaven. In overleg met het bestuur zal naar een tijdelijke oplossing gezocht worden in de vorm van tijdelijke noodhuisvesting. Geraamde kosten: € 175.000.	2009	6,67%	€ 175.000	€ 175.000	€ 208.250		€ 24.296				1
	Nieuwbouw basisscholen in de Wijk Hoge Weerd Voor nieuwbouw van de twee basisscholen (14 groepen) is een investering gemoeid van € 3.120.000 (norm verordening). De welzijnsvoorzieningen dienen de benodigde ruimtes zelf te bekostigen. Samenvoeging van de scholen levert efficiencyvoordelen op. Het voordeel wordt geraamd op € 21.000 structureel (inverdieneffect). De vrijkomende locatie kan ingezet worden t.b.v. ontwikkeling van woningbouw. Indicatie van de opbrengst: vooralsnog is rekening gehouden met € 2,0 mln. Er dienen hiervoor verschillende onderzoeken plaats te vinden (toekomstige eigendomssituatie van het multifunctioneel gebouw eveneens te onderzoeken).	2010	2,50%	€ 1.000.000	€ 1.015.000	€ 1.207.850	€ -		€ 90.589			1
		2011	2,50%	€ 2.000.000	€ 2.060.450	€ 2.451.936	€ 21.000-Inverdien-effect			€ 162.895		1
		2011	2,50%	€ 2.000.000-	€ 2.060.450-	€ 2.060.450-	€ -			€ 154.534-		1
	1ste inrichting onderwijsleerpakket en meubilair Betreft de Zuukerschool (in gebruikname nieuw lokaal). Normering conform verordening.	2009	6,67%	€ 14.551	€ 14.551	€ 17.316	€ -	€ 2.020				1

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
	Uitbreiding De Mozaïek Realisatie van een locatie t.b.v. de Mozaïek. Op de hoofdlocatie Veldeksterweg dienen er dan vier lokalen bijgebouwd worden (norm 4 x € 250.000, grove raming). Hierdoor komt de locatie Krugerstraat vrij die ingezet kan worden voor b.v. woningbouw. Schatting is dat er ongeveer 25 woningen gebouwd kunnen worden. Streven dient te zijn dat deze operatie budgettair neutraal kan verlopen. Ook dit kan meegenomen worden in het IHP voor uitvoeringsjaar 2010. Onderhoudsmiddelen van locatie Krugerstraat komen hiermee vrij te vallen. Er kan een inverdieneffect worden geraamd van € 11.000.	2010	2,50%	€ 1.000.000	€ 1.015.000	€ 1.207.850	€ 11.000- Inverdien-effect		€ 79.589			1
	Met de opbrengst van de ontwikkeling van de vrijkomende locatie Krugerstraat kan rekening worden gehouden bij de ramingen. Onderzoek is nodig om een inschatting te maken van de te verwachten opbrengst. Vooralsnog wordt uitgegaan van € 600.000.	2010	2,50%	€ 600.000-	€ 609.000-	€ 609.000-	€ -		€ 45.675-			1
	Verkiezingen Omdat alle stembureaus door het Ministerie zijn afgekeurd gaan we landelijk weer terug naar het rode potlood. Dit betekent eenmalige aanschaf van stembureaus, stembussen en rode potloden (per stembureau € 1500, 20 stembureaus, waarvan 1 reserve) = € 30.000 exclusief btw. Omdat er in 2010 nog geen nieuwe stembureaus beschikbaar zijn en er in 2010 gemeenteraadsverkiezingen worden gehouden (opkomstpercentage boven de 80%) kan het zijn dat het aantal stembureaus bij handmatig tellen moet worden uitgebreid hetgeen extra kosten met zich meebrengt. De verwachting is dat er in 2010 duidelijkheid is over nieuwe stembureaus voor de verkiezingen vanaf 2011. Hiervoor zal een bedrag opgenomen moeten worden. Over de hoogte van dit bedrag valt op dit moment nog niets te zeggen.	2009	10,00%	€ 30.000	€ 30.000	€ 35.700	€ -	€ 4.500				11

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
	Extra aanvraagstation reisdocumenten Uiterlijk 28 juni 2009 gaan de Nederlandse reisdocumenten o.g.v. een Europese verordening vingerafdrukken in de chip bevatten. Om vingerafdrukken op te nemen bij het aanvragen en uitreiken van een reisdocument is apparatuur en programmatuur nodig. Epe ontvangt o.b.v. een rekenmodel 3 aanvraagstations. In Epe zijn echter 4 balies, waar alle diensten op het gebied van de publiekswinkel afgehandeld worden. Om als publiekswinkel goed te kunnen functioneren moet ook de 4e balie worden voorzien van een module die de aanvraag en uitreiking van een reisdocument mogelijk maakt. Kosten: € 4.000, inclusief onderhoud en beheer voor de komende 6 jaar.	2009	16,67%	€ 4.000	€ 4.000	€ 4.760	€ -	€ 867				11
	Brandweer Kazerne post Epe Inverdietaakstelling De brandweerkazerne Epe voldoet niet meer aan de gestelde kwaliteitseisen op (arbo)technisch gebied van de huidige tijd; kwaliteit sanitaire voorzieningen is beperkt, gescheiden kleed- en doucheruimtes ontbreken, omkleeden van de manschappen gebeurt achter de voertuigen, zware kanteldeuren, de beschikbare ruimte voor het stallen van voertuigen is beperkt en een deugdelijke rookgasafzuiging ontbreekt. Verder is de kazerne ongeschikt voor de specialistische voertuigen voor natuurbrand bestrijding voor de veiligheid in ons gebied. Een onderzoek naar de mogelijkheden voor een kwalitatief goede brandweerkazerne geeft richting aan de besluitvoering. In deze haalbaarheidsstudie zullen diverse varianten worden beoordeeld op diverse aspecten met betrekking tot verbouw en nieuwbouw. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in 2008. Voor het jaar 2010 wordt voor de ver- c.q. nieuwbouw van de kazerne Epe € 1.135.000 opgenomen. In dit bedrag is niet meegenomen de aanschaf van grond (€ 300.000) in het geval van nieuwbouw. Er is rekening gehouden met een afschrijvingstermijn van 25 jaar voor verbouw. Mocht worden overgegaan op nieuwbouw, dan zal de afschrijvingstermijn verhoogd worden naar 40 jaar. Om deze investeringen te realiseren wordt een inverdietaakstelling geraamd van € 100.000.	2010 2011	4,00% 4,00%	€ 1.135.000 € -	€ 1.152.025 € -	€ 1.370.910 € -	€ 100.000-		€ 103.682	€ 100.000-		9

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
	Bodemsanering Veldeksterweg / Koekoeksweg Op het betreffende terrein is bodemverontreiniging geconstateerd. De kosten van sanering worden geraamd op € 1.452.000. Een deel (€ 335.000) van de kosten wordt gedekt uit de voorziening ISV. Daarnaast kan voor een bedrag van € 351.000 een beroep gedaan worden op de reserve bodemsanering. Bij de Provincie is een subsidieverzoek ingediend voor een bijdrage op basis van de regeling 'Versnellingsgelden bodemsanering'. Vooralsnog wordt er van uitgegaan dat een subsidie kan worden ontvangen van € 580.000. Voor het resterende deel (€ 186.000) wordt een beroep gedaan op de algemene reserve. Totale kapitaal- en exploitatielasten nieuwe projecten Totale kapitaal- en exploitatielasten nieuwe projecten cumulatief Totale kapitaal- en exploitatielasten bestaande projecten cumulatief	2009	2,00%	€ -	€ -	€ -		€ -				6
								€ 109.585	€ 276.572	€ 91.639-	€ 73.469	
								€ 109.585	€ 386.158	€ 294.519	€ 367.988	
								€ 357.561	€ 560.475	€ 667.429	€ 905.740	
	TOTAAL LASTEN ONDERDEEL MIP A							€ 467.146	€ 946.633	€ 961.948	€ 1.273.728	
	TOTAAL INVESTERINGEN MIP A							€ 3.445.980	€ 4.237.939	€ 535.971	€ 2.759.860	

Bijlage 12 Investerings die niet worden bekostigd ten laste van het reguliere investeringsbudget maar waarvoor andere dekkingsmiddelen worden ingezet

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
674804	BESTAANDE en NIEUWE PROJECTEN											
	GRP 2007; vervanging riolering	2009	2,50%	€ 50.760	€ 50.760	€ 60.404	€ -	€ 3.807	€ 3.864	€ 3.922	€ 11.764	6666
		2010	2,50%	€ 50.760	€ 51.521	€ 61.310	€ -					
		2011	2,50%	€ 50.760	€ 52.294	€ 62.230	€ -					
		2012	2,50%	€ 150.000	€ 156.852	€ 186.654	€ -					
	Op basis van ervaringen en inspecties wordt bepaald welke rioleringsstrengen vervangen dienen te worden. Er wordt uitgegaan van een vervanging van 50 m vrijvervalriolering per jaar. Op basis van de gestelde levensduur voor drukriolen en de aanlegjaren is te bepalen dat in de komende planperiode 10 kilometer drukriolering vervangen dient te worden.											
	GRP 2007; drukpompunits	2009	8,33%	€ 327.402	€ 327.402	€ 389.608	€ -	€ 43.643	€ 42.872	€ 41.842	€ 16.727	6666
		2010	8,33%	€ 316.864	€ 321.617	€ 382.724	€ -					
		2011	8,33%	€ 304.682	€ 313.891	€ 373.530	€ -					
		2012	8,33%	€ 120.000	€ 125.481	€ 149.323	€ -					
	Op basis van ervaring kan gesteld worden dat een gemiddelde levensduur van 12 jaar realistisch is voor de pompen van de drukpompunits. Op basis van de jaarlijkse inspectie- en onderhoudsronde wordt bepaald welke pompen daadwerkelijk aan vervanging toe zijn.											
	GRP 2007; pompgedeelte gemalen	2009	6,67%	€ 77.967	€ 77.967	€ 92.781	€ -	€ 9.099	€ 2.309	€ 3.149	€ 11.593	6666
2010		6,67%	€ 19.492	€ 19.784	€ 23.543	€ -						
2011		6,67%	€ 26.192	€ 26.984	€ 32.111	€ -						
2012		6,67%	€ 95.000	€ 99.339	€ 118.214	€ -						
Op basis van ervaring kan gesteld worden dat een gemiddelde levensduur van 15 jaar realistisch is voor de pompen van de gemalen. Voor een tweetal gemalen geldt een levensduur van 10 jaar.												

nr.	Omschrijving	Jaar van uitvoering	Afschrijvings-perc.	BASIS INV. BEDRAG 2009 (excl. btw)	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) excl. btw	Investerings-bedrag (incl. prijsstijging) incl. btw	Exploitatie kosten	Toename jaarlijkse lasten met ingang van:				Programma
								2009	2010	2011	2012	
674807	GRP 2007; afkoppelvoorzieningen	2009	2,50%	€ 949.212	€ 949.212	€ 1.129.562	€ -	€ 71.191				6
		2010	2,50%	€ 949.212	€ 963.450	€ 1.146.506	€ -		€ 72.259			6
		2011	2,50%	€ 949.212	€ 977.902	€ 1.163.703	€ -			€ 73.343		6
		2012	2,50%	€ 949.212	€ 992.570	€ 1.181.159	€ -				€ 74.443	6
	Aan de overstorten op HEN-water wordt prioriteit gegeven door alle betrokken partijen. De intentie is om de lozingen van overstorten op de genoemde HEN-wateren per 1-1-2009 beëindigd te hebben. Voor de overige overstorten zal een bestuursovereenkomst "temporiserende basisinspanning" afgesloten worden. Hiermee wordt vastgelegd binnen welke termijn de overstorten op niet HEN-water moeten voldoen aan de basisinspanning. Vooralsnog wordt er van uit gegaan dat de tijd wordt gegeven tot 2015. Jaarlijks moet 5,5 ha worden afgekoppeld.											
	Bergbezinkbassin/extra afkoppelen; bouwkundig deel	2012	2,50%	€ 1.200.000	€ 1.254.814	€ 1.493.229	€ -				€ 94.111	6
	Bergbezinkbassin/extra afkoppelen; elektro-/mechanisch deel	2012	6,67%	€ 300.000	€ 313.704	€ 373.307	€ -				€ 36.599	6
	Recente berekeningen geven aan dat alleen afkoppelen van 5,5 ha verhard oppervlak per jaar niet voldoende is om de basisinspanning te bereiken. Aanvullende maatregelen zullen naar alle waarschijnlijkheid uitgevoerd moeten worden. Op voorhand wordt er rekening mee gehouden dat een aanvullende voorziening in de vorm van bergbezinkvoorzieningen noodzakelijk is om aan de verplichte inspanningen voor de basisinspanning te voldoen. Totale kosten hiervan zoals nu geraamd € 1.500.000.											
	Uitbreiding begraafplaats Emst											
	* Inrichten begraafplaats	2010	2,00%	€ 454.226	€ 461.039	€ 548.637	€ -		€ 38.405			10
	* Bestemmingsplan	2010	2,00%	€ 82.500	€ 83.738	€ 99.648	€ -		€ 6.975			10
	Betreft inrichting ten behoeve van uitbreiding van de begraafplaats in Emst. Over ongeveer 5 jaar zal de huidige begraafplaats vol zijn en moet de uitbreiding zijn gerealiseerd.											
	Totale kapitaal- en exploitatielasten nieuwe projecten							€ 127.739	€ 166.683	€ 122.255	€ 245.236	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten nieuwe projecten cumulatief							€ 127.739	€ 294.422	€ 416.678	€ 661.914	
	Totale kapitaal- en exploitatielasten bestaande projecten cumulatief							€ -	€ -	€ -	€ -	
	TOTAAL LASTEN ONDERDEEL MIP B							€ 127.739	€ 294.422	€ 416.678	€ 661.914	
	TOTAAL INVESTERINGEN MIP B							€ -	€ 1.405.341	€ 1.873.054	€ 1.330.846	

Bijlage 13 Kapitaallasten, urentoerekening en loon- en prijsstijgingen

In deel 3 van de Programmabegroting is de analyse van de verschillen tussen 2008 en 2009 per programma opgenomen. Per programma is het verschil in kapitaallasten, urentoerekening en loon- en prijsstijgingen in één post verwerkt.

Het totale verschil van alle programma's wordt als volgt verklaard:

1. Kapitaallasten

Op het totaal van rente- en afschrijvingslasten - voortvloeiend uit het bestaande beleid - zit een voordeel van € 476.000, veroorzaakt door:

- € 191.000 voordeel door laatste afschrijving in 2008, vrijval in 2009
- € 70.000 voordeel door lagere rentelasten a.g.v. daling boekwaarde door afschrijving
- € 18.000 voordeel door lagere kapitaallasten dan geraamd bij afsluiten investering/aanvang afschrijving
- € 197.000 voordeel (per saldo) doordat in 2008 eenmalig extra afschrijvingen plaatsvonden die werden gedekt door een onttrekking aan de reserve extra afschrijving.

2. Loonkosten

De loonkosten van het personeel zijn toegenomen met € 523.000, veroorzaakt door:

- € 218.000 autonome loon- en premiestijgingen.
- € 305.000 stelpost extra salaris stijgingen.

3. Autonome prijsstijging

De autonome prijsstijging van 3% leidt per saldo tot een nadeel van € 481.000, veroorzaakt door;

- € 998.000 hogere kosten;
- € 517.000 hogere opbrengsten.

4. Verdeeldienst

Op de verdeeldienst (exclusief bovenvermelde loon- en prijsstijgingen) zit een voordeel van € 153.000, welke via de kostenverdeling aan de producten is toegerekend. Dit wordt veroorzaakt door:

- € 80.000 lagere werkzaamheden derden (voordeel);
- € 73.000 opname stelposten personeel (o.a. i.h.k.v. overdracht afvaltaken) (voordeel)

5. Doorbelasting aan investeringen en grondbedrijf.

Er wordt in 2009 per saldo € 99.000 minder doorbelast aan investeringen en grondbedrijf en dus meer aan de exploitatie. Dit levert een nadeel op.

Bijlage 14 Reserves en voorzieningen

Toevoegingen en onttrekkingen in 2009

RESERVES	1	2	3	4	5	6	7	8
Nr. en naam		Saldo 1-1-2009	Waarde- correctie 2009	Toe- voeging 2009	Onttrekk. 2009	Verwachte toevoeg. 2009	Verwachte onttrekk. 2009	Saldo 31-12-2009
Algemene Reserves								
90000 Algemene reserve		3.062.127-	61.243-		919.200		186.000	2.018.170-
Totaal Algemene reserves		3.062.127-	61.243-		919.200		186.000	2.018.170-
Bestemmingsreserves								
90002 Extra afschr. investeringen maatsch. nut		1.074.487-		792.949-			922.000	945.436-
90003 Eenmalige dekkingsmiddelen		384.314-	7.686-		392.000			0-
90004 Automatisering		50.000-						50.000-
90006 Wachtgelden WIZ		342.942-	6.859-		82.410			267.391-
90016 Kwaliteitsverbetering V&H		39.000-	780-		39.000			780-
90018 Elektronische gemeente (Egem)		331.530-	6.631-		109.000			229.160-
90019 Cofinanciering		457.600-	9.152-		10.000		105.000	351.752-
90022 Mediation				10.200-	10.200			
90023 Overbrenging oud archief		147.000-	2.940-		149.940			
90024 Buffer ontwikkelingen en risico's								
900xx Doorlichting begroting		400.000-		360.000-	147.000			613.000-
900xx Opvang/ egalisatie overhead				102.000-				102.000-
900xx Afbouw verplichtingen vanuit AWB				80.000-				80.000-
92008 Aansluiting Kweekweg op N 309		820.979-	36.944-				716.150	141.774-
92009 Vervanging Openbare verlichting		1.032.821-	20.656-	107.662-			25.000	1.136.140-
92013 Wijziging financieringssyst. wegen		172.721-			74.600			98.121-
93003 Egalisatie winstuitkering NUON		855.472-	38.496-		54.000			839.968-
93004 Verkoop 14 aandelen VNB (6%)		2.025.525-	121.531-		243.680			1.903.376-
93005 Verkoop aandelen t.b.v. lening Nuon *)		1.131.601-			188.872			942.729-
93006 Aflossing achtergestelde lening Nuon		757.123-	34.071-	188.872-	34.071			945.995-
93007 Verkoop aandelen t.b.v. lening Vitens *)		2.017.080-			155.160			1.861.920-
93008 Aflossing achtergestelde lening Vitens		310.320-	15.516-	155.160-	15.516			465.480-
94012 Dekking investeringen IHP onderwijs		1.060.007-	47.700-		69.267			1.038.440-
94017 Meubilair gymlokalen (420)		43.996-	880-	31.125-			14.298	61.703-
94204 RSG		385.497-			35.926			349.571-
95001 Herinplant bossen		149.396-	2.988-		42.000			110.384-
95002 Aankoop kunstwerken		718-	14-					732-
95003 Restauratie en onderhoud monumenten		30.533-	611-		10.000			21.144-
95007 Onderh./verv. besch. laanbomen		80-	2-					81-
95014 Garantiebijdrage Kulturhus Oene		380.000-	7.600-				387.600	
95015 Investeringsbijdrage EZC		20.000-	400-					20.400-
95016 Subsidies initiatieven leefbaarheid		25.000-	500-					25.500-
96010 Ond. soc. cult. centrum Molukkers		31.296-	626-					31.922-
96012 Accommodaties welzijnsinstellingen		798.700-	15.974-	21.972-				836.646-
96013 Huisvesting verslavingszorg		23.413-	468-	1.117-				24.999-
96017 Wet Inburgering Nieuwkomers (WIN)		131.893-	2.638-		45.000			89.531-
96026 St. Crusiusweg 12-1, onderhoud		44.419-	888-	11.859-				57.166-
96027 Realisatie nieuwe accommodaties		8.980.692-	179.614-				9.125.000	35.306-
96028 Wmo		1.581.162-	31.623-					1.612.785-

Nr. en naam	Saldo 1-1-2009	Waarde- correctie 2009	Toe- voeging 2009	Onttrekk. 2009	Verwachte toevoeg. 2009	Verwachte onttrekk. 2009	Saldo 31-12-2009
96109 Inkomensdeel WWB	0-	0-					0-
97011 Afbouw overhead overdacht afvaltaken	110.000-		110.000-				220.000-
98007 Extra afschrijving bodemsanering	867.414-	17.348-				715.000	169.762-
99000 Bouwgrondexploitatie	4.190.965-	83.819-		350.000	150.000-		4.074.784-
99005 Ombuigingsoperatie	96.896-	1.938-		89.250			9.584-
99007 Herstel schade nutsbedrijven	16.807-	336-					17.143-
Totaal Bestemmingsreserves	31.319.397-	697.230-	1.972.916-	2.346.892	150.000-	12.010.048	19.782.604-

*) Deze reserves zijn de 'tegenhanger' van de achtergestelde leningen van Nuon en Vitens.

Toelichting verwachte toevoegingen aan reserves (kolom 6):

Betreft toevoegingen die als zodanig nog niet in de begroting zijn verwerkt, maar door middel van dit overzicht wel door de raad worden geautoriseerd.

Reserve:	Verwachte toevoeging 2009:	Toelichting:
99000 Bouwgrondexploitatie	€ 150.000	Betreft de verwachte tussentijdse winstneming op complexen in de bouwgrondexploitatie.

Toelichting verwachte onttrekkingen aan reserves (kolom 7):

Betreft onttrekkingen die als zodanig nog niet in de begroting zijn verwerkt omdat de desbetreffende uitgaven nog niet konden worden opgenomen. Door middel van dit overzicht worden deze onttrekkingen door de raad geautoriseerd.

Reserve:	Verwachte onttrekking 2009:	Toelichting:
90000 Algemene reserve	€ 186.000	Betreffen de lasten van de bodemsanering Veldeksterweg / Koekoeksweg, welke niet kunnen worden gedekt uit de middelen in de reserve bodemsanering of de verwachte provinciale bijdrage.
90002 Extra afschr. investeringen maatsch. nut	€ 922.000	Betreffen de extra afschrijvingen van investeringen met een maatschappelijk nut, conform de memo aan het college d.d. 2-7-2008.
90019 Cofinanciering	€ 105.000	Betreffen de dekking van de investering in de Veluwelijn (deel 2009: € 55.000) en verwachte uitgaven om een bijdrage te kunnen leveren aan projecten op de terreinen van ruimte, sociaal en economie (bijv. wonen jong en oud, ecologische verbindingzones, scholingsprojecten, landschapsbeheer, cultuur- en historische monumenten).
92008 Aansluiting Kweekweg op N 309	€ 716.150	Betreft de dekking van de investering in de ontsluitingsweg Kweekweg – N 309.
92009 Vervanging Openbare verlichting	€ 25.000	Betreft een deel van de dekking van het opstellen van het nieuwe beleidsplan openbare verlichting.
94017 Meubilair gymlokalen (420)	€ 14.298	Betreft de dekking van de verwachte uitgaven voor onderhoud en vervanging van meubilair in de gymlokalen.
95014 Garantiebijdrage Kulturhus Oene	€ 387.600	Betreft de dekking van de bijdrage die de gemeente levert aan de totstandkoming van het Kulturhus.
96027 Realisatie nieuwe accommodaties	€ 9.125.000	Betreft de dekking van de bijdrage die de gemeente levert aan de totstandkoming van diverse accommodaties.
98007 Extra afschrijving bodemsanering	€ 715.000	Betreft de dekking van een deel van de uitgaven van de bodemsanering Veldeksterweg / Koekoeksweg.

Nr. en naam	Saldo 1-1-2009	Waarde- correctie 2009	Toe- voeging 2009	Onttrekk. 2009	Verwachte toevoeg. 2009	Verwachte onttrekk. 2009	Saldo 31-12-2009
VOORZIENINGEN 1	2	3	4	5	6	7	8
90008 Pensioenen politieke ambtsdragers	1.213.224-		118.092-			3.445	1.327.871-
92010 Groot onderhoud wegen	1.052.445-	21.049-	946.120-			957.238	1.062.376-
92011 Groot onderhoud bruggen	614.247-	12.221-	25.000-			84.719	566.749-
92109 Onderhoud Openbare verlichting	56.722-	1.134-	76.761-			57.000	77.618-
94015 Onderhoud bo/spec/gyml. buitenzijde	245.369-	4.907-	193.182-			166.212	277.246-
94019 Onderhoud binnenzijde gymlokalen	44.503-	890-	28.218-			86.031	12.420
95009 Onderhoud EGW	69.237-	1.385-					70.622-
95103 Onderhoud Bibliotheekgebouwen	51.656-	1.033-	7.794-			12.831	47.653-
97003 Afkoopsom altijddurend onderh. graven	74.684-	3.361-		180.192			102.147
97004 Egalisatie rechten eigen graven	1.288.249-	57.971-	6.682-				1.352.902-

Nr. en naam	Saldo 1-1-2009	Waarde- correctie 2009	Toe- voeging 2009	Onttrekk. 2009	Verwachte toevoeg. 2009	Verwachte onttrekk. 2009	Saldo 31-12-2009
97006 Egalisatie afvalstoffenheffing	124.850-	6.518-	11.559-	18.077			124.850-
97007 Egalisatie rioolrechten	439.125-	19.761-		298.116			160.770-
97008 Vervanging afvalcontainers	627.812-	28.252-		117.940			538.123-
97010 Achtergestelde lening Circulus	220.000-						220.000-
Totaal Voorzieningen	6.122.125-	158.482-	1.413.408-	614.325		1.367.476	5.712.214-
Vooruit Ontvangen Bedragen (VOB)							
94102 GOA	15.287-			189.436	189.436-		15.287-
96008 Werk en Inkomen	379.633-	7.593-		28.613			358.613-
96110 Werkdeel WWB	860.384-			955.531	955.531-		860.384-
96112 Wet Inburgering	79.081-			204.081	204.081-		79.081-
98006 I.S.V.	284.031-					284.031	0
98012 Stimulering goedkope woningbouw	90.137-			255.552	255.552-		90.137-
Totaal VOB	1.708.553-	7.593-		1.633.213	1.604.600-	284.031	1.403.501-

Toelichting onttrekkingen voorzieningen / vob (kolom 5):

Betreft vrijval van voorzieningen die ten gunste van de exploitatie zijn gebracht.

Voorziening:	Verwachte onttrekking 2009:	Toelichting:
97003 Afkoopsom altijddurend onderh. graven	€ 180.192	Betreft de waardecorrectie die wordt toegevoegd aan de exploitatie en het saldo van ontvangsten en uitgaven in het kader van het onderhoud van begraafplaatsen.
97006 Egalisatie afvalstoffenheffing	€ 18.077	Betreft de waardecorrectie die wordt toegevoegd aan de exploitatie.
97007 Egalisatie rioolrechten	€ 298.116	Betreft de onttrekking ten gunste van de exploitatie, voor zover nodig om het tarief trendmatig te laten stijgen.
97008 Vervanging afvalcontainers	€ 117.940	Betreft de waardecorrectie die wordt toegevoegd aan de exploitatie en de vrijval van een tiende gedeelte van de voorziening, die in de afgelopen jaren is opgebouwd.
94102 GOA	€ 189.436	Betreffen bedragen die worden ontvangen van andere overheden (verwachte storting in vob, kolom 6), waarvan er bij de begroting wordt uitgegaan dat deze ten gunste komen van de exploitatie ter dekking van de betreffende uitgaven.
96110 Werkdeel WWB	€ 955.531	
96112 Wet Inburgering	€ 204.081	
98012 Stimulering goedkope woningbouw	€ 255.552	
96008 Werk en Inkomen	€ 28.613	Betreft de dekking van een deel van de uitgaven voor het minimabeleid.

Toelichting verwachte onttrekkingen voorzieningen / vob (kolom 7):

Onttrekkingen aan voorzieningen worden als regel (BBV) niet als bate in de begroting verwerkt maar rechtstreeks ten laste van de voorziening verantwoord. Door middel van dit overzicht worden deze onttrekkingen door de raad geautoriseerd.

Voorziening:	Verwachte onttrekking 2009:	Toelichting:
90008 Pensioenen politieke ambtsdragers	€ 3.445	Betreffen de huidige reguliere uitgaven ten behoeve van de uitbetaling van pensioengelden aan gewezen wethouders.
92010 Groot onderhoud wegen	€ 957.238	Betreft de uitgaven voor onderhoud aan de wegen die bepaald zijn op basis van inspectieresultaten.
92011 Groot onderhoud bruggen	€ 84.719	Betreft uitgaven ten behoeve van het onderhoud aan de 40 gemeentelijke bruggen.
92109 Onderhoud Openbare verlichting	€ 57.000	Betreft uitvoering van regulier onderhoud aan de openbare verlichting (o.a. beheer, groepsremplace lampen, storingen en schades).
94015 Onderhoud bo/spec/gymn. buitenzijde	€ 166.212	Betreft investeringen die noodzakelijk zijn voor het groot onderhoud van de scholen (o.a. vervanging dakbedekking).
94019 Onderhoud binnenzijde gymlokalen	€ 86.031	Betreft het dagelijks onderhoud aan de binnenzijde van de 8 gymlokalen (o.a. cv-contracten en kleine reparaties). De onttrekking is gebaseerd op een actueel plan voor 2006-2015.
95103 Onderhoud Bibliotheekgebouwen	€ 12.831	Betreft het onderhoud van de bibliotheekgebouwen in Epe en Vaassen.
98006 I.S.V.	€ 284.031	Omdat uiterlijk 1 oktober 2009 verslag moet worden gedaan van de resultaten en dan ook de afrekening met de provincie plaatsvindt, wordt verwacht dat het laatste deel van de uitgaven voor de diverse projecten in 2009 zal plaatsvinden.